LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 8 (452) Jan, 27, 1951

Publisher: Jānis Niedra, Augustdorf b. Detmold, Lager, Bl. 9—7, Phone Augustdorf 02. Printer: Remsdruckerei Sigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly.
Circulation 11.000.
Sponsor — International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 8 (452)
Sestdien, 1951. g. 27. janv.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenā redaktora v. i. Maksis Culītis. Redaktori: P. Klāns, V. Lesiņš, E. Raistere, L. Švarcs. Apgāda saimniecības vadītājs A. Āboliņš. Austrālijas redakcijas vadītājs A. Šmits (21, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia). Redakcijas adr.: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2150

Mēģinājums saškelt brīvo pasauli

Pekinga nāk ar jauniem miera priekšlikumiem

ASV NOSTĀJA KATEGORISKI NORAIDOŠA — BRITI VĒL CER

Lēksaksesa (gg). — UN pilnsapulces politiskai komisijai jau vairākas dienas apspriežot komūnistiskās Ķīnas iejaukšanos Korejas konfliktā, Pekingas valdība nākusi klajā ar jauniem priekšlikumiem. Tā kā Āzijas un arabu, tāpat Eiropas zemes vēl nav atmetušas cerību miera nodibināšanai Tālajos austrumos, bet ASV nostāja pret tālākām sarunām ar sarkano Ķīnu kļuvusi vēl nepiekāpīgāka, jaunais Pekingas solis draud vēl palielināt pretešķības šai jautājumā starp ASV un pārējām nekomūnistiskajām valstīm.

Jauno Pekingas miera piedāvājumu UN politiskajā komisijā ienesa Indijas delegāts sērs Benegals Rau, kas kopā ar Indijas min. prezidentu Nērū visu laiku uzturējuši ar komūnistiskās Ķīnas valdību ciešu kontaktu, brīdinot pēdējo no sekām, kas varētu rasties, ja cīņu izbeigšanu Korejā un arī citu strīdīgo jautājumu atrisināšanu miera ceļā darītu neiespējamu.

Revidētie ķīniešu miera noteikumi paredz kaŗa darbības izbeigšanu reizē ar sarunu uzsākšanu Korejas un Formozas jautājuma atrisināšanai. Pekingas valdība ir gatava uzaicināt ķīniešu brīvprātīgos atgriezties dzimtenē, ja principā realizē visu ārzemju kaŗaspēka vienību atvilkšanu.

Septiņu valstu konferencei konflikta izbeigšanai Tālajos austrumos, kurā piedalītos Pad. savienība, komūnistiskā Ķīna, ASV, Anglija, Francija, Indija un Ēģipte, būtu jāsastāv no divām fazēm, no kuŗām pirmajā izlemtu kaŗa darbības pārtraukšanu uz noteiktu laiku.

Tikko cīņas būtu pārtrauktas, konference tālāk apspriestu soļus visa ārzemju kaŗaspēka atvilkšanai no Korejas, priekšlikumus korejiešiem, kā pašiem nokārtot zemes iekšējās problēmas, tālāk amerikāņu bruņoto spēku atvilkšanu no Formozas saskaņā ar Kairo un Potsdamas lēmumiem, kā arī galīgā Ķīnas tautas republikas atzīšanu par pilntiesīgu UN locekli.

Tūlīt pēc priekšlikuma ienešanas Indijas delegāts ierosināja debates uz 48 stundām pārtraukt, lai dotu iespējas delegātiem sazināties ar savām valdībām. Anglijas, Francijas, Kanadas, kā arī Skandināvijas un arabu valstis priekšlikumu atbalstīja. Britu delegāts sērs Gledvins Džebs pie tam uzsvēra, ka uz pirmo acu uzmetienu ķīniešu jaunie priekšlikumi liekoties ļoti interesanti un ļoti nozīmīgi."

Amerikāņu galvenais delegāts Vorens Ostins turpretī pārtraukumam pretojās un pieprasīja pasteidzināt debates par amerikāņu rezolūciju Ķīnas izsludināšanai par agresoru. **Ostins uzsvēra, ka jaunie Pekingas priekšlikumi nav nekas cits, kā acīmredzams mēģinājums saškelt brīvās pasaules vienoto nostāju. Ar 27 pret 23 balsīm komisija tomēr nolēma debates pārtraukt.**

Debašu starplaikā Pekinga nāca klajā ar papildinājumiem saviem miera priekšlikumiem, kas, kā Indijas delegāts B. Rau paskaidroja,

(Turpinājums 8. lpp.)

Eizenhauers gatavo ziņojumu

„MILZĪGS PSICHOLOĢISKS PROGRESS" — AR GANDARĪJUMU KONSTATĒ BONNA

Vašingtona (ip). — Pēc īsas apstāšanās atceļā Islandē un Kanadā ģen. Eizenhauers šodien atkal ierodas Vašingtonā, lai sagatavotu ziņojumu kongresam par inspekcijas apmeklējumiem Eiropas valstu galvaspilsētās.

No E. ziņojuma lielā mērā atkarīsies tālākā ASV palīdzība Eiropai kaŗamateriālu sagādē, kā arī jaunu amerikāņu pastiprinājumu nosūtīšana uz turieni. Kongress bija atlicis arī visu citu jautājumu kārtošanu, kas stāv tiešā vai netiešā sakarībā ar Eiropas pašreizējo un tuvākajā nākotnē iespējamo militāro gatavību līdz Eizenhauera ziņojumam.

Vācu prese, iztirzājot ģen. Eizenhauera viesošanos Vācijā, ar īpašu gandarījumu uzsveŗ Frankfurtes lidlaukā nodoto deklarāciju par vācu kaŗavīru.

Ģenerālis bija starp citu aizrādījis, ka vācu kaŗavīrs nav pazaudējis savu godu un ka pastāv tiešām atšķirība starp vācu kaŗavīru un virsnieku un Hitlera ar viņa ļaudīm.

Kā kāds oficiāls Bonnas valdības pārstāvis paskaidrojis, Eizenhauera deklarācija un viņa daudzie draudzīgie vārdi nozīmējot milzīgu psicholoģisku progresu un daudzu vācu kaŗavīru vēlēšanos piepildījumu.

KAŖNIEKI SKĀRDA TVERTNĒS

Londona (pa). — Tuvākā nākotnē amerikāņu transporta lidmašīnas varēs nomest izpletņlēcējus veselām grupām. Kaŗavīru grupu ievietos lielā skārda tvertnē, kuŗas grīda 4,74 m kv., bet augstums 1,75 m. Tvertne varēs uzņemt 3000 kg smagu kravu, kuŗu tad novadīs lejā milzu izpletnis. Skārda tvertni uz zemes varēs izmantot kaŗavīriem kā baraku.

Sibirija — Kremla slepenais tramplīns

PASAULES IEKAŖOŠANAI

To izbūvēt palīdz arī deportētie Baltijas valstu iedzīvotāji

Pazīstamais amerikāņu žurnāls Look publicējis sava Vašingtonas biroja vadītāja Ričarda Vilsona plašu rakstu ar pārsteidzošiem faktiem par Padomju savienības milzīgu rūpniecisku gatavošanos un spēku koncentrēšanu Sibirijas mežonīgajos plašumos. Tā liek domāt, ka Sibirijas noslēgtā telpa izraudzīta par slepenu izejas bazi Kremļa pasaules iekaŗošanas plāniem. Vispirmā kārtā tā nozīmētu draudus Aļaskai, Japānai un visai Āzijai. Šos informācijas un faktu materiālus Look redakcijas uzdevumā savācis Kalifornijas universitātes lietpratējs Stevens P. Nagels. Viņš piedalījies pēdējā kaŗā kā militārās izlūkošanas darbinieks, trīs reizes ievainots un piedalījies 25.000 vācu kaŗa gūstekņu nopratināšanā. Viņa atklājumi dibinās uz divu gadu ilgām padomju publikācijām, kā arī angļu, amerikāņu un franču izlūkošanas dienesta publicētu materiālu studijām. Bez tam Nagels sadarbojies ar amerikāņu amatpersonām, kas pašas studē Padomju savienības problēmas. Ričarda Vilsona raksts satur arī norādījumus, ka šīs Sibirijas bazes izbūvē nodarbināti arī apmēram 1 miljons deportēto no Baltijas valstīm. Raksta izvilkumus lasiet šī numura 4. lappusē, kā arī nākošajā Latvijas numurā.

Kāpēc pārtraukta kaŗavīru izceļošana

Sūtnis J. Feldmanis 17. janv. no jauna ieradās ASV ārlietu ministrijā, lai mēģinātu panākt noteikumu atcelšanu, ar kuŗiem mūsu bij. kaŗavīriem atkal kavēta izceļošana uz ASV. Sūtnim paskaidrots, ka pēc imigrācijas likuma tulkojuma kaŗavīru ieceļošanai ASV vairs nav nekādu šķēršļu, bet vīzu izsniegšanas pārtraukums ir sakarā ar jauno drošības likumu, pēc kuŗa ieceļošana līdz apstākļu noskaidrošanai pārtraukta ne vien baltiešu bij. kaŗavīriem, bet arī vairāku citu valstu daž. organizāciju locekļiem. Sūtnis lūdza baltiešu kaŗavīru jautājumu izlemt atsevišķi, jo piespiedu kārtā mobilizētie baltiešu leģioni nav ne fašistiska, nedz komūnistiska organizācija. Atbilde sūtnim solīta pēc dažām dienām.

ASV IEROSINĀTA DP VIENĪBU ORGANIZĒŠANA

Ņujorkas štata leģislatūrā republikāņu deputāts J. Ficpatriks iesniedzis rezolūciju, kurā ierosina organizēt pretkomūnistisku armiju no Eiropas DP, ko varētu ietilpināt Eizenhauera bruņotajos spēkos. Ficpatriks norādījis, ka DP nometnēs vēl ir liels skaits vīriešu, kas arī vēlas saistīties armijas rindās. Šāda akcija pēc Ficpatrika domām atbrīvotu ievērojamu skaitu amerikāņu jaunekļu citiem uzdevumiem.

Arī Kolorado senātors Džonsons pirmajā publiskā runā kongresā lika priekšā dibināt 1 milj. vīru lielu ārzemnieku leģionu Rietumeiropas aizsargāšanai. Šo leģionu, kas sastāvētu no politiski rūpīgi pārbaudītiem un trenētiem kaŗavīriem, kuŗus komplektētu Austrijā, Austrum- un Rietumvācijā, Polijā un Čechoslovakijā, uzturētu Amerika. Pēc 5 gadu nokalpošanas, leģionāriem tiesības ieceļot Amerikā un iegūt Amerikas pavalstniecību.

JĀIZMANTO VISI LĪDZEKĻI ŽIDU EMIGRĀCIJAS PASTIPRINĀŠANAI

Ebreju imigrantu palīdzības apvienības direktors Izaks Asovskis The New York Times slejās paskaidrojis, ka, ievērojot pašreizējo starptautisko stāvokli, vislielākā steigā jāizkārto 150 000 žīdu DP un bēgļu izvietošana no Eiropas rietumu apgabaliem. Izaks Asovskis pavēlējis saviem Eiropas līdzstrādniekiem izmantot visas iespējas un visus līdzekļus, lai savus tautiešus pārvietotu uz jaunām drošākām mājvietām.

Jaunas apcietināšanas Ungārijā un Polijā

Budapešta (gg). — Pēdējo dienu laikā Ungārijas galvaspilsētā apcietinātas vairākas līdz šim politiskajā dzīvē ievērojamas un par Maskavai absolūti paklausīgām uzskatītas personas. To skaitā ir ungāru telegrafa aģentūras un radiofona ārlietu daļas vadītājs Kaldors, komūnistiskā dienas laikraksta „Szabadsag" galvenais redaktors un pazīstamais marksisma-leņinisma ideoloģijas paudējs Harašti ,kā arī Izglītības ministrijas propagandas daļas vadītājs publicists Paičs.

Tāpat apcietināti pazīstamais diplomāts Endre Siks, pašreizējā ārlietu ministra Kallai tuvs draugs un vēl nesen Ungārijas vēstnieks Vašingtonā, kā arī agrākais kominforma aģents un vēstniecības padomnieks Parīzē Havass.

Visām šīm personām pārmet sadarbošanos ar ārzemēm un titoistiskas tendences.

No Varšavas savukārt ienāk ziņas, ka saimnieciskā sabotāža, ar ko tiek izrādīta opozicija pret pašreizējo režīmu, pieņēmusi jau masveidīgus apmērus. Sevišķi spēcīga šāda sabotāža nacionālizētajās fabrikās, kā arī sovhozos ir Lejassilēzijā, kur pēdējo dienu laikā no vietām atlaistas pāri par 300 personu. Daudziem no apcietinātajiem būs jāstājas tiesas priekšā.

Nesen notikušajā procesā pret desmit vadošiem darbiniekiem lauksaimniecības dzīvē piespriests arī viens nāves sods. Lai atturētu zemniekus no iestāšanās kolhozos, apsūdzētie bija norunājuši izdot kolhoziem sliktākas kvalitātes sēklu.

Šumana plāns kavējas

Sarunas par Šūmana plānu turpinās 5 mēnešus, bet vēl arvien nevar pateikt, kad tās noslēgsies. Vācu laikraksts Die Zeit tuvāk pakavējas pie iemesliem, kādēļ sarunas par Šūmana plānu nevirzās uz priekšu, resp. kādi iebildumi vācu saimnieciskām aprindām pret franču ārlietministra projektu. Vispirms Šūmana plāns paredz, ka Beļģijas ogļrūpniecībai, kuŗai dārga pašizmaksa, pirmā līguma gadā jāpiemaksā 177 milj. vācu marku kā cenu izlīdzinājums, no šīs summas puse jāsedz Rūras ogļraktuvēm. Vispār 5 gadu laikā Beļģijas kalnrūpniecībai paredzēts piemaksāt 685 milj. vācu marku cenu izlīdzināšanai. Tālāk vācu Rūras rūpniecībai būtu jāpiedalās ik gadus ar 75 milj. DM, lai segtu jaunās pārvaldes iestādes uzturēšanas izdevumus. Tomēr vislielākais šķērslis, pēc vācu laikraksta domām, ir tas, ka Vācijā arī nākotnē top aizliegta jebkāda rūpniecības uzņēmumu apvienošana, kamēr franču rūpniecība paliek saliedēta trestos un karteļos. Pēc amerikāņu trestu saskaldīšanas projekta, Vācijā nedrīkstētu pastāvēt saistības starp kalnrūpniecību, dzelzrūpniecību un mašīnrūpniecību. Šis projekts savā laikā ierosināts tādēļ, lai aizturētu Vācijas atkal apbruņošanos. Pagaidām, kamēr šie rūpniecību traucētāji aizliegumi nav atsaukti, grūti runāt par vienlīdzību līgumu slēdzēju starpā. Tālāk vācu rūpniecība, ja Šūmana plānu pieņemtu, tiktu pakļauta divām kontrolētājām iestādēm: sabiedroto augstai saimnieciskai komisijai un Šūmana plāna pārvaldei, kas radītu saimnieciski lielu parallēlismu un neērtības. Kamēr pastāv šie politiskie un saimnieciskie aizspriedumi, vācu aprindas necer, ka sarunas par Šūmana plānu varētu sekmēties.

Korejas frontē klusums

Tokio (gg). — **Vienlaicīgi ar jauno Pekingas miera priekšlikumu UN Korejas frontē komūnistu pusē, pēc [illegible] izlūkvienību darbības un līdz [illegible] niknākās gaisa kaujas iepriekšējo dienu laikā, valdīja klusums. Amerikāņu vienības, nesastapdamas kādu ienaidnieka pretestību, pa[illegible] frontes vidussektorā — dažviet līdz 35 km — uz priekšu.**

Iepriekšējā dienā UN spēkiem bija atkal izdevies ieņemt Vondžu lidlauku, tādējādi nostiprinot no jauna kontroli pār šo stratēģiski nozīmīgo pilsētu. Tāpat, virzoties uz priekšu pa galveno Taigū-Seulas ceļu, UN spēki praktiski bez kaujas ieņēma atkal Osanas pilsētu 35 km dienvidos no Seulas, kā arī Kunjangjangu un [illegible] austrumos no Osanas.

Joprojām turpinājas ziemeļkorejiešu un ķīniešu klusā ielavīšanās UN spēku aizmugurē, savienojoties ar tur operējošiem partizāniem. Tāpat ir ziņas par komūnistu spēku koncentrēšanu vairāku 10 km aizmugurē frontes vidussektorā. Tas ļauj secināt par iespējamu lielofensīvu, ja UN nepieņemtu jaunos Pekingas miera priekšlikumus.

Pirms pārejošā klusuma frontē virs Sinuju pie Jalas upes risinājās līdz šim smagākā gaisa kauja Korejas kaŗa vēsturē, kurā piedalījās 34 iznīcinātāji no amerikāņu un 28 no komūnistu puses. Seši ienaidnieka iznīcinātāji tika nogāzti un vairāki citi smagi bojāti, kamēr UN lidaparāti atgriezās savās bazēs bez zaudējumiem.

Sākusi darboties ASV bruņošanās rūpniecība

Detroita (s). — Pazīstamās Kreislera autofabrikas Detroitā saņēmušas pirmo bruņošanās rūpniecības pasūtinājumu 99 milj. dolaru vērtībā. Runa ir par smago tanku būvi, kādai vajadzībai fabrika ceļ jaunas darbnīcas Ņudžersijā. Kreislera autofabrikas saņēmušas arī kādu citu pasūtinājumu, kas paredz pussmago tanku būvi 250 milj. dolaru vērtībā

DZĪVĀ TEIKA

Pagātni revidējot, mēs dažreiz esam netaisni. Kādu laikmetu vai personību noliegt gribēdami, mēs kratāmies vaļā no visa, kas ar to saistās, vai vismaz aizmiedzam acis, ja kāds bijušo laiku ieguvums, pārāk spoži cauri gadu ritēšanai starodams, neļauj sevi ne likvidēt, ne noklusēt, ne nonicināt. Kritika gan ir laba lieta. Bet ja neobjektīvā, skaudīgā, dzēlīgā elementa tajā ir pārāk daudz, tad tā ir kā sērskābe, kas saēd dzīvās radības audus.

Dzīvā radība ar saviem gara un miesas audiem, ir arī tautas mūžs. Pārāk sirsnīgi ar neobjektīvas kritikas sērskābi to laistīdami, mēs riskējam nokost veselīgos impulsus, kas tajā uztur un liek ziedēt dzīvībai. Tiem, kas vada valsti un pārredz tautas dzīvi, palaikam bijusi jāveic gaišreģa sūtība: jāierauga un jāatmin šie impulsi. Man burtnieks — vecos laikos teica burvis — un Burtnieku ezers, kas tajā brīdī skrēja pa gaisiem, zināja atminētu savu vārdu un nolaidās starp lēzeniem pakalniem un pļavām un palika savā nolemtajā vietā guļam. Tā no tautas zemapziņas vai nu pats laiks, vai gudri cilvēki, saucot īstā vārdā tajā mītošos dzīvības impulsus, atbrīvo un paceļ tos līdz apzinīgai rīcībai. Laiks tālāk dara savu — izveidojas parašas, īpaši tikumi, tauta iegūst to, ar ko lepojas ikviena veca nācija visā pasaulē — savas tradicijas.

Mēs esam kā smiltis, ko dienā politiski vēji, un laiks draud mūs samalt vēl sīkākus, grasīdamies saberzt putekļos. Tad jātveŗas pie cietajiem oļiem, pie pašu tradicijām, pie pašu dzīvīgajiem impulsiem, kas pārāk rupji asimilācijas dzirnu akmeņiem. Tāds ciets olis modernajos laikos mūsu tautas mūžā ir mūsu kultūras dzīve. Un tajā ir viens izcils moments, ko pieminam ik gadus — Draudzīgā aicinājuma diena. Tie, kas gribētu iemērkt kritikas sērskābē šīs dienas autora vārdu, kas gribētu kvalificēt par fašistiem ikvienu, kas pozitīvi piemin Kārļa Ulmaņa vārdu, lai nesagandē vismaz paši sava intelekta slavu, ja nacionālā solidāritāte tiem neko vairs nenozīmē: cieņu vai necieņu pret kādu vēsturisku personu nevajaga sajaukt ar to darbu nozīmes novērtējumu, ko tā paveikusi.

Reiz atminēti un vārdā saukti, no zemapziņas izcelti, šie radošie, dzīvīgie spēki tautas mentalitātē arvien no jauna meklē sevis apliecinājumu, gluži kā spoguļi tie grib ieraudzīt sevi arvien no jauna, jo kontakts ar sevi dod pašapziņu. Ik gadus atgriežamies pie valsts dibināšanas un varoņu godināšanas dienām, un jūnijā sērojam baigā gada atmiņās. Taču tās ir dienas, kuŗā [illegible] pieminekļa celšanai — ik gadu pa akmentiņam, arvien augstāk. Bet mūsu nacionālā dzīve šī vārda īstā nozīmē ir pārtrūkusi, un nekas vairs neliecina par to, ka perifērijā izkaisītiem mums varētu rasties kāda jauna, visiem kopēja tradicija ar visiem kopēju nozīmi. Vai tad nav labi, ja varam saukt par savu kādu jau nodibinātu mūsu nacionālās dzīves apliecinātāju, — tādu, kas pieder tagadnei un nākotnei?

Tāda tradicija ir 28. janvāra draudzīgais aicinājums. Nekas tajā nav mākslīgi jārekonstruē, nekas nav jāatgādina, nedz paši trimdinieki jāpārliecina par šīs dienas nozīmi. Izlasiet mūsu šīsdienas numurā mazās Anitas Kukajas vēstuli no Zviedrijas: Burtnieku ezera atminētie ūdeņi dzidri vizuļo arī mazo latviešu dvēselēs, kam 1935. gadā vēl nevarēja būt nekādas jēgas par draudzīgā aicinājuma nozīmi, un arī tagad tās visā pilnībā to neizprot. Bet tas jau nav svarīgi. Svarīgs ir tas, ka tautā dzīvo paši datumi: kāds latvietis Brazilijā šinīs dienās viens pats pasūtināja sev 12 grāmatas, un spēji, Mazajai Latvijai izjūkot, radusies neredzēta interese arī par mūsu tautas dziesmu notīm, par mūsu komponistu oriģināldarbiem, kas ilgi gulēja plauktos.

Šie datumi, šīs atminētās un vārdā sauktās kvalitātes glabā sevī mūsu nacionālās eksistences kontinuitāti. Un šai aspektā 28. janvāris ir pelnījis, lai kļūtu par mūsu nacionālās, radošās pašapziņas apliecinātāju vairāk ne kā līdz šim, par mūsu kultūras manifestācijas dienu šais sajauktajos laikos, kad trimdas saimes fizisko ķermeni un tās garīgo konstitūciju svešums pamazām draud pārvērst putekļos.

Ja arī mums vairs nav mūsu skolu, kuŗās augām, tad taču esam palikuši paši — tu, viņš un es, kas šais skolās izaugām, savu valsti un zemi mīlēdami. Un ja bija jaunieši, kas, savu nacionālo piederību apliecinādami, vecos laikos demonstrēja Brāļu kapos un pie Brīvības pieminekļa, samaksādami par to ar savu brīvību un pat dzīvībām, tad novēlēsim arī mēs šai dienā vismaz kādu pašu iekrātu vērdiņu mūsu nacionālai pašapziņai. Pirksim un dāvināsim grāmatas un sūtīsim viens otram. Ne jau vērdiņā būs dāvinājuma jēga. Bet pašā žestā, ar kuŗu pārjaunosim un nostiprināsim savas vienīgās, atlikušās kultūras tradicijas, un tajā pašā laikā izaudīsim saites pāri jūrām, kas ar dzīvā iespiestā vārda palīdzību saturēs mūs vairāk kopā, nekā to iespēj cilvēcīgā ilgošanās vien.

Pāvils Klāns

Kaŗavīriem vēl ilgi jāgaida

Kaŗavīru izceļošanas jautājumā redakcija pēdējās dienās saņēmusi šekojošu informāciju:

Sakarā ar bij. baltiešu kaŗavīru izceļošanas apturēšanu viņu emigrācijas lietas no jauna uzskatāmas par „iesaldētām". Izceļošanas nometņu vadība jau saņēmusi rīkojumu pārtraukt bij. baltiešu kaŗavīru izceļošanas procesu un nosūtīt viņus ar ģimenēm uz pamatnometnēm. Procesu gan nepārtrauc pēkšņi, bet atļauj veikt IRO un amerikāņu ārstu pārbaudi, nodot zvērestu — un tikai tad izraksta no nometnes. Dokumenti nonāk DP komisijā, bet pie konsula kaŗavīrus neaicina un vīzas neizsniedz. Amerikāņu joslas emigrācijas centrus pagājušā nedēļā atstājušas vairākas kaŗavīru ģimenes un devušās uz pamatnometnēm.

Redakcijā pienāk apstiprinājumi no dažādām pusēm, ka iebildumus baltiešu leģionāru ieceļošanai ASV ierosinājis Valsts departaments. Kompetentas aprindas paskaidrojušas, ka iespējama pat šīs problēmas nodošana kongresa izlemšanai. Patlaban darbojas 82. kongresa sesija, bet tā kā tās darbs pārslogots ar svarīgiem politiskiem jautājumiem, iespējams, ka šo, mums tik svarīgo problēmu, iztirzās 83. kongress, kas sanāks tikai maijā.

No angļu joslas ziņo, ka daudz kaŗavīri veikuši medicīnisko pārbaudi un uzaicināti arī intervēšanai. Sarunās ar augstākām emigrācijas lietu kārtotājām personām izskanējusi doma, ka izšķiršanās par baltiešu kaŗavīru emigrāciju uz ASV var ieilgt pat līdz DP komisijas darba beigām, kad kvota būs pilna un praktiski vairs izceļot nevarēs. — Kādā amerikāņu joslas emigrācijas centrā pie konsula uz interviju izsaukts bij. latviešu kaŗavīrs. Saruna bijusi visai gaŗa, pie kam konsuls interesējies ne vien par paša kaŗavīra gaitām, bet visai plaši arī par latviešu militārajiem spēkiem vācu okupācijas laikā, leģiona dibināšanu, vienību sadalījumu, brīvprātības jēdzienu un mobilizācijas gaitu. Intervijas noslēgumā konsuls paziņojis, ka attiecībā uz viņa emigrāciju jāsagaida jauns likums un tādēļ, diemžēl, vīzu viņam pašreiz nevar izsniegt. Mūsu tautietis savukārt vaicājis, kad īsti sagaidāms šis likums, tad, konsulam klusējot, atbildējis viņa tulks: „Iespējams, ka nekad."

Labas gribas panākums

DAUGAVAS VANAGU HILDESHEIMĀ

Ar trimdas saimes izklīšanu, atlikušās latviešu nometnes Vācijā likvidē vai apvieno ar svešu tautību nometnēm. Reizē ar to apsīkst arī latviešu sabiedriskā dzīve. Ja lielākām vai vecākām nometnēm rosība ir vēl iespējama, tad mazām, jaunām un jauktām tā ļoti apgrūtināta. Uz Hildesheimas Galvica kazarmām pārvietotie 50 latvieši tomēr rosīgi atsāka Hallendorfā sākto sabiedrisko un kultūrālo darbu.

Pirmais mēģinājums nodibināt DV nodaļu nesekmējās, izņemot O. Andersones izraudzīšanu par latviešu pārstāvi. Toties jūnija mēnesī Hildesheimā latvieši noorganizēja savu kopību, nodibinot DV nodaļu. Pirmais DV darbs bija 17. jūnija vēstuļu akcijas noorganizēšana, kas atdūrās uz lielām grūtībām — cilvēkiem nebija naudas vēstuļu apmaksai. Nodaļa noorganizēja ziedojumu vākšanu un izdarīja aizņēmumu, jo līdzekļu trūkums nedrīkstēja būt šķērslis kopīgam darbam. DV biedri aizdeva nodaļai naudu, tā atrisinot līdzekļu jautājumu. Akcijai bija panākumi, tā deva ticību kopības darbam. Lieli nopelni DV priekšniekam V. Saldavam, viņa palīgam E. Nikelim un latviešu pārstāvei O. Andersonei.

Nodaļa noorganizējusi divas ekskursijas uz tūkstošgadīgo Hildesheimu. Apskatīts Rēmera Senēģiptes muzejs, kas ir viens no lielākiem šāda veida muzejiem Vācijā, tāpat redzēta tūkstošgadīgā roze, kuŗas saknes dod dzinumu kopš tūkstoš gadiem. Pēc otrā pasaules kaŗa tā šogad uzziedēja pirmo reiz. Vācieši tic, ka rozei uzziedot, tautai klājas labi. Apskatītas arī pilsētas 11. g. s. vēsturiskās celtnes — klosteŗi un svētnīcas.

DV biedri katru nedēļu sanāk uz biedru vakariem. Tie notiek pēc J. Gedroviča t. s. DV Rosības plāna, kas pieņemts pēdējā DV delegātu sanāksmē DV darbības sekmēšanai. Vakaros nolasa referātu, teic attiecīgu ievadrunu, vai arī stāsta kaŗa stāstus. Sarīkoti atceres vakari J. Mediņam, Em. Dārziņam un K. Skalbem. Vakara viesus pacienā ar miestiņu vai laipnās namamātes ceptiem speķa pīrādziņiem. Tas, protams, vairāk tradiciju atsvaidzināšanai, nekā baudīšanai. Vakarus ar dziesmām un koncertiem kuplināja komp. Valdemārs Ozoliņš un viņa meita Vita. Jau notikuši 13 šādi biedru vakari.

Latviešu svētkos un atceres dienās ierodas arī nometnes tautību pārstāvji — poļi, igauņi, ukraiņi un nometnes vācu priekšnieks Machens, kas arvien atzinīgi izteicies par latviešiem un viņu kaŗavīriem, solot arī nākotnē vislielāko pretimnākšanu. Ziedota arī sava artava Latvijai un DV cīņai par kaŗavīru tiesībām.

Tā no zināmas neticības saviem spēkiem un šķietami neizdevīgiem apstākļiem DV dzīve un rosība Hildesheimā ir ievirzījusies veselīgā gultnē. Ar labu gribu ir panākts daudz.

Alb

JAUNAS ZOBĀRSTES

Ķīles vācu universitātē savā laikā studēja arī lielāks skaits latviešu. Sākoties izceļošanai, studentu skaits strauji mazinājās, jo daudzi iesaistījās dažādās akcijās un izceļoja uz ASV, Kanadu un Austrāliju. Atlikušos pag. pavasarī pārcēla uz Eitinu. Ķīlē palika tikai tie, kas vēlējās iegūt diplomu. No tiem medicīnas fakultātes zobārstniecības nodaļu beigušī Olga Švarce, Ilga Jansone un Rita Caune.

Sakarā ar nometņu pārvietošanu
LCK informācijas nozare
un
LNP-LCK ārējās informācijas fonds
tagad atrodas
(21a) **Augustdorf b. Detmold, Lager, Bl. 9**
Telefons — Augustdorf 02

V. LAMBERGA ĢIMENE ATBRĪVOTA NO INTERNĒJUMA

V. Lambergs ar ģimeni, ko uz denunciācijas pamata pirms vairākām nedēļām dažu apstākļu noskaidrošanai internēja Ņujorkas Ellisa salā, 17. janv. uz Vašingtonas rīkojuma no internējuma atbrīvots un ieradies savā pagaidu dzīves vietā (705-12 Union Street, Manchester, N. H., USA).

PAR KO KUŖAIS PRIECĀJAS

Oldesloer Landsbote, iztirzājot ārzemju bēgļu iespējas izvietoties vācu saimniecībā, starp citu norāda, ka ārzemnieki esot „lieli melnā tirgus speciālisti" un šī viņu „priekšrocība" esot jālikvidē. Par to esot domājuši arī augstie komisāri un ierobežošot t. s. mīlestības dāvanu sainīšu saņemšanu tādos apmēros, kādos DP saņēmuši līdz šim. Šinī sakarībā, izdarot aptauju vācu muitas iestādēs, izrādījās, ka ārzemju pakas DP saņem procentuāli daudz mazāk nekā paši vācieši.

Vācieši ļoti apmierināti, ka nākotnē DP pakļaus vācu tiesu instancēm. Sevišķu labpatiku par to izrāda vācu presē.

Edv. Er.

Speciālisti uz ASV

Nacionālā komiteja DP speciālistu izvietošanai uz ASV (National Committee for Resettlement of Displaced Professionals in the USA) pasākusi rosīgu speciālistu meklēšanu Eiropas DP nometnēs. Darba un izceļošanas garantiju komiteja piedāvā sekojošos arodos: medicīnisko laboratoriju techniķiem, rentgena speciālistiem, diplomētām māsām, darba rīku gatavotājiem, dzelzslietuvju priekšstrādniekiem un strādniekiem, mechaniķiem, tekstilmašīnu apkalpotājiem, uzturvielu ķīmiķiem ar pieredzi saldumu rūpniecībā, elektroķīmiķiem ar pieredzi elektroplastikā, ar praksi papīra un plastisko vielu rūpniecībā, šujmašīnu speciālistiem un audējiem-labotājiem. Pieteikties IRO birojos vai baznīcu organizācijās.

Labas izredzes izceļot speciālistiem

IRO Resettlement Placement nozare saņēmusi darba piedāvājumus architektiem, techniskiem zīmētājiem un betonētājiem. Izceļošanai dokumentēs visus min. arodu pratējus un turpmāk darba piedāvājumus šinīs speciālitātēs vairs neizziņos. Dokumentēties var tikai speciālisti vecāki par 45 gadiem, masu emigrācijā noraidītie un personas ar fiziskiem trūkumiem. Pieteikšanās IRO birojos **vēlākais** līdz 9. februārim.

Izdevīgs darba piedāvājums Anglijā

Darbam mājturībā pie ēdienu gatavošanas un pasniegšanas meklē 2 vai 3 latviešu vai baltiešu mājkalpotājas saimniecībā, kuŗā jau nodarbināti daži latvieši, atrodas mierīgā lauku apvidū, nepilnus 45 km no Edinburgas. Piedāvājumi adresējami: Mrs. Elliot, Braoughton Place, Broughton, Biggar, Scotland.

Jāpaziņo jaunā dzīves vieta

Katoļu misija aicina bēgļus, kas pieprasījuši galvojumus uz ASV, bet kas, pārvietojot nometnes, mainījuši dzīves vietu vai arī iesaistījušies vācu saimniecībā, paziņot misijai savu jauno adresi. Tā nepieciešama, lai varētu savlaicīgi izsūtīt saņemtos galvojumus. Misija paredzējusi tuvākā nākotnē sagādāt galvojumus lielākam skaitam bēgļu. — Adrese: WRS / NCWC, Ludwigsburg, IRO Resettlement Center, Luitpoldkaserne.

m.

Anglijā izveidos aprūpes padomi

LNPL PREZIDIJA SĒDES LĒMUMI
VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

LNPL prezidija nesenajā sēdē atsevišķo nozaŗu vadītāji referēja par savu darbu un turpmākiem nodomiem. Informācijas nozare patlaban veido korespondentu tīklu, kas sniegs ziņas par vietējās angļu preses nostāju attieksmē pret mums un palīdzēs uz vietām apgaismot mūsu cīņu un mērķus. Notiek sarunas ar latviešu organizācijām par kopēju pārstāvniecību radīšanu uz āru dažādos šejienes pasākumos un iestādījumos. Tā būs jauna latviešu delegācija Baltijas padomē.

Kultūras nozare organizē februārī pirmo svētdienas skolu skolotāju konferenci, lai saskaņotu pieredzi un nospraustu kopējas vadlīnijas. Sēdē pārrunātas arī radošā kultūras darba atbalstīšanas iespējas konkursu un taml. veidus.

Darba tiesību un juridiskās palīdzības nozare apzina latviešu juristus, lai Lielbritānija izveidotu juriskonsultācijas tīklu, kas sniegtu tautiešiem padomus amatniecības un tirdzniecības uzņēmumu atvēršanas lietās, īpašumu iegādē, darba jautājumos utt. Sakarā ar pašreizējo pārkārtošanos dažās šejienes ražošanas nozarēs, šīs pārgrozības skārušas arī ārzemju strādniekus. Prezidijs nolēma lūgt sūtņa gādību, lai attiecīgās ministrijas un iestādes varētu noskaidrot — cik dziļi un kādā veidā šie pārkārtojumi varētu skart mūsu tautiešus.

Aprūpes nozarē pieņemts nozares vadītāja ierosinājums izveidot aprūpes padomi, iesaistot tajā organizāciju un konfesiju pārstāvjus. Padome paredzēta aprūpes darba saskaņošanai un jaunu aprūpes iespēju rašanai. Prezidijs nolēma arī konkrētas palīdzības lietas.

Administrātīvā nozare uzaicinās mēneša laikā reģistrēties visas latviešu organizācijas, iesūtot ziņas par valdes sastāvu, dibināšanas laiku, mītekli, kā arī statūtus un darbības noteikumus. Centrālo organizāciju nodaļām nav jāreģistrējās. Pēc reģistrācijas termiņa notecēšanas LNPL par atklātām latviešu sabiedriskām organizācijām uzskatīs tikai tās, kas būs reģistrējušās.

Tautiešu atsaucība LNPL darbam aizvien pieaug. Kārtējo iemaksu atzīmēšanai būs īpašas tautas kopības kartes.

Londonā, janvārī. —ns

—oOo—

Nedrīkst aizmirst vecos cīnītājus

13. janvārī, Anglijā, notika DV Silsdenas nodaļas trīs gadu darbības atcere. Nodaļas priekšnieks A. Kūlainis, sniedzot darbības pārskatu, pasvītrodams, ka biedru skaits pieaudzis no 12 uz 60. Šai laikā nodibinājusies arī Vanadžu komiteja. Nodaļa aktīvi piedalījusies LNPL veidošanā, kā arī palīdzības akcijā invalidiem un slimajiem Vācijā. No centrālās valdes nodaļu personīgi sveica Ž. Bukovskis. Viņš norādīja, ka DV nodaļas tagad izveidojušās visās zemēs, kur lielāks latviešu skaits. Tas rāda, ka DV organizācija ir atradusi ceļu uz latviešu sirdīm. DV mērķi ir un būs tie paši, kas likti šīs organizācijas pamatos: gādība par invalidiem, slimiem, trūkumā nonākušiem, rūpes par jauno audzi, organizējot un atbalstot latviešu skolas, nacionālo kultūras vērtību saudzēšana un glabāšana. Nedrīkst aizmirst vecos cīnītājus, kam tagad nav apgādnieku, tāpat arī tos jauniešus, kam vecāki palikuši kaŗa laukā. Sanāksmes laikā bija noorganizēta daiļamatniecības izstāde. Vērojams gaišs, aktīvs gars.

—ns

—oOo—

JAUNA NELAIME AR LIGURIA

Kā jau ziņojām, pag. gada beigās Austrālijas transporta kuģi Liguria, pēc Vācijas atstāšanas, piemeklēja vairākas klizmas, kādēļ tam nācās uzkavēties kā Saushemptonā, tā Neapolē. Tagad no Pertas ziņo, ka Liguriu piemeklējusi jauna nelaime. 190 jūdzes ziemeļrietumos no Rietumaustrālijas krastiem kuģis raidījis SOS saucienus, ziņojot, ka mašīnas sabojājušās un ātrums vairs tikai 3 mezgli stundā.

BĪSKAPA ALBERTA PĒCNĀCĒJAS LAULĪBAS

Melburnas latviešu draudzes mācītājs E. Kociņš salaulājis Ulriku fon Bukshevdenu ar Vaclavu Kreicaru. Līgava ir Rīgas dibinātāja bīskapa Alberta brāļa tiešā pēcnācēja. Šīs laulības plaši aprakstījusi Melburnas prese.

R. A.

VĒSTULES REDAKCIJAI

MUMS JĀCĪNĀS PAR SAVU BRĪVĪBU

Mūsu kardinālais uzdevums trimdā ir cīņa pret boļševismu, cīņa par to, lai latviešu tauta varētu atgriezties savā senču zemē, kas viņai rupjā kārtā nolaupīta, tautu izdzenot nožēlojamā svešumā. Šai cīņā mums jāiziet visiem līdzekļiem, jo bez personīgās upurēšanās mūsu sprausto mērķi nesasniegsim. Tāpat ikvienam no mums jāatbalsta to latvju vīru darbi un pasākumi, kas atsacījušies no brīvā laika, negulētās naktīs veic darbus, lai ar tiem pavērtu ceļu uz mūsu visu mīļoto Latviju.

Ir glaimojoši klausīties svešu tautu apliecinājumā, ka latvieši ir aktīvi savas nelaimes apgaismotāji. Mums ir daudz propagandas brošūru, kas svešniekiem parāda komūnistisko vardarbību un Latvijas un latvju tautas sāpju ceļu, bet mēs nedrīkstam savu nedienu stāstu uzdot, sašaurināt vai to kā traucēt. Ir masvarīgi, kas izdevumu apgādā vai sastāda, galvenais ir, ka tas kalpo dzimtās zemes patstāvībai un tautas brīvībai.

Tāpēc nepatīkami ir dzirdēt, ka daļa latviešu novērsušies no latviešu propagandas izdevumiem, uzskatot tos par personīgas dabas „sacerējumu", kas palīdzot pildīt tikai izdevēja kabatu. Jo nepatīkamāk, ja šāda uzskata kā sērga pārsviežas uz tautas kopu. Ar šādu neapdomātu rīcību mēs lejam ūdeni uz savu nāvīgāko ienaidnieku dzirnavām, kas par savu mērķi sprauduši mūs totāli iznīcināt.

Būsim modri!

Ēriks Miesnieks, Neištatē

PATEICĪBA

Sirsnīgi pateicos tiem līdzcilvēkiem, kas mani atcerējušies ar Ziemsvētku veltēm. Tas man radīja sajūtu, ka neesmu atstāts un viens, bet ka ir labas sirdis, kas jūt man līdz.

P. Saleniek s,
(24) Cuxhaven-Groden,
Versorgungsheim, Papenstr. 1??

KURS VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(41. turpinājums)

Abi pārējie noklausījās viņā ar pieklājīgu, taču diezgan paviršu interesi. Tagad es saprotu, ko īsti domā mans angļu kolēģis Džapss, — pats sev atzinās Furnjē, — viņš tīšu prātu meklē grūtības, šis vecais krietnais Puaro. Viņš dara visu, lai samērā vienkārša lieta izklausītos visai sarežģīta. Viņš nevar pieņemt nekādu vienkāršu, skaidru atrisinājumu, iekāms nav pārliecinājies, vai tas iederas viņa agrākajās idejās. — Džēna Greja domāja: es nesaprotu gluži nekā no viņa runas! Kādēļ gan Anna Moriso nevarēja atrasties lidmašīnā? Viņai taču bija jārīkojās tā, kā lēdija Horberija to vēlējās... Man šķiet, viņš ir lielībnieks...

Pēkšņi Herkuls Puaro skaļi ievilka elpu:

„Jā, ir kāda iespēja, un nemaz nebūtu grūti to sameklēt," viņš sacīja pieceldamies.

„Uz kurieni, mans mīļais?" apvaicājās Furnjē.

„Vēlreiz pie telefona."

„Vēlreiz sarunu pāri visai zemes lodei?"

„Nē, sarunu ar Londonu."

„Ar Skotlend Jardu?"

„Nē, ar lorda Horberija namu Grosvenora skvērā. Kaut tik nu man būtu laime sastapt lēdiju Horberiju mājās."

„Esiet uzmanīgi," brīdināja Furnjē, „ja Anna Moriso pa kādiem aplinkus ceļiem uzzinās, ka mēs ievācam izziņu par viņu, tad tas mūsu darbam nenāks par labu."

„Esiet bez rūpēm. Es pratīšu klusēt," apliecināja Puaro. „Es jautāšu tikai vienu vienīgu, pavisam nevainīgu jautājumu," viņš pasmaidīja. „Nāciet man līdz, lai paši savām ausīm to dzirdētu."

„Nē, nē."

„Bet lūdzu. Es pastāvu uz to."

Abi vīrieši devās pie telefona, bet Džēna pa to laiku iekārtojās hallē pēc iespējas ērti. Pagāja diezgan ilgs laiks, kamēr dabūja savienojumu, bet tad Herkulam Puaro uzsmaidīja laime, jo Cecīlija Horberija bija mājās.

„Esiet lūdzu tik laipni un pasakiet lēdijai Horberijai, ka Herkuls Puaro no Parīzes vēlas ar viņu runāt," viņš sacīja kalpotājam, kas Londonā atsaucās pie telefona. Pagāja dažas sekundes. „Hallo, vai tā esat jūs, lēdija Horberija? Nē, nē, viss ir vislabākā kārtībā. Patiesi, es zvēru. Es tikai gribēju jums kaut ko jautāt. Jā... vai ceļodama no Parīzes uz Angliju jūs mēdzat savu apteksni ņemt līdzi lidmašīnā, jeb viņa brauc ar vilcienu? Ar vilcienu... Bet toreiz, tai īpašajā gadījumā... ak, es saprotu!... Vai jūs esat pārliecināta? Kā, viņa vairs nav pie jums? Pameta jūs gluži pēkšņi? Bet protams, tā ir vislielākā nepateicība! Pilnīgi pareizi — ikdienas jāpiedzīvo nepatikšanas ar apteksnēm un kalpotājiem... Nē, nē! Jums ne par ko nav jārūpējas. Uz redzēšanos! Un liels paldies par izziņu."

Viņš nolika klausuli uz dakšiņas un zaļgani dzirkstošām acīm strauji atgriezās pret Furnjē:

„Mīļais draugs, lēdijas Horberijas apteksne parasti ceļoja ar vilcienu un kuģi. Bet Žizeles slepkavības dienā lēdija Horberija pēdējā minūtē izšķīrās, ka arī Madlēnai jāceļo lidmašīnā." Viņš satvēra francūža roku: „Ātri, Furnjē! Mums jādodas uz viņas hoteli. Ja mana ideja izrādīsies pareiza — un es par to esmu pārliecināts vairāk nekā jebkad, — tad mums ļoti jāsteidzas."

„Bet es..."

Furnjē balss izskanēja tukšumā, jo Puaro jau drāzās uz viesnīcas izejas virpuļdurvīm. Milzīgiem soļiem Furnjē devās mazajam beļģim pakaļ.

Herkuls Puaro ar vienu kāju jau stāvēja uz kāda taksometra kāpšļa un nosauca šoferim Annas Moriso adresi.

„Bet brauciet ātri, cik ātri vien variet!" viņš mudināja. Furnjē ierausās vāģī un, automobilim strauji sakustoties, atkrita sēdeklī, iesaukdamies:

„Kādēļ šis trakais temps?"

„Tādēļ, ka Annai Moriso draud lielas briesmas, ja vien mana ideja izrādās pareiza."

„Nu, nu!" Furnjē skeptiski iebilda.

„Man ir bailes, mīļais draugs, riebīgas bailes... Mans Dievs, cik šis automobilis gausi velkas!"

Taksometrs šajā brīdī drāzās ievērojamā ātrumā un, vienīgi pateicoties braucēja veiksmei, bez sarežģījumiem spēja izspraukties cauri satiksmes režģim.

„Jā, tas velkas tik gausi, ka vēlākais pēc minūtes notiks negadījums," atteica Furnjē sausi. „Un Greja jaunkundze pašreiz sēž hoteļa hallē un gaida, kad mēs atgriezīsimies no telefona. Vai jums mūsu uzvešanās liekas pieklājīga?"

„Pieklājīga vai nepieklājīga — ja lieta grozās ap dzīvību vai nāvi, tad viss pārējais vienaldzīgs."

„Dzīvība un nāve?" francūzis paraustīja plecus un klusībā pārdomāja: Kā lai es viņu atgriežu pie saprāta? Šis sajukušais vecis vēl sagandēs visu lietu. Tikko tā sieviete pamanīs, ka esam viņai uz pēdām...

„Mīļais Puaro kungs, mums jārīkojas ļoti piesardzīgi," viņš sacīja laipnā, pielaidīgā balsī.

„Klusu! Jūs nesaprotat... Šīs bailes mani taisni nomoka."

Ar spēju grūdienu taksometrs apstājās kāda nelielа hoteļa priekšā, kuŗā dzīvoja Anna Moriso, un kad Puaro jau stāvēja zem portāla arkas, Furnjē vēlreiz pamēģināja savu laimi:

„Puaro kungs, man ir vislielākā cieņa un apbrīnošana jūsu metodēm, taču es jūtu, ka mums jāatturas no jebkādas pārsteidzības. Šeit, Francijā, visa atbildība par šo gadījumu gulstas uz mani..."

„Par pārsteidzību no manas puses jums nav ko bīties," beļģis viņu pārtrauca. „Mēs ievāksim izziņu no portjē. Ja Ričarda kundze atrodas šeit un starplaikā nekas nav noticis, tad varam mierīgi rīkoties tālāk. Vai jums arī pret to kas iebilstams?"

„Nē."

„Tad labi!"

Puaro iegāja hallē un devās pie reģistrācijas lodziņa.

„Pie jums, šķiet, dzīvo kāda Ričarda kundze?"

„Nē, mesjē, viņa dzīvoja gan — līdz šai dienai."

„Kā, vai viņa aizceļojusi?" iesaucās Furnjē.

„Jā, mans kungs."

„Kad viņa atstāja hoteli?"

Iekams atbildēt, portjē pameta acis uz pulksteni: „Pirms krietnas pusstundas."

„Vai viņa aizceļoja pēkšņi? Uz kurieni viņa devās?"

„Uz kurieni?" atkārtoja portjē salti un, šķita, gribēja izvairīties no tālākām atbildēm. Taču, kad Furnjē uzrādīja savu apliecību, viņa izturēšanās mainījās. Nē, dāma neesot atstājusi savu jauno adresi. Un aizceļošana katrā ziņā esot sakarā ar kādu pēkšņu nodomu maiņu, jo Ričarda kundze sākumā runājusi par uzkavēšanos astoņas dienas.

Sekoja tālāki jautājumi. Tika ataicināti lifta zēni, viesnīcas kalpotājs, istabu apteksnes, beidzot arī hoteļa šefs. Tas paskaidroja, ka hotelī ieradies kāds kungs, kamēr dāma bijusi pilsētā, un, viņai pārrodoties, abi kopā paēduši pusdienas. Kas tas bijis par kungu? Kāds amerikānis, kāds nepārprotams amerikānis, kuŗa ierašanās dāmu acīmredzot pārsteigusi. Pēc pusdienām dāma pavēlējusi nonest viņas bagāžu un pasaukt taksometru. Uz kurieni viņa devusies? Uz Ziemeļu staciju — vismaz tā viņa uzsaukusi šoferam. Un amerikānis? Nē, viņa aizbraukusi viena.

„Ziemeļu stacija," sacīja Furnjē. „Tas varētu nozīmēt Angliju, un proti — ātrvilcienu pulkstens divos. Taču iespējams, ka tā ir viltība. Mums jātelefonē uz Buloņu un jāsameklē taksometrs, ar ko viņa braukusi."

Šķita, ka Puaro bailes tagad pielipušas arī Furnjē, un viņš ātri un izšķirīgi iedarbināja likuma zobratus.

(Turpinājums sekos)

Elzasas Tērvete

TRŪKST TIKAI „SPRĪDĪŠU" — BR ŪKLENĀJU MĒTRAS 800 M VIRS JŪRAS LĪMEŅA

Vēstule Latvijai no Francijas

Liela ēka priežu sila vidū stipri atgādina mūsu Tērvetes sanatoriju, un ja apiet ēkai apkārt, tad acu priekšā atklājas paprāvs laukums, gluži kā Tērvetē; tikai priežu sils sedz nogāzi un tālākos kalnus. Tā vien gribētos iziet tam cauri, nokāpt lejā un lūk, — tur būtu „Sprīdīši". Ēkas priekšpusē nobērta ogļu kaudze, kur arī Tērvetē tā vienmēr atradās; puspagraba stāva kalpotāju istabas un virtuve, tālāk sauļošanās verandu mugurpuses. Visapkārt šalc priedes milzīgajā Vogēzu egļu mežu jūrā. Atskatoties uz iebraucamā ceļa līkumu, arī tas atgādina reiz dzimtenē redzēto.

Tādu iespaidu rada šī Elzasas Tērvete. Kad pirmo reizi piebraucām pie šīs milzu ēkas sanatorijas autobusā, arī ieejas portāls drusku atgādināja mūsējo, un tā vien likās, ka tūdaļ uz sliekšņa parādīsies smaidīgais sanatorijas direktors Dr. Puriņš, Dr. Zaķis, aiz viņiem omulīgais saimniecības priekšnieks Laiviņš un citi darbinieki, kas allaž mūs, tēvzemiešus, mīļi sagaidīja. Un kur tad pats apmeklējuma iegansts? Un Dr. Šedriks? — Ak, te jau nav Tērvete, — bet abi draugi jau miruši. Tagad šeit ārstēties atvedu savu meitu, drauga krustmeitu.

Ieejot pa galvenajām durvīm arī iekšiene rādas pazīstama: nekas nav jāprasa, ej kā ierastā vietā: pa labi birojs, pa kreisi viesistaba, pretī durvis uz gaiteni, kura vidū lielā zāle. Maza atšķirība tikai sīkumos un izpildījumā, jo šī ēka celta 1927. g., kurpretī Tērvete gadi 5 vēlāk, kādēļ arī ērtāka un modernāka. Istabas pa 2 un 4 gultām, radio gan īpaši jāabonē, ēdiens nav tik „tauks", kā tas bija pie mums, bet laikam 800 m virs jūras līmeņa tas arī nav vajadzīgs. Celtnī paceļ visos 3 stāvos un, staigājot pa gumijas paklājiem izklātiem gaiteņiem un vērojot baltās durvis ar numuriem un gaiteņu paplašinājumus, kas domāti apmeklētāju uzņemšanai, atmiņas atkal aizslīd gadus 7—12 atpakaļ, un sirds sažņaudzas, ka jāstaigā pa svešu ēku, svešā zemē, jāsamierinājas, ka tavs paša bērns še uzturas, un nav neviena īsta drauga, kam to varētu uzticēt, no kā varētu dabūt patiesā stāvokļa izklāstu.

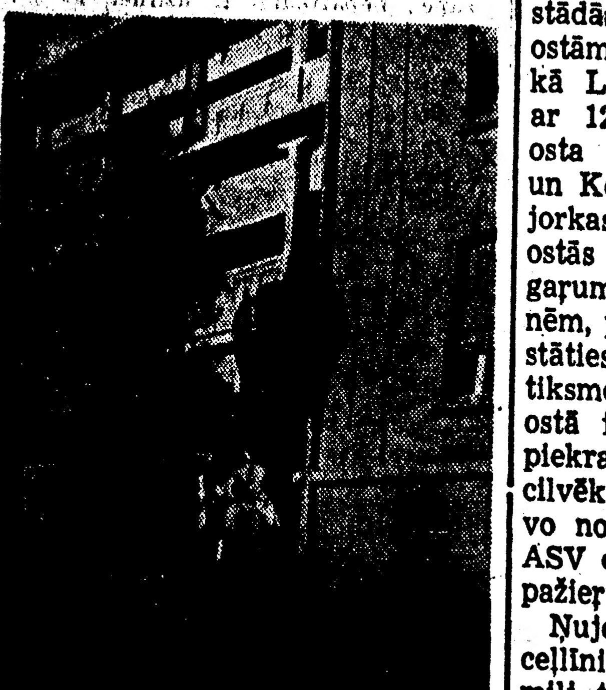

Obiras sanatorija ar sauļošanās verandām. Priekšplānā bij. DP — latviete Margarita M. un polliete Marija P.

Obira (Aubure), kur atrodas šī sanatorija plaušu slimiem, atgādina Usenburgu Foralbergā, tikai še katra ēka ir maza privāta sanatorija. To nav daudz — kādas 12. Gaiss viegls un tīrs, debess zila, salst, bet slimie staigā tikai vilnas kamzolos; un ja būtu atļauts slēpt, viņi to noteikti darītu. Lielākais brīnums — meža brūklenāju mētras, tātad bijušas arī ogas.

Un vēl kas — sanatorijā darbojas ārsts-rentgenologs lietuvietis Dr. N. Pirms 4 gadiem viņš ieradies Francijā un kādu laiku nostrādājis fabrikā par vienkāršu strādnieku, līdz radusies izdevība ar dažu organizāciju atbalstu nodibināt sakarus un ieņemt savām zināšanām un spējām atbilstošu vietu. Tas ir spilgts pierādījums, ka arī Francijā vienam otram laimējies atrast labu darbu, tāpat kā citās emigrācijas zemēs. Ar šo ārstu tad arī gremdējamies atmiņās par dzimteni un zīlējam nākotni.

Kā šī sanatorija ir Elzasas lepnums, tāpat kā Tērvete Latvijā, pierāda tas, ka to bieži apmeklē ekskursantu grupas. Še bijuši pat preses ļaudis no Eiropas padomes. Vēl jāpiezīmē, ka slimo skaits Elzasā liels: to vērtē uz 30.000! Šai Vogēzu apvidū ir 7 sanatorijas, un to ir daudz arī citur. Šķiet, ka zemākās vietās, īpaši kalnu spraugās, kur mūžīgi svelpj vējš un lodā mitra migla, ir plaušu slimnieku perēkļi. To veicina arī sliktie dzīvokļi, kā arī aizspriedumi par ārstēšanās vajadzību un metodēm, un šādi apkārtstaigulī iznēsā slimību pa visu „pagastu".

Francijā, janvārī. J. Miķelsons

Latviski cimdi austrāliešiem Korejā

VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

14 pāŗi latviski cimdi austrāliešu kaŗavīriem Korejā — tā bija Melburnas latviešu biedrības dāvana laikā, kad korejiešiem sākusies barga ziema. Tautiešu Dr. Starkas-Draškas, Bušas, Vērpeles, Kalniņas, Dzenes, Igaunes un Graudiņas adītos cimdus nogādāja Melburnas lielā laikraksta The Herald redakcijā. Avīzē pēc tam parādījās attēls ar šādu rakstu:

Jaunaustrālieši, kas apvienojušies Melburnas latviešu biedrībā, pūlējušies vairākus mēnešus, lai iepriecinātu Korejā esošo Austrālijas kaŗavīru sirdis. Ziedoti skaisti noadīti cimdi ar tradicionālajiem latviešu rakstiem. Dažus no šiem rakstiem latvieši pazīst vairākus gadsimtus.

Biedrības dāmu komitejas vadītāja Dr. Starka-Draška un sekretārs J. Ritenis, kas Austrālijā dzīvo jau 2 gadus, šonedēļ cimdus atnesa mūsu redakcijā un lūdza tos nosūtīt austrāliešu cīnītājiem Korejā.

„Mēs vēlāmies, lai kaŗavīri zina, ka arī jaunaustrālieši tiem palīdz," teica J. Ritenis. „Zinām, ka viņi cīnas arī mūsu dēļ," piebilda Dr. Starka-Draška. Smaidot viņa apliecināja, ka vairākiem cimdu pāŗiem klāt esot to darinātāju sveicieni.

Laikraksts The Herald cimdus nosūtījis savam kaŗa korespondentam Korejā Alanam Doveram, izdalīšanai kaŗavīriem. Arn. Šm.

Balaratā, janvārī.

Latviešu cīņu vanagi Tunisijā

VĒSTULE LATVIJAI NO ĀRZEMNIEKU LEĢIONA

Kefas pilsētiņa, ko lieluma ziņā, varbūt, varētu salīdzināt ar mūsu Tukumu, atrodas kalnainā apvidū. Šī ir franču ārzemnieku leģiona 6. pulka garnizona pilsēta. Te patlaban mītam 4 lavju zēni — leģionāru balto cepuŗu valkātāji. Vienmuļīgi rit mūsu skarbā kaŗavīru dzīve. Kur vien skaties, visapkārt bezgalīgas kalnu grēdas. Pa tām esam jau neskaitāmas reizes izkāpelējušies gan pārgājienos, gan kaujas mācībās. Sardzes un patruļas, parādes un manevri — tā tas iet diendienā. Bet mums, veciem veterāniem, tas viss ir tikai bērnu spēle.

Pēc Indoķīnas džungļu un rīsa lauku izbrišanas esam „noenkuŗojušies" šajā zemes stūrītī un gaidām mūsu 5 g. ilgā dienesta beigas. Vēl daži mēneši un tad, ja liktenis būs labvēlīgs, baltās cepures un bruņu ķiveres vietā varēsim uzlikt „hūtītes"... Pa šiem gadiem esam pieredzējuši gan baltas, gan nebaltas dienas, bet tas mūs maz aizkustina; lai nāk, kas nākdams — visu laižam pār galvu un smejam. Leģionārs smej pat tur, kur cits viņa vietā urbtos ar galvu ielas bruģī...

Vakaros pilsētiņa ir klusa un tukša, kā izmirusi. Ielās neredz gandrīz neviena eiropieša — tie visi savilkušies savos mitekļos, aizbultēdami visas durvis un logus. Apkārt klaiņo šaubīga izskata netīri arabi, un šur tur laternas blāvajā gaismā pazib pa baltai leģionāra cepurei. Retie pilsētiņas restorāni atvērti līdz pl. 11. Te mūsējie spēlē kārtis, galda tenisu vai arī iemet pa lāsītei Tunisijas vīna. Mūsu puikām jau nav bail ne paša velna; pat arābi apmet līkumu, redzot pretim nākam kādu no mūsējiem. Ārzemnieku leģiona vīrus taču vienmēr un visur dēvē par labākajiem kaŗavīriem pasaulē. Vai nu tas tiešām tā ir, to gan negribētos apgalvot, bet fakts ir, ka, ja Francijai nebūtu šo vīru, tad kaŗš Indoķīnā jau sen būtu pazaudēts; frančiem vairs nepiederētu Madagaskara un vēl daža laba kolonija. Augstākās franču armijas goda zīmes rotā ārzemnieku leģiona pulku karogus.

Mūsu valsts svētkus svinējām kopā 5 latvju zēni. Bez runām un patosa skandinājām glāzes, un pār Tunisijas kalniem aizšalca Daugavas vanagi, sasauksimies... Pēc Ziemsvētkiem viens zēns mūs atstāja. St. ar pēdējo transportu aizsūtīja uz Tālajiem austrumiem. Kaŗavīru klubā iemetām mazu ceļa kāju, novēlējām aizbraucējam „cūceni" cīņā pret šķībacainajiem un spiedām viņam roku līdz elkonim. Aizbraucējiem par godu spēlēja mūsu pulka orķestris, un vecie leģionāri stāvēja goda sardzē; viena pēc otras automašīnas atstāja mūsu nometnes pagalmu, — tur aizbrauca vīri, kas dodas uz Indoķīnu, aizstāvēt Francijas karogu.

Kas to gan būtu domājis, ka arī Afrikā snieg! 3. janvārī uzsniga itin branga kārtiņa (apm. 15 cm), bet pēc pāris dienām baltā sega jau bija nokususi. Vispār te pēdējā laikā ir ļoti drēgns, un pūš auksti vēji. Netālu no mums esošajā ciemā, pie kāda aizsprosta izbūves darbiem, strādā arī latviešu inženieris P. ar kundzi. Pēc viņu izteicieniem iztikt te varot it labi. Arī pašā Tunisā dzīvo pāris latviešu ģimeņu, bet ar tām mums vēl nav izdevies uzņemt sakarus. Pārtikas preces, kā arī dzērieni un tabakas izstrādājumi te diezgan lēti. Citādi tas ir ar apģērbiem un luksus priekšmetiem kā foto un radio aparātiem — to cena sniedzas tūkstošos.

Žēl, ka tuvumā nav nevienas latvju zeltenes, ar ko īsināt garlaicīgās vaļas stundas. Melnās franču un itāļu meičas mūs nespēj aizraut. Atliek tikai viena cerība — tikt ātrāk civilā. Līdz tam „labākie franču zaldāti" raudzīs aizmirst sūro ikdienu, pasēžot pie vīna glāzes, kad parasti pārrunājam vecos, labos laikus, domās pārstaigājam dzimtās tekas, un atceramies tos, kas palika Tālajos austrumos, guļot zem svešām smiltīm. Un tad uzraujam veco frontes dziesmu — „Kad ar uzvaru šo kauju mēs galā nobeigsim..."

Tunisijā, janvārī Rūriks

ĢENERĀLKONSULA BRAISONA JUBILEJA

Latvijas ģenerālkonsuls Toronto R. N. Braisons nesen atskatījās uz 55 mūža gadiem, no kuŗiem 12 veltīti kalpošanai Latvijai. B. ir viens no aktīvākajiem Latvijas goda konsuliem, un katrs latvietis, kas griezies pie viņa kādās vajadzībās, allaž saņēmis pretimnākšanu un atbalstu. Konsulāta personāla vārdā jubilāru apsveica latviešu sekretārs A. Kānbergs. Telegrafiski jubilāru bija sveikuši sūtnis K. Zariņš un citi tautieši.

Priekšstādīšanās vizītē pie ģenerālkonsula Braisona šinīs dienās ieradušies LNAK padomes un valdes pārstāvji J. Švanks, J. Preisbergs un P. Dreimanis. Savā apsveikumā ģenerālkonsuls novēlēja jaunajai LNAK vadībai sekmīgi veikt savus uzdevumus, vienojot latviešus Kanadā. Ģenerālkonsuls apsolīja arī savu atbalstu un padomu. Atbildot novēlējumiem, inž. J. Švanks pasvītroja, ka latvieši augstu vērtē ģenerālkonsula pašaizliedzīgo darbību latviešu tautas labā.

Pasaules osta

VĒSTULE LATVIJAI NO ŅUJORKAS

Tie bēgļi, kas izceļo uz ASV, pa lielākai daļai izkāpj krastā Ņujorkas ostā. Latvieši paši dzīvojuši jūras malā un pazīst Rīgas, Liepājas, Ventspils un citas ostas. Kāpjot kuģī Brēmerhafenā, ko Hitlers kādreiz nosauca par savu slikāko ostu visā valstī un kas 1945. g. kopā ar pilsētu bija vienos drupu tuksnesis, tagad, pēc 100 milj. marku ieguldīšanas ostas atjaunošanai vien, jāapbrīno ar kuģu un ceļamo krānu mežu. Bet iebraucot Ņujorkas ostā, mulsina ostas nepārredzamais plašums un nemitīgā lielu un mazu kuģu straume.

Ņujorka ir pasaules osta. Tā sastādās — no daudzām atsevišķām ostām, ko veido astoņi līči. Tāpat kā Lielņujorkas pilsētas territorija ar 12 milj. iedzīvotājiem, arī tās osta ietilpst Ņujorkas, Ņudžersijas un Konektikutas štatu robežās. Ņujorkas „ūdens fronte" daudzajās ostās un kanāļos sniedzas 1040 km garumā ar 200 dziļiegrimes piestātnēm, pie kurām vienā laikā var piestāties 400 kuģi. Ņujorkas ostas satiksme ir tik liela, ka katru gadu ostā iebrauc 6000 okeana un 3000 piekrastes kuģi, un katrs desmitais cilvēks Ņujorkā tieši vai netieši dzīvo no ostas, caur kuŗu izved pusi ASV eksporta un divi trešdaļas pasažieru uz aizjūras zemēm.

Ņujorkas osta pievienota 11 dzelzceļlīnijām, pa kurām pārvadā 120 milj. tonnas preču, un vairāk kā 400 zemes ceļiem. Hudsonas upe savieno Ņujorku ar Detroitu, Mičiganā, un pa šo upi motorkuģi 5 dienās veic ceļu no vienas pilsētas uz otru.

Tā kā Ņujorkas ostas territorija ietilpst vairākos štatos, tad to pārvaldīja pirms 300 gadiem dibinātā jaukta starpštatu sabiedrība, kam pakļauta ostas territorija no Manhetena dienvidgala, izplešas ar visām pusēm 2400 km radijā. Ņujorkas ostas pārvaldes rūpējas arī par Ņujorkas apkārtnes zemesceļu un gaisa satiksmes uzlabošanu. Pie ostas pieder arī 18 aerodromu, no tiem Aidevailidas lidosta spēj dienā uzņemt 2000, Lagvardijas 400 un Ņujorkas 1000 lidmašīnas.

Šajā plašumā un lielumā Vācija paliek maza un niecīga aiz latviešu bēgļu mugurām. Šis lielums dažu mūsu tautieti tā savaldzina, ka jau tagad apgalvo: „Es gan vairs uz mazo un izpostīto Latviju atpakaļ nekad nebraukšu." Bet lielākā daļa latviešu gan vēro un mācās pazīt šo vareno zemi un valsti, bet sirdī mīļu un dārgu tur Latviju, uz kuŗu pat kājām ietu atpakaļ. Bet no Ņujorkas ostas pāri okeanam brauc tik daudz kuģu, ka katrs, kas vēlēsies atgriesties atbrīvotā dzimtenē, to varēs arī izdarīt. K. V.

Ņujorkā, janvārī

LATVIEŠU ZIEDOJUMS CĪŅAI PRET KOMŪNISMU

Ziemeļkarolainas latvieši 18. nov. dievkalpojuma kollekti bija nosūtījuši prezidentam Trūmenam, izlietošanai pretkomūnisma cīņas atbalstam. Tagad māc. A. Gulbis saņēmis vēstuli no ASV finanču ministrijas, ka Baltais nams šo latviešu ziedojumu iemaksājis paredzētajam mērķim īpašā kontā, izsakot latviešiem pateicību par krietno stāju.

Mani kamiņi

VĒSTULE LATVIJAI NO ADELAIDES

Pretim manam logam desmit metros ir otras mājas logs. Kad vējš atpūš aizkarus, redzu spilgti krāsainu paklāju ar kamieļiem un piramidēm. Nav šaubu, ka tas Portsaidā ar virvi uzvilkts no arabu laivas uz emigrantu kuģa. No tā secinu, ka mājas iedzīvotājiem jābūt no mūsu puses. Un tiešām — drīz vien noskaidrojas, ka tie ir igauņi. Par to visi priecājamies, jo mēs še esam kā maza sala milzīgajā austrāliešu jūrā.

Pretējā pusē patlaban būvē dažas jaunas mājas. Vienu ceļ pārdošanai un kā jau tirgus preci — daudz paviršāk kā citas, kuŗu īpašnieki skatās meistariem uz pirkstiem. Taču arī še eiropieša acs saskata daudz trūkumu. Tāpat atgadas, ka ļaudis atved mājās jaunu guļamistabas iekārtu, kas maksā tepat simts mārciņu, bet gaidītā prieka vietā jābirdina asaras, jo, ieguvumu tuvāk apskatot, tas izrādas tīrais brāķis.

Priekšā un aizmugurē ir jaunas un vecas mājas gan visas vienstāvu, kā tas raksturīgi Adelaidē, ārpus centra. Viņu iemītnieki mūs sveicina jau no pirmās dienas. Viens pat no sava dārza dāvināja krietnu sauju pupu pākšu, pēc kam ilgāku laiku ikdienas apvaicājās, kā tās garšojušas. No citas mājas ar zēnu atsūtīja drusku puķu sēklu. Un reiz, kad manam brālim uz kājas uzrāpās liels melns zirneklis, atskrēja kaimiņš ar zāļu pudeli, sasmērēja kāju, bet vai zirneklis indīgs, to viņš tomēr nevarēja pateikt.

Reiz sieva bija paņēmusi cirvi un sāka cirst mājas priekšā kādu nederīgu krūmu. Tūlīt atskrēja vai visi kaimiņi ar cirvjiem un lāpstām, un pāris acumirkļos krūma vairs nebija. No tās reizes visi uz mani noskatījās ar atklātu nicināšanu. Sakarā ar ilgstošā sausuma iestāšanos normēta ūdens lietošana. Dārzus drīkst laistīt tikai norādītās dienās. Kad bijām izpētījuši šo rīkojumu laikrakstā un sākām laistīt, atnāca kaimiņi un teica, lai tūlīt pārtraucot, jo neesot atļautais laiks. Kad parādījām viņiem avīzi, tie ilgi lasīja un grozīja Adelaides plānu, tad visi iesaucās „Sorry!" — devās atpakaļ, un drīz vien pie visām mājām parādījās gaišas ūdens strūklas.

Interesanti krēslas stundā apsēsties mājas priekšā un vērot apkārtni. Noklaudz kādas durvis, iznāk kāda lēdija, tad uzmanīgi paskatās apkārt, rokā viņai kāds trauks, kuŗa saturu tā ātri pārsviež pār sētu kaimiņu daļā. Bet kad pulksteņa rādītājs tuvojas desmitajai stundai, un tumsa kļuvusi jau īsti bieza, uz ielas parādās noslēpumaini stāvi ar ķerrām, virzīdamies uz jaunbūvju pusi. No rīta, uz darbu braucot, ievēroju, ka pie jaunbūvēm grants kaudzei pa nakti radusies svaiga bedre. Kā izbrīnējies uz to noskatas arī kaudzes galā uzspraustais uzraksts: „Keep off!" Rob. Dambītis

Adelaidē, janvārī.

Celš uz privātu saimniecību

VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

Jau pagājušā gada beigās daži latvieši, kas bija iesnieguši lūgumus par privātu pasākumu atvēršanu, saņēma no iekšlietu ministrijas pozitīvas atbildes. Tā esam jau publicējuši vēstuli, ko saņēma Londonas advokāts Kross kāda latviešu fotografa lietā. Pēc 1. janvāŗa arī latviešu EVW ir tagad tādā pašā stāvoklī kā lielākā daļa citu Anglijas ārzemnieku. Nekādas īpašas licences nav vajadzīgas. Tādas gan nepieciešamas dažos izņēmuma gadījumos, ciktāl darīšana ar būvniecību, ēdienu gatavošanas un viesnīcu nozari, racionēto pārtiku, reibinošiem dzērieniem un tabaku. Uzņēmumu atverot, jāievēro vietējās pašvaldības īpašie noteikumi, kas pēc satura var būt dažādi. Ar jauna uzņēmuma ievākšanos veikala telpās nedrīkst mainīties šo telpu izmantošanas, nekustāmā īpašuma vai zemes gabala raksturs, ja par to nav saņemta īpaša atļauja no pilsētu un lauku plānošanas ministrijas. Tā, piemēram, grāmatu veikala vietā bez atļaujas nevar iekārtot kurpnieku darbnīcu. Tālāk noteikumā par īpašuma izlietošanas veidu dažreiz piesaistīti namu pirkuma līgumiem, vienalga vai runa ir par ilggadīgu nomu (leasehold), vai īpašuma tiesībām (freehold). Arī sludināšanās laikrakstos ir brīva. Zināmi ierobežojumi attiecas uz ārstiem, advokātiem un taml. profesijām.

Kas attiecas uz uzņēmumu reģistrāciju, tad lieta vienkārša, ja darīšana ar vienpersonīgu firmu, vai arī, ja ir vairāki īpašnieki, bet firma nav akciju sabiedrība (Limited Company). Reģistrācija nemaz nav vajadzīga, ja firmas nosaukumā atrodas vienīgi īpašnieka vai vairāku īpašnieku (ja tādi ir) vārdi (ar vai bez kristamā vārda). Citos gadījumos reģistrācija nepieciešama.

Londonā, janvārī. S. V.

DRAUDZĪBA, LABDARĪBA UN VIENĪBA

20. janv. notika Ņujorkas latviešu b-bas 58 gadu pastāvēšanas svinības. Visus šos gadus biedrība sekojusi savai devīzei — draudzība, labdarība un vienība. Svinībās ieradās arī sūtnis J. Feldmanis, un tās ievadīja vienības priekšnieks G. Truce. Koncerta daļā piedalījās tenors A. Veslijs, vijolniece N. Auziņa, dziedone I. Muntere un pianisti A. Smise ar H. Štrausu. 21. janvārī notika Ņujorkas latv. ev. lut. draudzes dievkalpojums, kuŗā piedalījās arī sūtnis J. Feldmanis.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Δ Arģentīnas illustrētais žurnāls El hogar publicējis plašu illustrētu reportāžu par baltiešu svinīgo sarīkojumu Buenosairesā. Lielajā galvenajā uzņēmumā redzamas latviešu-igauņu un lietuviešu jaunavas nacionālajos tautas tērpos. Sarīkojums bija apvienots arī ar plašu šo tautu rokdarbu skati.

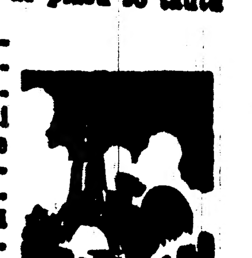

Latviešu palīdzības komiteja Francijā noorganizējusi bibliotēkas abonementu pa pastu, lai arī provincē dzīvojošie tautieši varētu lasīt latviešu grāmatas. Par katru grāmatu jāiemaksā 500 franku drošības nauda, kā arī 300 franku avanss pasta izdevumu segšanai.

Δ ASV Latviešu apvienības dibināšanas kongresam, kas notiks 24. februārī Vašingtonā, jau pieteikti ap 40 delegāti, ir cerības, ka tuvākajā laikā arī pārējās organizācijas būs izraudzījušās savus pārstāvjus.

Δ ASV sākusi darboties Latviešu federālistu kustības pagaidu pārstāvība. Tās vadītājs ir M. Gulbis, sekr. un biedrs Kakliņš, bet locekļi Dr. iur. H. Vītola, P. Ozols un L. Tauns. Pārstāvība nolēmusi, ka latvieši federālisti ASV organizēti iestāsies Amerikas latviešu apvienībā un par savu delegātu izraudzījuši P. Ozolu. Uzņemti arī sakari ar radniecīgām amerikāņu organizācijām, sniedzot tām informāciju par notikumiem okupētajā Latvijā. Tuvākā laikā iznāks informācijas izdevums Latviešu federālists, par kuŗa vadītāju aicināts mag. iur. A. Vīnovskis.

Δ Minesotā ļoti rosīga kļuvusi draudžu dzīve. Lielu atsaucību guvuši latviešu dievkalpojumi pa radio, kas sevišķi nozīmīgi tiem tautiešiem, kuri dzīvo tālāk no lielajiem centriem. Jau notikuši 16 radio dievkalpojumi. Pieaudzis arī Mineapolisas latviešu mācītāju skaits, ierodoties māc. Z. Upītei.

Atklāta Melburnas latviešu biedrības sestdienas skola latviešu bērniem. Pēc māc. A. Buļa vadītā svētbrīža un b-bas pr-ka vietn. T. Silkalna uzrunas, skolas apmeklētāju vidū varēja saskaitīt ap 40 bērnu.

Melburnas latviešu studentu klubs rīkoja literāro tiesu par M. Zīverta traģēdiju Vara, kuŗā piedalījās lielāks skaits tautiešu.

Δ Grand Rapidas latviešu rīkoto Ziemsvētku kauju atceres vakaru ievadīja prāv. J. Ozols, pēc kam savas atmiņas stāstīja J. Goldmanis. Sekoja deklamācijas un dubultkvarteta priekšnesumi. Ļoti rosīgi ir Grand Rapidas jaunieši. Skolotāja Bankoviča vadībā notiek deklamāciju un pārrunu vakari. Ar Roziņa iniciatīvu nodibinājusies drāmatiskā kopa. Rosīgi arī skauti A. Grigora un A. Kausara vadībā. Daudz jauniešu ir aktīvi koŗa Dziesmu Vairogs dalībnieki.

Δ Bufalo un apkārtnes latviešu izraudzītā organizācijas komiteja 21. janvārī sasauc tautiešu sapulci patstāvīgas latviešu organizācijas nodibināšanai.

Δ Viljamsportā nodibinājusies Sv. Marka baznīcas latviešu kopa. Vēlēšanās par kopas priekšsēdi izraudzīja A. Irbenieku un sekretāru U. Treiju.

Bijušie karavīri satraukti par savu nākotni

Sniedzam vairākas mūsu bijušo karavīru vēstules, kurās pārrunāts jaunradītais stāvoklis sakarā ar viņu emigrācijas pārtraukšanu. Blakus pamatotam sarūgtinājumam tajās pausti arī konkrēti ierosinājumi, kas dažu labu bijušo karavīru var pamudināt uz izšķirīgu soli sava turpmākā likteņa atrisinājumam.

Dievs, sūti viņiem gaišāku prātu!

Tie, kas jau tā ir cietuši visvairāk un līdz pēdējai dienai saņēmuši visnepelnītākos pārmetumus, nonicināšanu un vajāšanas, šodien atkal ir tie paši, kurus atstumj un nicina.

„Taisnības runātājus Dieviņš mīl," šos vārdus Ventorfas izceļošanas nometnē teica sirma latviešu māmuļa. Nevaru klusēt, ieskatījies izmocītajā sejā un izraudātajās acīs. Viņa ir viena no tām daudzajām mātēm, kuru dēli bijuši leģionāri. Un latviešu leģionārs, apskaidrotu prātu un tīru sirdzapziņu, nekā ļauna nedomādams, pateicis brīvajai pasaulei patiesību: „Esmu bijušais leģionārs"... Šo patiesības vārdu augļi ir tie, ka nu jau piecus gadus cieš nevainīgas mātes, sievas, bērni un viņi paši.

Vai esat ieskatījušies leģionāru acīs? Šie vīri un jaunekļi jau desmit gadus ir pauduši to patiesību, pret kuru vēl šodien rietumu pasaulei acis un prāts ir aizmigloti.

Šodien viņi, vēl dzīvi palikušie leģionāri, ir stiprākais un drošākais ierocis kristīgās pasaules rokās cīņai pret sarkano pūķi. Viņi ir tie, kuru sievas, bērni, sirmās māmuļas — vienas pašas, bez vīru atbalsta — izbrida mocošās bēgļu gaitas. Bet paši leģionāri izglāba tikai kailās dzīvības, kuras izvārgušās miesas sedza skrandas.

Tagad — pēc pieciem pārmetumu un nicināšanas pilniem gadiem, kad it kā pavīdēja mazs cerības stariņš uz pilnvērtīgu dzīvi, uz atzīšanu, tagad atkal pēkšņi viss iznīcināts... Izvazātam, izstumtam leģionāram atkal jāubago pēc patvēruma.

Baltiešu leģionāri cēlās pretim sarkanam pūķim brīdī, kad tas satvēra sirpi cirtienam pret brīvo pasauli. Šodien nāves asmens jau pārliecies pār rietumu cilvēci. Bet vēl šodien tiek nicināts cilvēks, kuram prātu un drosmi bija devis pats Dievs, lai bezbailīgi celtos pretim vislielākam cilvēces ļaunumam. Un šie nicinātāji ir rietumu pasaules cilvēki, kas nes Kristus vārdu uz lūpām.

Dievs, sūti viņiem gaišāku prātu!

Ventorfā. J. Bērziņš

„Quo vadis, America?"

Šodien, kad Korejā Savienoto valstu dēli kopā ar angļiem, frančiem, austrāliešiem, jaunzēlandiešiem uc. cīnās, asiņo un krīt pret sarkano ķīniešu ordām, kad visa rietumu pasaule pamazām sāk aptvert komūnisma mērķus, kad nepārtraukti tiek debatēts un plānots par rietumu hemisfēras, par Eiropas un par Āzijas aizsargāšanu un paglābšanu no sarkanās ideoloģijas žņaugiem. — State Department 3. janvārī no jauna deva rīkojumu visiem ASV tranzitnometnēs esošiem bij. baltiešu leģionāriem neizsniegt vīzas. Tas nozīmē, ka sasāpējušais jautājums vēl arvien nav nokārtots, — un pārgaidījušies bij. leģionāri nevarēs doties pie savām sievām, mātēm un līgavām Sav. valstīs.

Pag. gadā ASV prezidents visai pasaulei svinīgi pasludināja t. s. komūnisma apkarošanas aktu, pēc kura Sav. valstis necietīs un nepieļaus nekāda veida komūnisma agresiju pasaulē, lai kur un kādā veidā tā parādītos. Šī likuma sekas arī bija nekavējoša Sav. valstu iejaukšanās Korejas konfliktā, Sav. valstu bruņoto spēku pārorganizēšana un izveidošana, citiem vārdiem — sākās atmošanās pēc pēdējo gadu politikas ar paroli — „par katru cenu mieru un sadarbošanos ar Pad. savienību." Bet par spīti Trūmena aktam ASV emigrācijas iestādes neļauj iecelot Sav. valstīs bij. baltiešu karavīriem, kas ar ieročiem rokās cīnījās pret komūnismu. Romiešu parunai laikam būs taisnība, ka „ja divi dara vienu un to pašu, tad tas vēl nenozīmē, ka viņi tiešām dara vienu un to pašu."

Tā arī šai konkrētajā gadījumā: Tie, kas cīnījās pret komūnismu vakar, tie ir aizmirsti, neuzticami un pat nelielaižami Sav. valstīs, turpretim tie, kas to dara šodien, ir varoņi un lielās demokratijas brīvības sargātāji. Protams, mēs uzdrošinājāmies vērst ieroci pret komūnismu laikā, kad vēl nebija pasludināts t. s. Trūmena pretkomūnistiskais akts, — un šī priekšlaicība, pēc visa spriežot, tad arī ir mūsu noziegums, kas sodāms pat vēl šodien! Šis lēmums, — neizsniegt bij. karavīriem vīzas — ir smags sitiens mūsu cerībai un ticībai lielo demokratiju kārtības uzdevumiem pasaulē; šī aizlieguma cēloņi mums ir nesaprotami, pat aizdomīgi. Kāpēc mūs jau gadiem ilgi uzskata par kvislingiem, kolaborantiem un citiem rietumu demokratijas nepieņemamiem elementiem, ja mūsu vienīgais pārkāpums ir mūsu cīņa ar ieroci rokā pret to pašu ienaidnieku, pret kuru šodien cīnās Sav. valstu dēli Korejā? Ja šodien rietumi aizstāv savas interešu sfairas- vai tad tiešām mēs to nedrīkstējām darīt, lai aizstāvētu mūsu dzimtās mājas, mūsu sievas, mūsu bērnus pret visu iznīcinošo un izvarojošo komūnisma lavīnu, vērsties pret to pašu nezvēru, kas jau divas reizes bradāja un iznīcinošo un izvarojošo komūnisma tiešām pašaizsargāšanās nav neatņemama cilvēka tiesību pamatsastāvdaļa?

Un beidzot jāvaicā: — vai tad mūsu pārliecinošā nostāja, mūsu izturēšanās pagātnē un šodien nenoderēs arī rietumu demokratijām viņu cīņā pret to ideoloģiju, kuras dēļ mēs pat zaudējām savu dzimteni? Bet aizliegums izsniegt mums vīzas atbild: „Nē!"

Ar galvu sienu mēs ielauzt nevarēsim. Bet šis sitiens liek mums atžilbt un izbrīnā un sašutumā vaicāt: „Quo vadis, America?"

N. Bl.

—oOo—

Ko darīsim, cik ilgi vēl gaidīsim?

2. janvāra rīkojums — apturēt baltiešu karavīru izceļošanu, nepaziņojot iemeslus, radījis satraukumu kuplajā bij. latviešu karavīru saimē. Kā uz sēkļa izmesti, atkal no jauna neziņā jautājam viens otram: ko darīsim? Cik ilgi vēl gaidīsim? Ir sajūta, it kā būtu palikuši gluži vieni; kur ceļa rādītājs, kas palīdzētu iziet no šī sastingušā stāvokļa, kas nepārtraukti ilgst jau 16 mēnešus? Kopš minētā rīkojuma pagājušas jau turpat 4 nedēļas, bet vēl joprojām Eiropā nav tuvāku norādījumu par to, kas ar mums notiks.

Par visu vairāk mēs gaidām īstu skaidrību un patiesību, lai zinātu kā rīkoties. DP komisija savu darbību izbeigs jau pēc 5 mēnešiem, kādēļ noteikti jāšaubās, vai šai laikā oficiālās iestādes pagūs mūsu lietu izlemt un pārvest karavīrus uz Savienotajām valstīm. Vai pagaidīsim vēl kādu laiku, kamēr pienāk oficiālas ziņas no Vašingtonas vismaz par emigrācijas aizkavēšanas iemesliem? Bet pa to laiku DP komisijas darbs varbūt jau būs beidzies, un vairs nebūs praktiskas iespējas nokļūt ASV... Jebšu arī atmetīsim cerības uz ātru un laicīgu atrisinājumu un sāksim rīkoties — meklēt sev jaunas emigrācijas iespējas?

Neatkarīgi no izšķiršanās par pirmo vai otro izeju, der pieminēt amerikāņu īpatno mentālitāti likumu iztulkošanā: Law is law, — likums paliek likums. Arī bijušie karavīri ir šīs mentālitātes, resp. pagājušā gadā izdotā t. s. drošības likuma upuri. Ir pilnīgi iespējams, ka dažādas amerikāņu iestādes un arī pati amerikāņu tauta saprot mūs, varbūt nenosoda un neuzskata mūs par fašistiem nedz viņu līdzskrējējiem, un gribētu atvērt mums savas zemes durvis. Taču visspēcīgais likums to kavē. Un likumam ir savs maģiskais spēks, kas pastāvēs tik ilgi, kamēr pats senāts noļems to atcelt vai grozīt. Vai un kad tas notiks, to neviens nezina.

Dzīvodams lielā nometnē, kur apgrozās tūkstošiem emigrantu, esmu dzirdējis daudz latviešu karavīru izsakāmies par šo jautājumu. Trīs ceturtdaļas iztaujāto jau nolēmuši pasākt izceļošanas mēģinājumus uz citām zemēm. Atlikušie 5 mēneši ir pārāk īss laiks, lai sagaidītu jaunu lēmumu un turklāt vēl pagūtu aizbraukt uz ASV. Tāpat 8 mēneši līdz IRO darbības beigām nav pārāk ilgs laiks, lai pagūtu aizbraukt uz kādu citu zemi. Vieniniekiem tas būs vieglāk izdarāms, bet ģimenes cilvēkiem būs jāpieliek vislielākās pūles, lai šai laikā dabūtu pāri okeanam arī savus piederīgos.

Vairums leģionāru ir ļoti dalītās domās par pazīstamā latviešu karavīra ieteikumu mierīgi nogaidīt. Laiks ir ļoti maz, un, pazīstot amerikāņu mentālitāti, neatliek nekas cits, kā aktīvi rīkoties. Emigrācijas iespēju uz citām zemēm ir vēl pietiekami daudz.

Bijušais latviešu karavīrs

Padomju dzīves ikdiena

Čechova stāstā ierēdņa nāve Ivans Dmitrijičs Červjakovs ar šausmām konstatē, ka viņš teātrī apšķaudījis ģenerāļa Brišalova kailo pakausi. Ierēdnis uz vietas atvainojās, starpbrīdī viņš atvainojās otro reizi. Nākošā dienā viņš ieradās ģenerāļa uzgaidāmā istabā un vēl reiz lūdza piedošanu. Kad Červjakovs nākošā dienā atkal ieradās ģenerāļa dzīvoklī atvainoties, viņu par uzmācību no turienes izmeta.

Minēto stāstu Čechovs sarakstīja pirms 67 gadiem. Nupat pērnajā 1950. g., Pad savienībā notika, ka biedrs Vinogradovs bija apšķiedis ar ūdeni biedri Sidorovu. Pats par sevi saprotams, ka Vinogradovs negāja pie biedra Sidorova, lai atvainotos vai atzītu savu vainu kaut arī Sidorovam, tāpat kā Čechova ģenerālim, ir uzgaidāmā istaba. Nē, padomju biedrs negāja, bet viņu tur izaicināja.

Protams, notikums šoreiz nebija noticis teātrī, bet gan uz Maskavas upes un Vinogradovs nebija šķaudījis, bet braucis ar savu tvaikoni Gagri uz Maskavas dienvidus ostu. Tajā laikā Maskavas rajona kuģniecības šefa vietnieks biedrs Sidorovs bija atradies uz motorkutera Bistrij klāja, kas brauca pretējā virzienā. Tvaikonis signālizēja, lai brauc pa kreisi. Kuteris patiešām paklausīja signālam un nogriezās pa kreisi, bet tomēr viņš pabrauca tvaikonim pārāk tuvu garām. Šai brīdī kaut kas notika. Kuģa saceltie viļņi sitās pret kutera sāniem un bez žēlastības apšķieda kuģniecības daļas vietnieka biedra Sidorova jauno formas tērpu.

Tai pašā dienā cietušais no Vinogradova pieprasīja paskaidrojumus. Uz ātru roku bija gatavs arī lēmums: par nekaunīgu uzvešanos kapteinim Vinogradovam top izteikts brīdinājums un tālāk pēc Pad. savienības iekšējo ūdens ceļu noteikumu 200. par. vainīgajam top atņemta darba prēmija. Der lieti šo paragrafu izlasīt, viņš skan: „Motorkuģiem un airu laivām stingri aizliegts braukt tvaikonim tuvumā."

Kā augšā konstatēts, tad nevis Vinogradovs, bet Sidorovs atradās uz motorkutera. Tātad nevis Vinogradovs, bet gan kuģniecības daļas vadītāja vietnieks bija noziedzies pret likumu. Lai tomēr glābtu savas apšļakstītās uniformas godu, Sidorovs visu apgrieza ar kājām uz augšu. Lai sodītu Vinogradovu, viņš nekautrējās atsaukties uz paragrafu, kuru pats bija pārkāpis. Ūdens traipi no biedra Sidorova uniformas jau sen ir pazuduši, bet traipi, ko šis nelabojamais birokrats ierakstījis savā darba grāmatiņā paliks arvien, jo viņš nekad nevēlējās atbildēt par saviem darbiem. Vai šis notikums nav raksturīgs visai padomju vīru domāšanai?

SAVĀDI „DRAUGI"

Decembra beigās un janvāra sākumā Skotiju apmeklēja seši padomju Ukrainas arodbiedrību delegāti. Viņus bija uzaicinājusi „Skotu biedrība attiecībām ar Pad. savienību". Šai vizītei bija sava priekšspēle un pēcspēle, pie kam gluži viss vēl joprojām nav apklusis.

Vispirms parlamentā jau pagājušo mēnesi par šo jautājumu lauzti šķēpi. Konservatīvo deputāts majors Loids izteicās, ka daudzi ļaudis Skotijā ļoti sašutuši par šādiem viesiem. Viņi noteikti apšauba šo delegātu draudzīgos motīvus un domā, ka to nolūks ir spiegošana. Skoti nevēloties rādīt savu rūpniecības uzņēmumu atrašanās vietas tādiem cilvēkiem, kas šādu informāciju varētu izlietot citām vajadzībām. Iekšlietu ministrs Īds atbildēja, ka viņš konsultējis šai lietā ar drošības iestādēm, un ka tās pret šo vizīti nav cēlušas nekādus iebildumus. Loids savukārt piebilda, ka sakarā ar ļoti neapmierinošo atbildi viņš šo jautājumu par jaunu apskatīs parlamenta sēdē pēc Ziemsvētku pārtraukuma.

Tūliņ pēc boļševiku viesošanās asi pret šo notikumu reaģēja ukraiņu organizāciju koordinācijas komiteja. Tā piesūtīja visām angļu un skotu laikrakstu redakcijām īpašu memorandu, kurā īsi un saprotami paskaidrots, ka šādi delegāti nereprezentē ne ukraiņus, ne Ukrainu, ne arodbiedrības, bet ir gan vienīgi Maskavas akli ieroči. Izrādās, ka padomju pārstāvji uzaicinājuši skotu strādniekus nostāties pret tiem, „kas ved tos karā pret lielo un draudzīgo sabiedroto — Pad. savienību". Memorands šai sakarā norāda, ka šī ir jauna infiltrēšanās metode aiz rietumu pasaules garīgās aizsardzības līnijas. Šādā veidā boļševiki mēģina palielināt savu pasaules invāzijas armiju ar naiviem skotu strādniekiem

—ns

Cik izmaksa trimdas valdība?

Poļu žurnāls Polish American Journal, kas iznāk Sav. valstīs, publicējis pārskatu par poļu trimdas valdības budžetu, kas kādreiz sniedzās miljonos dolaru, bet tagad līdzsvarots tikai vairs uz 10.804 dol. mēnesī.

Likumīgā Polijas prezidenta mēneša budžets ir 512,40 dolaru, no tā viņa personīgai algai paredzēti tikai 128,40 dol., reprezentācijai 112 dol., bet atlikušā summa — prezidenta militāro un civilo padomnieku algošanai (salīdzinājumam jāpiemin, ka ASV biroja ierēdņa vidējā alga ir 200—250 dol. mēnesī).

Poļu nacionālās padomes mēneša izdevumiem paredzēti 476 dol. Padomes locekļi algas nesaņem, atlīdzina tikai viņu braukšanas izdevumus. Biroja vadītāja alga noteikta uz 70 dol. un viņa 2 palīgu algas à 56 dol. Ministru prezidenta mēnešalga ir 112 dol., bet pārējiem ministriem 84 dol. Bez tam valdības locekļi saņem „reprezentācijas" izdevumiem 28 dol. mēnesī. Poļu aizsardzības ministrija izdod mēnesī 1434 dol., propaganda izmaksā 560 dol. mēnesī, bet izglītības un kultūras pasākumi 210 dol.

Oficiāli atzītās un neoficiālās diplomatiskās pārstāvības 8 demokratiskās zemēs kopsumā izmaksā 3304 dol. mēnesī. No šīs summas Polijas vēstnieks pie Vatikāna saņem 420 dol. un neoficiālā pārstāvība Sav. valstīs 840 dol. Politiskā pārstāvība Vācijā prasa mēnesī 270 dol. Prezidenta dzīvoklis, valdības iestāžu un nacionālās padomes, kā arī vērtību glabātuves telpu īre — 462 dol. mēnesī.

Valdība saņem līdzekļus no nacionālās vērtību glabātuves (Polish National Treasury), kuras priekšgalā ir ģen. Anderss. Tā iegūst līdzekļus no brīvo poļu labprātīgiem ziedojumiem. Patlaban nelielu, bet regulāru atbalstu vērtību glabātuvei maksā 85.000 brīvo poļu. Ievadīta lielāka kampaņa līdzekļu vākšanai Amerikas poļu vidū. Tāpat trimdas valdība cenšas panākt iesaldēto valsts summu atbrīvošanu.

Sibirija — Kremļa slepenais tramplīns pasaules iekarošanai

750 000 vīru, 4500 lidmašīnu un 100 zemūdeņu — Sibirijas seju pārveido rūpnieciska revolūcija — No zvejnieku ciema par cietumnieku lielpilsētu — Draudi Alaskai un Ziemeļamerikai

AMERIKĀŅU PĒTĪJUMI UN ATKLĀJUMI PAR PADOMJU SPĒKU KONCENTRĀCIJU

Kalifornijas universitātes lietpratēja Nagela pētījumi, ko viņš veicis nedēļas žurnāla Look uzdevumā, rāda, ka Padomju savienība Sibirijā attīstījusi ārkārtīgu industriālu un militāru aktivitāti un savā kara potenciāla koncentrāciju. Tur apmācībai novietotas vismaz 750 000 vīru lielas armijas, pie kam izlases spēki, kas sastāda vismaz 44 kaujas divīzijas, daudzas no tām izplētņu lēcēju vai tanku. Šīs armijas pastiprina gaisa spēki ar apm. 4500 lidmašīnām, kā arī flote, kurā pēc vērtējumiem ietilpst ap 100 zemūdeņu.

Tai pašā laikā Sibirijas mežonīgo seju pārvērš vesela rūpnieciska revolūcija. Paceļas jaunas rūpnīcas; no citām Padomju savienības daļām pārceltas veselas rūpniecības nozares. Territorijā, kur 1926. g. dzīvoja mazāk par 5 milj., tagad mīt pāri par 10 milj. iedzīvotāju, un to skaits drīz var sasniegt 15 milj. Daži citi pētījumi liek vērtēt jaunradīto „Sibirijas imperiju" pat vēl lielākos skaitļos nekā to dara Nagels. Katrā ziņā ir skaidrs, ka Maskava Sibirijā organizē varenu, rūpnieciski militāru pastāvīgu vienību, vienu no sešām vienībām, — pie tam laikam pašu svarīgāko — kādas Maskava izveido padomju territorijā, lai katra no tām kā karā, tā mierā varētu stāvēt pati uz savām kājām. Kāds ASV ārlietu ministrijas pārstāvis raksta autoram Vilsonam izteicies: „Krievi Sibirijā uzcēluši kaut ko lielu un bīstamu."

Piecas armijas no Baikala līdz polārajam lokam

Visu Austrumsibiriju pārklāj plašs, ar rūpniecības centriem saistītu militāro bažu tīkls, kas aptver vairākas armijas, lielu skaitu lidlauku un vismaz 12 flotes bazes. Šīs armijas kopā izveido padomju sesto armiju grupu, ar galveno štābu Čitā, pie Baikala ezera. No šejienes bažu tīkls kā vēdeklis izplešas pāri stipri industriālizētajam apgabalam iepretim Japānai, līdz pat tālajiem ziemeļiem, tikko 100 jūdžu no Alaskas.

Sibirijas pirmā armija, ar štābu Komsomoļskā, sargā Austrumsibirijas rūpniecības apgabalu, kas izplešās no Japānas jūras līdz Skovorodinai. Šīs armijas stiprumu vērtē uz 300 000 vīru jeb 19 divīzijām, ieskaitot piecas izplētņu lēcēju un piecas tanku divīzijas. Otrās armijas štābs ir Vladivostokā. Šai apgabalā novietotas sešas divīzijas, jo Vladivostoka nav tikai svarīgākā padomju blotes baze, bet arī tramplīns jebkādai ekspansijai uz dienvidiem. Dairenā atrodas trešās armijas štābs, tikai 290 jūdžu gaisa līnijā no Korejas galvaspilsētas Seulas. Dairena nonāca padomju rokās, saskaņā ar Jaltas nolīgumu. Par trešās armijas stiprumu skaitļu trūkst. Tālajos ziemeļos stacionēta viena no pasaules īpatākajām un bīstamākajām militārām vienībām — Sibirijas ceturtā armija, ar bazi Anadirā, netālu no Beringa jūras šauruma, kas šķir Sibiriju no Alaskas. Domā, ka šī armija sastāv no piecām divīzijām, trīs no tām izplētņu lēcēju. Kaut gan tās novietotas tuksnešainajos ziemeļu klajumos, pie paša polārā loka, tomēr tās apgādā ļoti kārtīgi. Bez tam Sibirijā zināmas vēl citas divīzijas, kas sastāda piekto armiju.

Sibirijas gaisa flotes 4500 lidmašīnu rīcībā ir plašs lidlauku tīkls. Vladivostokas apgabalā vien esot ap 30 aerodromu, kas savlaicīgi izbūvēti karam pret Japānu. Ļoti nozīmīgs faktors ir arī padomju Tāloaustrumu kara flote. Klusā okeanā, pēc iegūtām ziņām, stacionētas ap 100 zemūdeņu. Tās domātas galvenokārt piekrastes operācijām, bet to vidū ir arī daļa ātro šnorchela tipa zemūdeņu, ko konstruējuši vācu inženieri. Vladivostokā bieži novēroti arī kreiseri Kaļiņin un Kaganovič.

Puse Magadanas iedzīvotāju — deportētie

Sibirijas rūpniecisko attīstību raksturo tādas pilsētas kā Komsomoļska, kurai 1940. g. bija tikai 70 000 iedzīvotāju, bet tagad ir ap 250 000, turklāt tēraudrūpnīcas, lidmašīnu motoru fabrika, lokomotīvju rūpnīca, remontu darbnīcas, kā arī automobiļu un ģenerātoru fabrikas. Otra šāda pilsēta ir Magadana, kas pirms 10 gadiem vēl bija neliels zvejnieku ciems, bet tagad cietumu pilsēta ar 100 000 iedzīvotājiem, no kuriem pusi sastāda par nelieliem nodarījumiem deportēti padomju pilsoņi. Magadanu arī uzskata par svarīgu administrātīvu centru tuvējām zelta raktuvēm. Tāpat ātri izaugusi Chabarovska, izvērzdamās par svarīgu naftas rafineriju centru. Daži lietpratēji tās iedzīvotāju skaitu vērtē augstāk nekā Vladivostokas 600 000. Tāpat kā Irkutskā, šeit izbūvēta lidmašīnu korpusu rūpnīca. Citas apgabalā, savukārt, atrodas ogļu, dzelzs rūdas, mangana, svina, cinka un molobdena raktuves un kausētavas. Šeit ar saprātīgu vadību varētu izveidoties jauna „Sibirijas Rūra".

Ko stāstīja padomju leitnants Pirogovs

Tālāk Vilsons analizē iespējamos iemeslus padomju spēka koncentrēšanai Sibirijā, kas Savienotām valstīm rada pašu svarīgāko problēmu. Tā varētu nozīmēt vai nu sagatavošanos uzbrukumam Alaskai, vai arī Japānai. Trešais izskaidrojums būtu — spēku demonstrācija par biedinājumu visai Āzijai, atgādinot, ka tā atrodas Kremļa faktiskā kontrolē.

Raksta autors piemin, ka militārie lietpratēji pilnā mērā rēķinoties ar Alaskas apdraudējumu un iespējamo invāziju Ziemeļamerikā. Īpaši Alaska visādos veidos gatavojoties šādai varbūtībai, pie tam modrībā ejot stipri tālu. Alaskas spēku komandiera ģenerālleitnanta Viljema Kepnera štaba priekšnieks brigādes ģenerālis Elmers Rodžers nesen kādam reporterim esot izteicies: „Es šeit sēžu uz pulvera mucas, ja par tādu var runāt, bet tomēr neesmu satraukts. Negribu teikt, ka šis te būtu neievainojams cietoksnis, bet domāju, ka mūsu rīcībā sagatavoti krietni aizsardzības spēki." Alaskas militārie plānotāji gan rēķinoties arī ar nopietnām padomju grūtībām eventuāla uzbrukuma gadījumā; galveno lidlauku apgabals Alaskas vidienā tomēr atrodas ap 600 jūdžu no padomju bazēm.

Padomju aviācijas leitnants Pirogovs, kas aizpagājušā gadā cauri Austrijai aizbēga uz rietumiem, arī izteicis skaidru brīdinājumu: „Esmu dienējis Sibirijā un zinu, ka katram padomju aviācijas virsniekam tur iepotēta doma, ka vienīgais ceļš uz Savienotajām valstīm iet pāri Alaskai, ka Alaska ir krievu zeme, ko Katrīnai Lielajai atviļuši amerikāņi, ka tās zelta, minerāļu un citas bagātības bezkaunīgi ekspluatējuši amerikāņu kapitālisti un ka Alaska jāatgūst padomju īpašumā." Pirogovam vēl esot Sibirijā, visi gaisa flotes virsnieki bijuši pārliecināti, ka viņi tur novietoti tieši Alaskas dēļ. Šo pārliecību apstiprinājuši kopīgi manevri ar sauszemes un flotes spēkiem. Virsniekiem mācītas visas topografiskās ziņas par Alasku, kā arī sīki Alaskas bombardēšanas plāni.

Nāmakajā rakstā lasiet, starp citu, par Sibirijas rūpniecisko attīstību, deportēto nodarbināšanu un padomju grūtībām Sibirijas attīstības plānos.

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Pa Slaburaga bērnu lekam

DIVPADSMITĀS VIENTUĻO MEITEŅU UN ZĒNU NODARBĪBAS

Pirms 16 gadiem valsts prezidents Kārlis Ulmanis savā vārda dienā 1935. g. 28. janvārī nāca ar draudzīgu aicinājumu visiem, kas dzīvē kaut ko sasnieguši, neaizmirst savu pirmo skolu, ziedojot kādu grāmatu. Aicinājumam radās tūkstošiem sekotāju, un ziedotāju grāmatas plūda uz skolām.

Kā pasakā skolu bibliotēku plaukti pildījās vērtīgām grāmatām, skolu sienas greznojās ar mākslinieku gleznām un klases ar mācību līdzekļiem. Kāds Rīgas rūpnieks savai lauku skolai uzcēla otru stāvu un dāvināja jaunu skolas iekārtu. Neaizmirsīsim šo skaisto un jauko tradiciju — gādāsim, lai Zelta ābele reiz ziedētu gan tagad trimdā, gan vēlāk mūsu brīvajā dzimtenē.

Šodien pievērsīsimies arī mūsu pētniecības gājienam (uzdevums ar zīmējumu p. g. 4. novembra numurā un kāda dalībnieka pētniecības gājiens p. g. 16. decembra numurā).

Paklausīsimies, ko par sevi stāsta

OZOLS.

Manu stiprumu un nelokamību visi daudzina — stipru vīru pa laikam salīdzina ar ozolu. Esmu resnākais no mūsu kokiem. Latvijā visresnākais ozols aug Ēdoles pils parkā Kurzemē — tam labi ja seši zēni varētu apķerties apkārt.

Mans stāvs resns, sīksts un izturīgs — viegli nelokās aukās un negaisos. Zemē to tura lielas un dziļas saknes. Uz vecuma dienām serde izpūst un stumbrā rodas dobums, reizēm tik liels, ka tanī var patverties vairāk cilvēku. Stāvu sedz visai biesa, grebuļaina miza. Augu vienīgi labā zemē — tīrā, stiprā mālzemē vai smilšainā mālā. Nodzīvoju pat vairākus gadu simteņus. Senlaikos Latvijā auga veseli ozolu meži, koku dobumos mājoja bites, un lācis rēkdams rausās augšā pēc medus, bet meža cūkas rukšēja apakšā, rakņādamās sakņu starpā un meklēdamas zīles.

Pie dažiem ozoliem senlatvieši ziedoja Dievam — atstāja veltes. Tāds ir Simanēnu svētozols Vidzemē pie Valmieras, ko pirms vairākiem gadiem nosvilināja palaidņa puikas, iekurinot uguni lielā ozola dobumā.

No manām lapām ļaudis Jāņos vij vainagus un vītnes. Ar zīlēm rotaļājas bērni, tās ēd putni un dzīvnieki, arī cilvēki tās reizēm piejauc kafijai.

Mana miesa — koksne ir ļoti cieta un izturīga. Cilvēkiem patīk manas šķiedras īpatnējais izskats, tāpēc to lietā arī dažādu vairogu un goda balvu gatavošanai.

Turēdami mani tik vērtīgu, ļaudis mani reti izlietā malkai, bet skauti zina, ka mani sausie zari nometnē dod ļoti karstu virtuves ugunskuru.

LIEPA

Kopā ar ozolu esmu visvairāk daudzinātais koks — tautas dziesmās mani salīdzina ar daiļu tautu meitu. Sacenšos ar ozolu gan mūža ilgumā, gan resnumā, bet kuplumā to pat pārspēju.

Atceraties tikai daudzās liepas Daugavas piekrastē pie Vigantes, kur Jancis vienu no manām māsām nolieca ar galvu lejup. Vai esat dzirdējuši par svēto liepu pie Usmas ezera Kurzemē, kurai bijuši deviņi žuburi — no tiem septiņi vēl tagad zaļo.

Mans stāvs — stumbrs taisns un gluds, bet vecuma dienās krietni paresns.

Saknes man žuburu žuburiem, tās laižu plaši un dziļi zemē. Ja ļaudis savas iedomas pēc ņemas man dažkārt zarus apgriezt, tad tūliņ ar skubu dzenu to vietā jaunus. Tā vecajai Pidoles „tūkstošgadu liepai" pie Sabiles Kurzemē tik vien vairs palicis, kā pats vecais stumbrs, no kuņa dzenas ārā jaunas atvases.

Zaros sirdsveidīgas palielas lapas, robotu malu un gaŗiem kātiem.

Ziedi man izplaukst „liepu mēnesī" — jūlijā, tos jau visi pazīst, tāpat kā Jancis un Marčs. Man patīk augt labā un pamitrā zemē. Mana koksne visai mīksta, kāpēc nederu lietas kokiem un celtnēm, bet ļoti labi deru dažādiem sīkiem izstrādājumiem un kokgriezumiem.

Ja kādu zaru apziež māliem un iemet ugunī, tas pārogļojas. Vēlāk mālus nodauzot, iekšā atradīsiet slaveno liepas ogli, ar kuŗu mākslinieki zīmē jaukus zīmējumus. To pašu ogli var izlietāt kā zāles, un daži ar to tīra zobus — kā par brīnumu zobi nekļūst vis melni, bet balti.

Senos laikos cilvēki bija metušies uz manu ādu — mizu. To plēsa gan šaurās sloksnītēs — lūkos, gan lielos gabalos — krijās. No lūkiem pina visvienkāršākos apavus — vīzes. No krijām taisīja tīnes un vāceles.

Ziedos bites savāc gaišo dzidro liepu medu, bet cilvēki ziedus izkaltē un lietā tējai — to darīja arī Jancis un Marčs.

BĒRZS

Esmu slaids un lokans lapu koks. Mana āda — miza jaunībā brūngana, tad kļūst spilgti balta un beidzot pelēka un grebuļaina. Zaru man krietni daudz, tie varen lokani — reizēm nolīkst lejup vai līdz pašai zemei.

Zarus rotā iegarenas zobotas lapas, reizē ar lapām man izplaukst arī ziedi. Tie ir iegarenas bārkstiņas — spurdzes.

Vislabāk man patīk augt smilšainā māla zemē. Augu gan kopā ar citiem kokiem, gan arī tikai blakus saviem brāļiem — birztalā.

Daru daudz laba arī cilvēkiem. Mani jaunie slaidie zari labu labās ganu rīkstes, tikai palaidņa puikas šos „teteŗu kāpostus" nevar ieredzēt ne acu galā. Bet ar izsutinātām, lapotām slotām pirtī omulīgi peras pat veci vīri. Slotas bez lapām labi der mītnes un pagalma uzpošanai. Pavasaros, pirms vēl izplaukušas lapas, cilvēki mēdz ieurbt man sānos caurumu, lai dabūtu manas garšīgās sulas.

(Kādā citā reizē paklausīsimies, ko stāsta par sevi osis, egle un priede.)

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Vientuļo mazskautu vadītājs

Margarita Kovaļevska

STĀRĶIS AUGUSTS

NO KRĀJUMA ČIEPAS PASAKĀS

(Beigas)

Pienāca Marta. Viņa bija īgna un manāmi piekususi. „Ko lai es iesāku, jaunkundzīt , ar to draņķīgo puiku? Sadūris kājai pirkstu, un nu īkšķa galā aug otrs īkšķis. Uzliku speķa gabalu — nelīdz, uzliku sīpolu — nelīdz, piesēju ziepju gabalu — arī nelīdz." Un viņa bezcerīgi atsēdās. Es arī nezināju padoma, un mēs abas klusējām.

Tad, skatīdamās stārķī, Marta piecēlās un aicināja mani laukā. „Vēl nav pārāk nokrēšļojies — iesim ķert krupjus."

Mēs līkņājām biešu laukā, šķirstījām treknās lapas, vējš raustīja brunčus, matu pinkas, un sevī es dziedāju labas domas par Martu. Lūk, viņai rūp ne tik vien slimais Īve, bet arī Augusts. Var gadīties, ka patiesi trekns krupja gabals iedzen jaunus spēkus dilstošajā stārķī.

Varbūt tie bija vardulēni, varbūt krupēni. Marta izvēlējās lielāko un mēs atgriezāmies istabā. Taču es nebiju pareizi domājusi, Marta bija māte savam vēja bērnam Īvem, ne svešu zemju gaisa putnam Augustam. Viņa noplēsa gultas palagam stūri un teica: „Jaunkundzīt, pieturiet Īvem kāju, auksts krupis labi novelk karstumu."

Nabaga Īve, viņš nemīlēja zemi un tās rāpuļus. Viņš brēca pilnā balsī un spārdījās, ķepurojās tāpat kā nelaimīgais krupis. Beidzot ar lielu cīniņu mēs pievārējām Īvi un rāpuli. Kādu brīdi, neziņā un tumsā, krupis mierīgi tupēja slimā īkšķa galā, bet tad viņa siltumu neradušais vēders sāka neciešami karst — lupatas vīkšķītis īkšķa galā sāka spārdīties un Īve brēkt pilnā kaklā. Viņam sāpēja — sāpēja — —

„Ak, Dievs!" Marta pārvilka roku pierei. „Kā man viss riebj", viņa norāva zēnam krupi no pirksta un meta to ar visu spēku kaktā — taisni stārķim Augustam pa galvu. „Būtu es viena, pavisam viena!"

Augusts pat nepagrieza kaklu uz krupja pusi. Viņa gudrā zvaigžņainā acs mēmi skatījās Martā. Kas zina, varbūt viņš jutās vainīgs nelaimē, jo kādēļ Martas acīs tik ļauni spīdēja?

„Sprāgoņa! Kukaiņi sāk to jau atstāt. Es metīšu viņu laukā."

„Nē, nē" — mēs visi trīs atsaucāmies.

Istabas kaktos sēdēja rūgtuma piesūkusies tumsa. Es izgāju ārā. Pūta vējš, skarbs rudens vējš, kas kokiem zemu lieca zarus, un debesīs bāls kā nāve šūpojās mēness. Drebinādamās es ielēcu savā siltajā istabā.

Pagāja stunda, varbūt vairāk; man šis vakars likās briesmīgi gaŗš un spokains. Laikam mēnesnīca bija vainīga. Tad es dzirdēju Martu atgrūžam savas istabas durvis un kautko smagi nokrītam aiz mājas stūŗa. Ko viņa tur izmeta? Es izkāpu no gultas. Vai viņa izmeta krupi? Krupis tik smagi nekrīt. Tas ir stārķis Augusts! Mans zelta putns ķēniņa Apsalona dārzā, kukaiņu un cilvēku atstāts, vējā un aukstumā, slims un nevarīgs!

Es uzmetu pleciem lakatu, klusu atvēru durvis un izzagos dārzā. Brīdi meklējos uz vienu un otru pusi — un tad es viņu ieraudzīju — sniegaini baltu spīdam mēnesnīcā, aiz samazgu spaiņa.

Mīļais, tu mans! Mans Augusts! Es ienesu slimo Augustu savā istabā. Ak, kā viņš trīcēja, kā kratījās drudža pārņemtais putns. Un cik viegls viņš bija — kā pūka bez miesas. Es viņu ietinu lakatā, noguldīju kaktiņā pie krāsns. Pati es iesnaudos trauslā bezsapņu miegā.

Ap pusnakti mani pamodināja klaudziens sienā. Tā bija Marta, viņas balss bija satraukta. „Vai jums nav kāds sveces galiņš?"

Jā, man bija pussvece ar garu dakti, bija arī sērkociņi, un es zināju, ka Martas logā spožā mēnesnīca neiespīd. Marta stāvēja istabas vidū izvalbītām acīm, un viņai trīcēja rokas.

„Dievs mani šonakt grib sodīt par tiem nelabiem vārdiem. Nē, nē — es negribu palikt viena! Īve nav aizvēris aci, un Uģītis —" Te viņai ietrīcējās balss. „Stārķa karsonis viņam piemeties, plāta muti kā knābi, viss deg un kvēlo kā ogle krāsnī. Pa tumsu nekā nesamanu ko darīt, dakteris tālu — palīdziet!"

Es redzēju, ka mazā Ū lielā galva dega kā uguns bumba, viņa vecīgās acis nopietni skatījās manī. Savā mazajā mūžā viņš bija daudz pieredzējis, viņš zināja — tagad ar mani nav labi. Un to pašu laikam domāja arī Īve. Viņa seja bija noraudāta gluži netīri svītraina, un kāju viņš turēja izslietu gaisā, uz mata kā nabaga dundurs bija debesīs nesis dibenā iesprausto salmu. Viņš kungstēja, un viņa vaigos arī bija karstuma plankumi.

Man kaut kas bija jādara. Un es arī darīju. Man nāca prātā mana māte un viņas kompreses, ar kuŗām viņa ārstēja visu — galvas, zobu un kakla sāpes, vēdera graizes, jā — un arī karstumus. Un es iemērcu mutes dvieli ūdens spainī. Es redzēju Martas seju brīnumus gaidam, tāpat tos gaidīja Īves acis. Varbūt buŗamos vārdus? Man tādu nebija. Es sausi izgriezu lupatu, sameklēju vecu avīzi vaska drānas vietā un apliku mazā Ū krūtīm kompresi. Varbūt tās bija manas iedomas. Man šķita — viņš tūlīt iemiga karstas elpas miegā. Viņš gulēja kā tauriņa kūniņa, viscauri lupatās ietīts. Un ja līdz rītam nenotiks brīnums, no kūniņas izlobīsies eņģelis. Tādu pat kompresi es apliku Īves briesmīgā paskata īkšķim. Ja notiks brīnums, rītā augonis būs pušu.

Es atstāju Martu sveces gaismā Dievu lūdzot. Vējā bija rimis. Ārā debesīs mēness bija iesnaudies miglas dārzā. Savā istabā ienākusi es piegāju pie slimā Augusta. Viņš gulēja tik klusi, it kā dzīvība sen jau būtu aizlaidusies siltās zemes meklēt. Tikai knābis vārstījās, tikai acis, tumšas kā purva ūdens pilītes, raudzījās manī. Guli, draugs, tev es nezinu zāļu.

Laikam bija ļoti agrs rīts, kad es otru reizi pamodos. Es pamodos spēji, uzlēkdama sēdus gultā. Vai kāds ar vēsmu būtu aizkāris manu seju? Vai kāds būtu pavilcis mani aiz matiem?

„Stārķis Augusts!"

Es izlēcu no gultas. Es skrēju uz kaktu, kur gulēja Augusts. Pustumsā viņš tur mirdzēja plati izplēstiem sudraba spārniem, kaklu tālu atliecis atpakaļ, kā ūdens puķes kātu. Un brīdī, kad mana seja pārliecās pār viņu, es redzēju viņa pēdējo nopūtu. Viņš bija miris.

August, aiznes debesīs manas zemes bēdas, Īves un Ū sāpes, neatstāj ēnas mūsu mazajā puķu mājiņā.

Un kad es izgāju laukā, lēca saule, no zemes cēlās zemes tvaiki, aiz dārza dziedāja Apsalona jaunie rudens gaiļi.

Es klusi pavēru Martas durvis. Tur visi gulēja, pat novārgušā Marta. Mazais Ū mierīgi elpoja bērna miegu, tikai Īves zilās acis bija vaļā, un viņš smaidīja: „Pirksts vairs nesāp," Un es atbildēju: „Stārķis Augusts sāpes aiznesa debesīs."

Citu dienu mēs viņu apglabājām. Es raku kapu, Īve plūca vēlos rudens ziedus. Lakatā ietīts, Ū sēdēja istabas logā un šūpoja galvu kā kapsētas zvanu. Aiz muguras man stāvēja Marta un raudāja: „Jaunkundzīt, kas būs ar mums, kad jūs aizbrauksiet?"

Es izbrīnā atliecu muguru, pacēlu acis — jā, kā viņa to jauda, ka mana sirds ir viegla un vesela? Manu mīlestību sev līdzi bija paņēmis Augusts.

Man negribējās vairs klusās puķu mājiņas, kur bira un vilkās čokurā ziedi. Manas acis jau posās skatīt Rīgas torņus, manas kājas ilgojās kurpes ar augstu papēdi, un mana sirds gaidīja draugu smaidus!

Māja bez zvana

Iepazīstinam jaunatnes pielikuma lasītājus ar jaunu autoru, kas kopš pagājušās vasaras dzīvo ASV un šai apcerējumā attēlo nedienas ar jauniegūtas mājas iekārtu.

Latvieši pērk mājas
(Avīžu ziņa)

Ak, kas gan ir māja bez zvana!

Zvanu lieto zvanīšanai. Gluži pareizi. Katrai mājai jābūt zvanam. Arī gluži pareizi. Bet mūsu mājai zvana nebija. Jūs jautāsiet — kā tā, nebija? Ir jābūt. Gluži pareizi, ir jābūt, bet nebija. Daži atklājumi gan liecināja par tā agrāko eksistenci, — tas bija nomontēts...

Šo defektu mēs atradām jau pirmajā dienā. Tas nebija pirmais. Tas bija tikai mazs papildinājums tajā sarakstā, ko sastāda tūlīt pēc mājas nopirkšanas, kad to var labi izpētīt un pēc tam pateikt diezgan nomaskētu „aha".

Un kas gan ir laiks? Tas aiziet ātri, ja to nevēlas, tas rit lēni, ja ir garlaicīgi. Bet mums garlaicīgi nebija. Kā gan var būt garlaicīgi jaunā mājā?

Bez tam — ir bauda noklausīties divu mājas īpašnieku sarunā. Tajā var saklausīt nodokļu inspektora neatlaidību, architekta mērķtiecību, sētnieka sīkumainību, jurista daiļrunību un galvenais — lielību. „Manai mājai ir divi stāvi ar bēniņiem, bet tavai bēniņu nav". „Tas nekas, bet tavai tikai viena virtuve". — „Kas par to, virtuvi ieliksim". — „Bet tavai mājai nav zvana". Tas bija par daudz, tas iedzēla kā ar adatu. Lieli trūkumi nav nekas, jo tie paša pamanīti, un atbilde jau gatava. Bet mazi?... Dievs pasarg' no maziem!

„Zvans būs!" Saimnieks to atkārtoja diezgan bieži. Un patiesi — kādā pēcpusdienā saimnieks ieradās mājās ar īstu imperātora smaidu. No mēteļa kabatas viņš izvilka zvanu.

Man ar zvaniem maz bijusi darīšana. Atskaitot to reizi, kad kādam durvju zvanam iespiedu podziņu tik dziļi, ka tas labu laiku zvanīja nepārtraukti, bet pēc tam vairāk nemaz.

Jaunais zvans gan mazliet atgādināja divriteņa zvanu, bet tas jau vēl nebūtu nekas. Zvaniem savā būtībā taču vajadzētu būt līdzīgiem. Zvanu piemontēja. Bet tas neskanēja. Taču nav iemesla uztraukties, jo ir gluži dabīgi, ka elektriskais zvans nevar zvanīt bez elektrības. Tāpēc ir jāpievieno elektrība.

Izcēlās disputs. Mājas sieviešu personāls, kā jau dēkainaks, ieteica zvanu pievienot tieši vadiem. Bet tas izlikās sarežģīts darbs, kas veiktos tikai speciālista rokām, jo galu galā visi neesam dzimuši elektrotechniķi. Bet speciālists grib ko saņemt par savu darbu. To ātri aptvēra īrnieku slānis un uzlika veto šādam priekšlikumam.

Saimnieks teica: „Es zvanu pievienošu griestu spuldzei, jo galu galā negribu spēlēties taču ar savu dzīvību, darbojoties ar maz pazīstamiem techniskiem iekārtojumiem." Kad mājas sievietes viņu diezgan necildinoši uzlūkoja, saimnieks piemetināja: „Bez tam — tas var izsaukt īssavienojumu," labi zinādams, ka šodien paredzēta veļas gludināšana.

Zvanu pievienoja. Tas skanēja lieliski. Gan īsi, gan gaŗi — tā bija sarežģīta morzas sistēma, kas tagad atskanēja mūsu mājā. Bet galvenais — tas bija jaunais zvans. Tātad viss bija labākajā kārtībā.

Bet diemžēl tā nebija. Otrā rītā ieradās ciemiņi. Tie vis nebija kādi nevīžīgi apmieguļi, kas neredzētu mūsu technisko jauninājumu. Taču zvans neskanēja. Saimnieks sašuta — vakar taču tas vēl zvanīja? Un tā kā bija svētdiena, tad uz veikalu aiziet nevarēja.

Vakarā zvans atkal darbojās. Patiesi, Dievmātes parādīšanās mūs nebūtu vairāk pārsteigusi. Tagad atklājās zvana sarežģītā technika — tā kā tas bija pievienots spuldzei, tad darbojās tikai tad, kad spuldze bija ieslēgta...

Bet — nav iemesla bēdāties, nav iemesla uztraukties. Gan mēs izgudrosim, kā darbināt zvanu bez spuldzes. Progress nāks, jo tam ir jānāk... Un kas gan ir māja bez zvana?

J. Klāvsons

Dulutā, ASV.

VĒSTULNIEKS

Godātā redakcija!

Kad izlasīju laikraksta Latvija Nr. 2 man rakstīto vēstuli, mana apņēmība bija: pasūtīt avīzi par savu naudu, ko esmu iekrājusi. Jo par palīdzēšanu mājas darbos katru nedēļu no māmiņas saņemu 1 kronu. Kā sāpēja sirds, kad paskatījos krājkasītē, tur neiznāca ne 1 mēnesim ko pasūtīt avīzi. Aprunājos ar savu draudzeni, sarēķinājām, ka būtu vajadzīgi 12 bērni, lai katrs samaksātu 1 mēnesi, vai Kr. 5 par gadu. Arī mana draudzene piekrita manam nodomam, un uzrakstījām sarakstu. Katrs bērns, kam mīļas latviešu vecās mātes un tēvi, kas ir vieni svešumā, bez tuviem un mīļiem piederīgiem, lai atsakās no daža kāruma viņu labā!

Mans nodoms izdevās, jo visi latviešu bērni zina, cik mīļa ir vecmāmiņa un vectētiņš. Un katrs labprāt vēlās sagādāt viņiem šo mazo prieku.

Tā Burosas bērni pasūtīs laikrakstu Latvija vienam gadam, tikai vienai veco ļaužu nometnei Vācijā. Bet tur ir vēl vairākas nometnes, kur tāpat gaida atsaucīgas bērnu sirdis.

Es ticu, kad būs trimdā vēl bērni, kam ir iespējams aizsūtīt viena mēneša abonēšanas maksu. Tad mūsu veco ļaužu nometnes būs apgādātas ar latviešu laikrakstu. Un mūsu vectētiņi un vecmāmiņas nejutīsies tik vieni un atstāti, redzot savu atvasīšu mīlestību un gādību.

Reizē aizsūtu arī sarakstu ar ziedotāju parakstiem.

Anita Kukaja

✱

Sarakstā minēti bērni, kas no saviem ietaupījumiem atlicinājuši 40 zv. kronas un par tām abonē mūsu laikrakstu kādai veco ļaužu mītnei Vācijā. Apsvēruši, ka abonementa maksas pietiek tikai 8 mēnešiem, bērni nolēmuši iekrāt vēl tik daudz, lai iznāktu veselam gadam.

Anita Kukaja, Vaira Grīnfogele, Pārsla (lūdzam atsūtīt uzvārdu vēlreiz), Valdis Salna, Edīte Laiviņa, Skaidrīte Darkevica, Vilnis Miķelbrencis, Arnis Pāvilsons, Sarmīte Kristiņa, Mārtiņš Vilnis, Ārija Brika, Juris Apkalns.

✱

Mīļā Anita!

No asna izaug vārpa, no dzirksteles aizdegas ugunskurs. Atceries, cik nejauši viss sākās: Vispirms bija sacensība, tad godalga Tev — Latvijas abonements, pēc tam Tu to novēlēji vecajiem ļaudīm — un nu, redzi — Tev ir jau vesels bariņš draudzeņu un draugu, kas domā tāpat kā Tu. Visi roku rokās sadevušies, jūs esat veikuši skaistu darbu. Nākošā jaunatnes pielikumā rakstīsim Tev, uz kuŗu veco ļaužu mītni Jūsu kopējo dāvanu nosūtam. Varam iedomāties, cik sirmās mātes un tēvi būs priecīgi par tik krietniem latviešu bērniem svešumā. Žēl, ka viņi paši nevar ienākt jūsu bariņa vidū un pasacīt paldies.

Bet nu jaunatnes pielikumam tāds lūgums — atsūti savu ģīmetni, un bez tam vēl kopēju uzņēmumu, kur esat redzami jūs visi divpadsmit dāvinātāji. Droši vien kādam no taviem draugiem ir tētis, kam savs foto aparāts, viņš varētu jūs uzņemt. Un mēs tad abus uzņēmumus ievietotu jaunatnes pielikumā, lai arī citi mūsu bērni tālās pasaules malās redz Zviedrijas mazos latviešus, kas bijuši tik atsaucīgi un izdarīgi. Pierakstī katrai draudzenei un draugam arī vārdu un vecumu klāt.

Vai Tu ar Aldi Griguli jau esi sarakstījusies? Gaidīsim tagad Tavu vēstuli, uzņēmumus un pilnīgu adresi.

Ar daudz sveicieniem Tev un
Taviem draugiem

Redakcija

Grāmatu dienā 28. janvārī

1935. gadā prezidents Kārlis Ulmanis aicināja atcerēties un apdāvināt savu pirmo skolu ar grāmatām, gleznām un citām noderīgām mantām. „Atminies savas jaunības dienas," sacīja Draudzīgā aicinājuma autors, „un padomā, ka ir tūkstošiem jaunu siržu, kas karsti ilgojas pēc labas grāmatas, bet nespēj to iegādāties. Bet pievienota skolas grāmatu krātuvei, tā būs sasniedzama simtiem un tūkstošiem."

Uzklausot šo aicinājumu, katru gadu 28. janvārī simtiem un pat tūkstošiem grāmatu plūda uz mūsu skolu bibliotēkām. Pārlūkojot mājās savus grāmatu plauktus, izrādījās, ka daudziem viena un tā pati grāmata ir 2 un pat 3 eksemplāros. Liekos eksemplārus varēja dot prom skolai. Daļu izlasīto grāmatu, ko vairs negribējās otrreiz lasīt, tāpat varēja atdot skolai — jauniem lasītājiem. Un beidzot, apzinoties, ka skolas mums daudz ko devušas, bija arī daudz ziedotāju, kas pirka un dāvināja pavisam jaunas, vēl nelasītas grāmatas. Viss kopā tas deva skolām bagātīgu grāmatu klāstu, daudzas gleznas, radioaparātus un vērtīgus mācības priekšmetus, kas skolām labi noderēja audzināšanas darbā.

Svešumā šis labais pasākums ir turpināts ,un trimdas skolām ziedotas daudzas grāmatas. Nometnēs 28. janvārī rīkotas grāmatu skates, izstādot retās latviešu grāmatas, latviešu mākslinieku gleznas, mūsu rakstnieku un valstsvīru vēstules un citus retumus. Šajā dienā notikuši arī priekšlasījumi, grāmatu izlozes u. t. t. Šādi sarīkojumi vairākās nometnēs notiek arī šogad.

Bet līdzās šīm pūlēm pavērt latviešu grāmatai plašāku ceļu, vērojamas arī dažas negatīvas parādības. Novērots, ka viena otra pusapdegusi grāmata paliek nometnes krāsnī, kad emigranti dodas prom. Līdzās ēdienu atliekām, nolietotiem traukiem un drēbēm, tās pa retam atrod arī atkritumu tvertnēs.

Ir taisnība — visu līdzi paņemt nevar. Īpaši tranzītnometnēs arī kurināmā dod ļoti maz. Bet tajā pašā laikā nedrīkstam aizmirst, ka Vācijā paliek invalīdi, slimie, vecie ļaudis un citi, kas nav emigrācijai piemēroti. Šo tautiešu lielākā daļa pārtiek no nelieliem pabalstiem un grāmatu iegādei nevar atlicināt gandrīz nekā. Tie savā vientulībā būtu priecīgi par katru iespiestu rindiņu.

Grāmatu dienā tādēļ lai atļauts ierosināt Draudzīgā aicinājuma atkārtojumu. Vai nebūtu lietderīgi mūsu organizācijām publicēt Vācijā palieкošo ļaužu mītnes, kurās grāmatas nepieciešamas. Varētu organizēt arī grāmatu vākšanu, līdzīgu pazīstamām naudas ziedojumu vākšanām, un dāvanas nosūtīt tur, kur iespiestais vārds visvairāk vajadzīgs.

Mūsu pašu laikraksts, žurnāls un grāmata ir tie, kas svešumā mūs vislabāk vieno, arī pāri jūrām un okeāniem. Tikai tagad pilnībā varam apzināties to, ko kādreiz teica Draudzīgā aicinājuma autors: „Lai top grāmata, raksti, māksla un gara dzidrība par ticīgāko vienības ieroci, kas dod iespēju mums savā starpā sasaukties un sazināties pāri lejām un kalniem, pāri mežu galiem, pāri gadu desmitiem un simtiem, pāri cilvēku dzīves metiem, no sirmo matu rāmajām atziņām uz jaunības acu mirdzumu."

P. Ludvigs

KULTŪRAS CHRONIKA

Komponists Bruno Skulte komponējis mūziku Andreja Eglīša tekstam Dievs, tava zeme deg. Pirmatskaņojums paredzēts drīzumā apgāda Grāmatu Draugs īpašā sarīkojumā. Komponists darbu sarakstījis jau Oldenburgā 1949. g., un to atskaņos orķestris, koris, solisti un ērģeles. Kompozīcijā ietverts tautas izmisums, svešiniekiem iebrūkot Latvijā, un tautas lūgšana pēc Dieva palīdzības. Iestudējumā piedalās jaukts koris ar 72 un Daugavas Vanagu vīru koris ar 38 balsīm. Solisti būs Herta Lūse un V. Stots, bet ērģeļu partitūru atskaņos doc. Hugo Štrauss. Orķestris sastādās no 36 Džuljardas mūzikas augstskolas audzēkņiem ar koncertmeistari vijolnieci Normu Auziņu.

Pēteris Ērmanis

Dzejniecei

Pie senām miņām sirds Jums atkal tveras:
Šķiet, blakus soļo mazais dzejnieks fauns.
Caur acenēm uz Jums viņš augšup veras
(Tāds jauks, vien dusmīgs kad — šņāc, lādās jauns).

Viņš dedzīgs stāsta Jums, kāds dievs ir Eross,
Kas saldā laimē, saldās mokās dzen.
Viņš jūsmo: „Versaļā, tur rožu ceros,
Kā franči mīlēt prata kādreiz, sen!"

Bet kvēlot tagadnē pat mēs vēl varot,
Un skūpstos reibt un skavās aizmirsties.
Un liekas Jums: sāk vīns un puķes garot,
Ap Jums sāk fauna rokas apvīties.

Bet — zudis viņš. Cits Jūsu draugs, cits dzejnieks,
Slaiks, mīkstiem matiem, latvju lauku zēns,
Viņš, Rīgas ielās skumjā kas bija klejnieks,
Kam miesu, dvēs'li māca lietuvēns.

Viņš blakus Jums. Un vienkārši un īsti,
Bet drūmi, kā tam dziesmās, vārdi rit:
„Ai, Haijaiij, vai mīli tu vai nīsti,
Viss vēršas sāpēs, viss tik dzeļ un sit.

Ai mīļā, neizbēgt tev viņai dienai,
Kad pēdējs gaišais vainags tumsā irst.
Un stundā grūtākā tev jābūt vienai,
Līdz visu klājot, smiltis sausi birst."

Nekrologs diviem bastioniem

Naktī ilgi kurējās ugunskurs.

Viņa liesmošanā bija kas bārs un biedīgs reizē —, bēgļi tur sadedzināja savas dzīves atliekas. bet liesmām nebija tik daudz gaismas, lai parādītu. kur viņu klaiņošanas gals. Taču ugunskurs bija vajadzīgs, pat nepieciešams, jo pašā Zvaigžņu dienā apdzisa elektriskām svecēm rotātā egle, un pēc svētku krāšņuma un sniega telpa starp blokiem žāvājās melna un neganta. Sniegs tai laikā nokusa, saule rītos ar mokām tumši sarkana drusku pavīdēja cauri mākoņiem, dienu dienā rūca automobiļi un klaudzēja kastes, ļaudis skraidīja un sasaucās, un milzīgajā dzīvībā, kas tagad valdīja kalna gala kazarmās, bija kaut kas no sveces liesmas nemierīgās raustīšanās, iekams tā dziest.

Tad vienu dienu viss palika klusu. Vējš dzenāja pa peļķēm papīra lapas, tūkstoš logu rūtīs skumji plīvoja rieta dzeltenīgā blāzma, nelāgi atgādinādama spuldžu apdzisušo gaismu, un pagalms, pa kuru citkārt tekāja neskaitāmas kājas, nu gulēja starp saltajiem blokiem kā akas dibens, kurā sīkajos oļos noguldīts pa sapnim par aizjūras zemēm, pa pievilītai cerībai. pa rūgtai nopūtai. Viņi bija prom, latvieši, — un daži igauņi un lietuvieši ar tiem. Pēdējais lielākais latviešu centrs Vācijā, Švābu Gmindē, bija beidzis eksistēt.

Kad es tur kādu vakaru atkal ieklīdu, klusums likās nepanesams. Bet tikai likās, jo ar atmiņu spēka palīdzību tajā vēl varēja saklausīt Baloža koŗa dziesmas izgaistam pār jumtiem, un Ernesta Brusubārdas balsi, kad viņš rīkoja ļaudis pēdējā rakstnieku vakarā. Kaut kur itin kā iedziedājās vijolnieka Cera lociņš. granti nočirkstēja skautu kolonnas soļi, Daugavas vanagu klubā likās skanam Ērika Raistera homēriskie smiekli — un vai tā nebija krāsu un eļļas smarša. ko vakara vēsma iznesa pa vārtiem no Debeles. Jūrmalas un Geistautes darbnīcām? Un vai tur neklabēja redakcijas rakstāmmašīnas?

Cēls un sevī koncentrēts šajā brīdī pār skolas melnajiem logiem pārslīdēja jogu meistara Dikmaņa bālais vaigs, un es atskārtu, ka ķermeņi ir prom, un tikai viņu domas vēl klīst pa ierastajām vietām.

Vienīgajā gaišajā telpā pie vārtiem es sastapu dzīvu policistu ar tādu izteiksmi vaigā, kāda varētu būt kurinātājam, kam aizbēgusi lokomotīve. Un viņa priekšā uz galda gulēja kaudze spožu, rokās nodeldētu atslēgu ar vārdiem, kas šeit ienāca un aizgāja, lai nekad mūžā vairs neatgrieztos.

Te vairs nebija ko meklēt.

No pagalma tumsas iznira sarkani raibs kaķis un pamestības mokās ilgi ņaudēja man pakaļ. gluži cilvēcīgā balsī vaicādams par lietām. kas man bija tikpat maz saprotamas kā viņam.

*

Eslingenā, šai latviešu dzīves reiz slavenajā pilskalnā, šādas bēres vairs nenotiek, jo tās jau aizvadītas. Milzīgie Plinsavas bloki, kas senos laikos tik ļoti atgādināja spoži apgaismotus kuģus, tagad ir apdzisuši. Vakaros cilvēkus tikpat kā neredz, un dienvidu baznīca no ābeļdārzu kalna nobirdina savus divpadsmitās stundas zvanus tikai pāris simts latviešu dvēselēm, kam nemierīgs miegs šais sliegšņa laikos, kad visu likvidē, kad visi brauc, iekļaujas, pārceļas un nozūd viens otram. Dienā vēl arvien tukšie. melna vīra ar baltu ķiveri apsargātie bloki stiklainām logu acīm saskatās pāri ielām un pagalmiem, it kā tajos vēl būtu cilvēki, kas var sasaukties. Un pagalms ar dažām atlikušām melnām vistu būdām guļ dubļains starp ēkām, nezināmu riteņu izbraukās un pēdu piemīts, un izskatās kā sailijusi kartupeļu racēja plauksta ar simts likteņa līnijām un rievām, kurās, nudien, tikai pats lielais chiromants Dievs var izlasīt to ļaužu gaitas, kas te reiz cīnījās ar gaiļiem, rīkoja kongresus, spēlēja teātri un taisīja grāmatas.

Kolektīvās latviešu dzīves Vācijā tikpat kā vairs nav. Ir tikai individuāli likteņi mazās grupiņās.

Un tas vairs nav tikpat kā nekas. Pat Muchovs, zelta vecis no Paradīzes krogus, noplāta rokas un skumji nomirkšķina sarkanos plakstus ar miežagraudu: „Latviešiem vairs nav naudas. Un cik tad viņu pašu vairs ir… No kā lai dzīvo? Es atlaidu kalpotāju."

Bet abās pilsētās, Gmindē un Eslingenā, rit tālāk dzīve, kuras malā mēs vadījām visus šos gadus, un laiks pamazām aizvelk to tūkstošu pēdas, kuru tēli un daža valodas skaņa kādu laiku vēl dzīvos abu birģermeisteru, dažu veikalnieku un kādu atsevišķu vācu draugu atmiņā.

Severīns Dāms

Izcilais igauņu autors Augusts Gailits pārkāpis 60 gadu slieksni

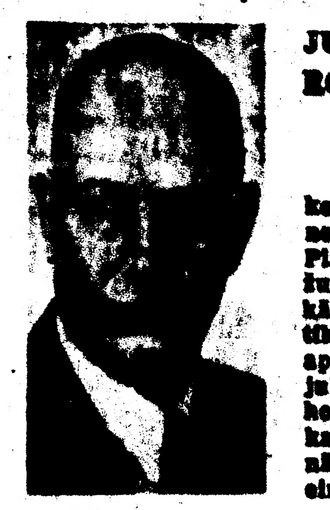

JUBILEJAS GADĪJUMĀ IZNĀCIS VIŅA JAUNAIS ROMĀNS „PĀRI BANGAINIEM ŪDEŅIEM", KAS PARĀDĪSIES ARĪ LATVIEŠU VALODĀ

Igauņu gara darbinieki un literatūras draugi visā kontinentes janvārī atzīmē sava populārā un pat… neaizmirstamā rakstnieka Augusta Gailita 60 mūža gadus. Plašākais svētku akts, kurā piedalījās igauņu rakstnieki, žurnālisti un gara darbinieki no dažādām Zviedrijas malām, kā arī kaimiņu tautu, latviešu un lietuviešu pārstāvji, notika Niperнādija autora trimdas mājvietas vistuvākā apkaimē — vēsturiskajā Orebro pilī, piedaloties arī pašam jubilāram. Aicinājumu uz svinīgo aktu galvaspilsētā Stokholmā viņš bija atteicis. Augusta Gailita lielo popularitāti, kas sniedzas tālu pāri viņa tautiešu saimei, īpaši apliecināja daudzie rakstiskie apsveikumi no Eiropas un Ārpuseiropas zemēm.

Augusts Gailits, kas ar saviem romāniem Toms Nipernādijs, Senču zeme, Skarbā jūra, Eke Mors, Liesmojošā sirds u. c., iegājis pasaules literatūrā, dzimis 1891. g. 9. janvārī Valkas apr. Sangastes pag. Skolā gājis Valkā un Tērbatā. 1917. g. pievienojies igauņu mākslinieku t. s. Siuru novirzienam. Dažus gadus vēlāk piedalījies brīvības cīņās kā viens no nedaudzajiem kaŗa ziņotājiem. Darbojies līdzi igauņu un latviešu presē. Neatkarīgās Igaunijas sākuma posmā viņš vairākus gadus pavadīja ārzemēs, apceļodams Vidus- un Dienvideiropu. Pēc tam dzīvoja Tērbatā un Tallinā, pārtikdams vienīgi no rakstīšanas. Arī tagad sūrajās trimdas gaitās Augusts Gailits augstāk par visu stāda radītāja gara brīvību, un, par spīti grūtībām, atteicies no piedāvātiem archīva darbiem Stokholmā un apmeties provinces pilsētiņā Almbijā. kur nodevies vienīgi radītājam darbam.

Bez jau pieminētām grāmatām 1918. g. atklātībā parādījās Gailita romāns par mākslinieku dzīvi Tel… zeme. Gadu pirms tam iznāca vi… fantastiskās noveles Sānata karus… lis, bet 1919. g. tāda paša rakstur… noveļu krājums Ceļojošie bruņinie… 1924. g. Gailits laida tautās fantastis… ko romānu Nāve purpurā, 1926. … noveļu izlasi Pret rītu, bet 1927. … Krustneši.

Augusta Gailita populārākā grā… mata — Toms Nipernādijs iznāc… 1928. g. Tas ir klaidoņa dzīves ro… māns 7 novelēs, kas līdztekus igau… ņu ciema un ostas pilsētiņu ikdien… rāda nabadzīgus ļaudis, kas mīl br… vību un kuŗu sirdis kvēlo dzimtene… — dzimtenei ko klāj akmeņi, klin… bluķi un rāvaini ūdeņi. Cittautu lite… ratūras vērtētāji šo Gailita grāmat… nostādījuši blakus pasaules literatū… ras diždarbiem Peram Gintam, Gö… stam Berlingam u. c.

60 gadu jubilejas mēneša sākum… Stokholmas igauņu apgāds Orto, go… dinādams savu labāko autoru, izde… vis gaviļnieka jaunāko darbu — ro… mānu Pāri bangainiem ūdeņiem. Ar… latviešu rakstnieku - žurnālistu u… grāmatrūpniecības darbinieku ap… dam Litera ar autora atbalstu izde… vies sagatavot šo jauno romānu la… viešu valodā, un tas iznāks janvā… mēneša pēdējās dienās. Romāns Pā… bangainiem ūdeņiem, rādīdams bē… laivas cīņu ar nāvi un izmisum… pauž brīvības neizmērojamo vērtīb… un, tāpat kā pirms dažiem gad… izdotā Gailita grāmata Liesmojo… sirds — stiprina ticību brīvības u… varai un igauņu tautas pastāvēšana…

„Bēdas un posts radītas tādēļ, … tu izjustu lielāku prieku par labā… jām dienām," saka autors kādā jaunā… romāna monologā, un turpina: „Tie… tādēļ tevi piemeklē iznīcība un posts, lai atlikušie vēl lepnāki varētu la… slieties, un lai tava sieva ar priek… dzemdētu vēl drosmīgākus cīnītāju… Novēro akmeņus, ar ko rotājajās vi… ņi, tie ir gludi, tie ir skaisti, tie … tīri — vai tiem jāapskauž bezveidī… gie klinšu gabali purvā un mežā? K… Kungs mīl un pasargā, to viņš ar… vajā un pārmāca, jo posts ir tautas… sāls, kas neļauj tai maitāties, bet pa… dara stipru vēl lielākiem uzdevu… miem."

Latviešu literatūras draugu un grāmatu lasītāju vārdā novēlēsim arī mēs izcilajam autoram rūdīties grū… tībās un kļūt stipram vēl lielākiem uzdevumiem!

L. Šv.

Ingrīda Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(43. turpinājums)

„Notvert jūs kopā ar žīdu nedrīkst. Nekādos apstākļos," ļoti nopietni viņus izvadīdams ceļā bija teicis Kapteinis. „Jūs saprotiet, ko tas nozīmē. Tātad jums jābūt gatavai uz visu — arī uz kauju, ja nav vairs citas izejas."

Tai brīdī Dagnijai kapteiņa vārdi bija šķituši kā no dēku stāsta vai filmas. Nu viņa lēnām sāka izjust šo vārdu nopietnību, un ar izbrīnu aptaustīja mazo, vēso ieroci, kas atradās viņas kabatā. Vai patiesi varēja gadīties, ka tas būtu jālieto? Un vai viņa to spētu?

Dagnija klusībā šaubījās un atcerējās šādu tālu vasaras pēcpusdienu Biržarājos, kad brālēns ar draugiem bija šāvis mērķī — pie koka piespraustā aplī, vēlāk apmainot to ar kādu pastkarti, pēc tam ar vecu ģīmetni, un cik savādi, viņai bija licies, vērst pistoles stobru pret zaļo koku!

Zēni toreiz bija slavējuši Dagnijas drošo roku un labos trāpījumus, bet nu šī jautrā pēcpusdiena sen bija aiz kalniem, un ja tagad būtu jāpaceļ ierocis, pretī vairs nestāvētu salapojis, nekustīgs koks.

Pēc divu stundu brauciena, nogriežoties no galvenā ceļa, viņi iekļuva mežainā apvidū, un Fredis īsi pamāja pret biezokņa krēslu:

„Šeit mēs varam satikt arī bandītus — Sarkanās bultas vīrus un vēl šādus tādus. Tikai dienas gaismā tie nemēdz gar ceļmalām mētāties."

Dagnija paraudzījās slaidajās eglēs un košajos bērzos, kas šūpojās turpat dažus soļus no ceļmalas grāvja, un saskatīja veseliem puduŗiem sārtās bērzlapīšu saimes.

„Ek, būtu vaļas, varētu iet bekot…" viņa iesmējās un kāri noraudzījās brūkleņu sulīgajās mētrās.

„Nemaz nebūtu sliktas tādas barvikas vakariņās — saceptas ar speķi," Fredis piebilda. Bet šogad laikam gan nav daudz tādu pārdrošnieku, kas līstu biezoknī pēc visiem meža labumiem. Totiess tur iekšā, tumsā — ēdāju netrūkst."

Iebraucis cauri mežam. Fredis pieturēja. un, izklājis uz stūres rata sīku apvidus karti, ilgi pētīja apkārtni.

„Tur tai koku pudurī vajadzētu būt Celminiekiem," salocījis un noglabājis karti, Fredis atkal iedarbināja motoru. „Pēc minūtēm piecpadsmit mums jābūt tur. Redzēsim, kāds būs ceļš."

Pēc īsas cīņas ar sīvajiem ceļa dubļiem, Fredis iegrieza mašīnu plašā pagalmā un pieturēja sāņus pie ratnīcas durvīm.

Iedūcoties motoram, pagalms piebira pilns ļaužu — no visām malām saradās vīri, sievas, bērni un pusaudži, bet tiklīdz no šofeŗa sēdekļa izbāza kājas pagalmā Fredis un pēc tam parādījās tur viss savā krāšņajā godībā, sagaidītāji tik pat pēkšņi kā parādījušies atkal nozuda, un Fredis ar Dagniju palika vieni tukšā pagalma vidū.

„Re', kas par cieņu no manas formas!" Fredis iesmējās un sāka soļot uz mājas pusi. Bēg visi kā no sērgas apsēsta. Nabadziņi, nu tie rušinās salmos, lien zem gultas, bet drošsirdīgākie grābina kopā mūsu pašu izdotās pases un darba apliecības…"

Uz mājas lieveņa parādījās vīrietis pusmūža gados, un, vērīgi papētījis atbraucējus, spēra tiem pretī ātru un priecīgu soli.

„Ak, tad šitāds briesmonis ielaidies manā pagalmā!" viņš smējās plati un sirsnīgi. „Redz, kā izbiedēji visus manus ciemiņus — paputēja, ka ne ēnas vairs nesameklēsi."

„Nekas, lai mācās uzmanīties!" Fredis pasmīnēja un sekoja saimniekam istabā, kur viņš bija ierāvies ar sievu un bērniem, jo visas pārējās telpas aizņēma bēgļi.

Rūpīgi aizvēris durvis. Fredis tūlīt ķērās pie lietas:

„Esam šeit tā paša Ābrama dēla dēļ, par ko tev reiz jau ziņoju. Vai tev ir pašreiz kādas tiešas pēdas? Būtu labi, ja jau šovakar mēs varētu doties atpakaļ uz Ventspili, jo rīt jādodas tālāk uz krastu."

Celmenieku saimnieks nobraucīja pieri un tad teica diezgan bažīgi:

„Apmēram nedēļu neesmu nevienu no saviem meža brāļiem manījis. Bet es apmēram zinu vietu, kur ir viņu bunkuri."

„Vai tu varētu pavadīt Dagniju uz mežu līdz šai vietai?"

Saimnieks pētīgi paskatījās Dagnijā un pasmaidīja. „Vai jaunkundzei nebūs bail? Citādi jau varam līdz bunkuriem aizstaigāt — varbūt ka kādu satiekam."

„Labi — tad iesim tūlīt, tiklīdz jūs varēsit," Dagnija piecēlās un teica cieti. „Tu gaidīsi mani šeit?"

„Nē, kādu gabaliņu ārpus mājas. Te ir pārāk daudz ļaužu. Tiem nav jāzina, ko mēs te meklējam."

„Vari piebraukt mašīnu pie lauku šķūņa. Tur tieši gaŗām iet ceļš," teica saimnieks.

Aizsoļojuši gar ežmalu gaŗām kartupeļu laukam, saimnieks ar Dagniju sasniedza mežu, un ar zinātāja drošajiem soļiem Celminieks nogriezās pa brūklenājos ievītu taciņu, kas pazuda krēslā starp varenajiem egļu stumbriem. Dagnija sekoja cieši aiz pelēkās muguras.

„Mēs varam sastapties ar visādiem brāļiem, tādēļ neizbīsties, ja kāds iznirst ceļā," drusku atgriezies, pār plecu iemīnējās saimnieks. „Šeit blandās dažādi putni, bet biezoknī griež viens otram ceļu — taču laikam vienādo briesmu dēļ. Ne tā uz ceļa! Šeit mitinās gan Sarkanās bultas vīri, gan mūsu pašu puiši un arī vācieši, kam apnicis kaŗot. Šis mežs ir dzīvs, un klusums slēpj simtiem dvēseļu bez mājām."

„Labais mežs…" Dagnija teica klusu, „labais mežs…" — un viņai bija jādomā par Juri, kas sevi bija novēlējis meža saudzībai, ja būtu jāzaudē cīņa, un, kas zina — varbūt arī viņa pati meklēs tur kādreiz patvērumu. — No dzīvajiem cilvēkiem pie mēmajiem kokiem — vai tā nav labi un droši?

Pēc labas pusstundas gājuma taciņa izbeidzās, un Celmenieku saimnieks gar saulaina izcirtuma malu nogriezās uz jūras pusi, kur pārlapojis pusizžuvušam staignājam, sāka rāpties nelielā pakalnā.

Krustām šķērsām sakrituši pussatrunējuši koki, žagari un mežonīgā jucekli saaugušie kazenāji veidoja grūti pārvaramu mudžekli, un Dagnijai diezgan bija jāpapūlas, lai tiktu līdzi saimniekam.

Uzkāpuši augšā, abi meža viesi nokļuva zem vecu, kuplu egļu nojumes, kas bija tik bieza, ka tikko ļāva izspraukties retam saules staram līdz tumšajām sūnām.

Pašķīris vecas egles noliektos zarus, Celmenieku saimnieks pazuda zem biezās skuju segas un tad pamāja Dagnijai sekot.

Tieši pie egles stumbra sūnām noklātas durvis veda pazemes mājoklī, bet kad saimnieks, pāris reizes iesvilpies, nesagaidīja nekādu atbildi un ielīda bunkurā, tas izrādījās pamests un tukšs.

Ātri pārlaidusi skatu zemnīcai, Dagnija saskatīja divas zariem pārklātas lāvas, solu, un dažus kaktā sasviestus maisus. Pretī tai sitās drēgna trūdu un zemes smarža un Dagnija negribot notrīcēja. Kā kapā — viņai iešāvās prātā, un veikli viņa izrāpās atkal dienas gaismā.

Rūpīgi nosprostojis un noslēpis ieeju, Celminieku saimnieks domīgi vēroja biezokni.

„Nav. Nez', kur nu atkal aiztramdīti. Vēl es zinu vienu caurumu. bet tas ir tālāk. Vai iesim?"

„Jā," Dagnija pamāja. Mums noteikti jāmēģina kādu sastapt, citādi viss brauciens ir veltīgs."

„Šis bunkurs ir manis paša celta pils," stāstīja saimnieks. „Šeit es mitinājos, kad palaimējās izsprukt no pirmā čekas kungu apciemojuma. Un Dievs vien zina, vai atkal šeit pat man nebūs reiz jāmeklē patvērums."

„Un, droši vien, šī jūsu vasarnīca arī starplaikā ir bijusi diezgan iecienīta un bieži apdzīvota vieta… Tā tad tikai vietu maiņa…"

„Tā gandrīz iznāk," saimnieks iesmējās, „tikai īri, pagāni, neviens man negrib maksāt… Tā žīdu tanta, kas te bija iesprukusi, ir kāda Ventspils koku tirgotāja sieva. Pašu vācieši paspēja nogrābt, vecene ar skuķi bija atdauzījušās uz mūsu pusi. Goldmanim biju pārdevis pāris reizes mežu — lādzīgs vīrs bija. Kas man cits atlika, kā parādīt abām sievietēm ceļu šurp? Bet nu jau pāris nedēļas neesmu tās manījis."

(Turpinājums sekos)

1951. gada 10. janvārī mūžībā aizgājis mūsu dārgais vīrs, tēvs un brālis

Latviešu veco strēlnieku pulkvedis,
bij. 1. Talsu aizsargu pulka komandieris

Pēteris Avens

Dzim. 1882. g. 3. septembrī, Vecpiebalgā. Apbedīts 13. janvārī, Bad-Aiblingas kapsētā.

Es sapni par dzimteni
Pagalvī likšu . . .

Dziļās sērās
Dzīves biedre Vācijā,
meita un brālis dzimtenē,
brālis Austrālijā

1951. gada 10. janvārī miris mūsu darba biedrs

Latviešu veco strēlnieku pulkvedis

Pēteris Avens

Dzim. 1882. g. 3. sept. Apbedīts 13. janv., Bad-Aiblingas kapsētā.

Mīļā piemiņā paturēs
IRO Motor Depot'a darbinieki
Bad-Aiblingā, Vācijā

1951. g. 10. janvārī Tanžērā traģiskā nāvē no mums šķīrās

Rūdolfs Kūders
un
Roberts Motivāns

Par viņiem dziļi skumst
atraitnes, bērni un „Kaija" kapteinis
ar bēgļu gaitu līdzgaitniekiem

Latvieši Lielbritanijā,

atbalstiet v i e n ī g o šāda veida latviešu uzņēmumu

LATVIAN STORES

3, Prospect Pl, Child's Hill, London N. W. 2.

Mēs izsūtam visplašākā izvēlē mums agrāk ierastās pārtikas vielas katrā vairumā. Mēs varam jūs apgādāt labāk kā sveštautiešu firmas. Kāpēc gan nepirkt latviešu firmā? Hosteļiem, kantīnēm, veikaliem u. taml. — atlaide.

P i e p r a s i e t c e n r ā ž u s !

LATVIJAS PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA arzemes

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareilie iespiedumrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedumr. un par vienreizīgu 5 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Birdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
A b o n e m. £ —/6/—; s l u d. —/1/1; —/6/3; —/3/9.

ARGENTĪNĀ: Asociacion Letona en Argentina, Buenos Aires, Boedo 737.

ASV: galvenais pārstāvis un gaisa pasta abonentu kartotēkas vadītājs P. E. Irbe, 501, Brightwater Court, Brooklyn, 35, N. Y.
A. Blimanis, 509, 4th Street, S. E. Washington, D. C.
M. Blukis, c/o Mr. Knoepfle, 624, Boehlke Str., Saginaw-Mich.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
J. Kāļiņš, 600, Tremont St., Boston, Mass.
R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 130, Fern Str., East-Lansing, Mich.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingston, Union City, Ind.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.
A. Ozoliņa, 1635, N. Orchard Str., Chicago, Ill.
V. Puriņš, 1028, Fulton E., Grand Rapids, Mich
T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton 7151 Enclid Rd. Cincinnati 27 Ohio, U. S. A.
J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.
A b o n e m. $ 1,—, pa gaisa pastu 2,— un 1,50; s l u d. 0,19; 1,04; 0,62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs A. Šmits, 21, Linden Avenue, Wendauree, Ballarat, Vic.
A. Strazdiņš, 64, St. John Street, Windsor S. 1. Melbourne, Vict.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.
A. Priedītis, 32, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P. O Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff. Bl B, Bathurst, N. S. W.
L. Kukura, 24, Grenfell Str., Kent Town, S. A., Australia.
E. Meija, 256, St. Georges Terrace, Perth, W. A.
A. Zariņš, Holding Camp Greta. N. S. W
Dž. Raudziņš, Accomm Centre Holding, via Northam, W. A.
Vilis Eglīte, Migrant Holding Centre C. J. C. Somers, Vic.
V. Buks, McIlwraith Str., Everton Park, Brisbane, Q.
G. Steinbergs, 620, St. Kilda Rd., Melbourne, S. C. 8., Vic.
J. Strautiņš, 12, Seventh Ave., Alberton, S A
A b o n e m. £ —/7/—, pa gaisa pastu £ 1/5/—; s l u d. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

BEĻĢIJĀ: galvenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
A b o n e m. B. fr. 35; s l u d. 7; 36; 22.

BRAZILIJĀ: pārstāvis un Brazilijas abonentu kartotēkas vadītājs Z. Leimanis, Sao-José dos Campos, L. C. B. Est. de Sao-Paulo.
A b o n e m. $ 1,—; s l u d. 0,19; 1,04; 0,62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.
A b o n e m. D. kr. 5,—; s l u d. 0,96; 5,20; 3,12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off. Gordon Rd., Somerset West. C. P., South Africa.
A b o n e m. $ 1,—; s l u d. 0,19; 1,04; 0,62.

FRANCIJĀ: E. Baumane, 56, rue Mchal Foch, Lorient.
K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
A b o n e m. Fr. fr. 260; s l u d. 48; 270; 162.

HOLANDĒ: A. E. Pariss, Herschelstraat 50, den Haag.
A b o n e m. H. fl. 3,—; s l u d. 0,56; 3,10; 1,86.

JAUNZĒLANDĒ: Vl. Auziņš, 43, Averill Street, Shirley, Christchurch.
A b o n e m. £ —/7/—, pa gaisa pastu, pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Šmita 1/3/—, pa gaisa pastu £ 1/5/—; s l u d —/1/4; —/7/3; —/4/5.

KANADĀ: I. Bātraks, P. O. Box 1008. Sta. C, Toronto 3, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, 1534, King St., W. Toronto, Ont.
H. Drupals, 10155, Waverley St., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 240, Grace St., Toronto Ont.
Artūrs Ķivītis, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.
V. Ziediņš, Latviešu grāmatn. 92. Morse St., Toronto 8. Ont.
A b o n e m. $ 1,—, pa gaisa pastu 2,—; s l u d. 0,19; 1,04; 0,62

NORVĒĢIJĀ: H. Dzeizkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.
A b o n e m N kr. 5,50; s l u d. 1,03; 5,75; 3,45.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkeits, Gran via 15. Bilbao.
A b o n e m. $ 1,—; s l u d. 0,19; 1,04; 0,62

VENECUELĀ: J. Henkuzens, Urb. Michelena „S" Nr. 14, Valencia,
A b o n e m. Bs. 3,55, pa gaisa pastu 10,05; s l u d 0,64; 3,48; 2,08

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582, Prenumerationkonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.
A b o n e m. Zv. kr. 5,—; s l u d. 0,66; 4,70; 2,80.

LCK apgāds LATVIJA

LATVIJAS
NACIONĀLIE
STANDARTIŅI

zīda, ar zelta bārkstīm, 12×22 cm
DM 3,50

Zentas M a u r i ņ a s
SPĪTS
Broš. DM 7,50, ies. DM 9,50

DAUGAVAS VANAGU
grāmatnīca,
(14a) Ulm/Donau,
Böicke Kaserne

Hallo, Hallo!
DRAUGI UN KOLLĒGAS!
Šeit Vilis V i j u m s,
Shorecrest Resort, R.-Route No. 5,
B E M I D J I, Minnesota, USA

Marija Ūdris
Melburnā
Steidzoši atsūtiet adresi!
Elza L o ž a, IRO Office, Documents Control Section, (13a) Schweinfurt, Germany.

Lūdzu atsaukties
Kārli KIRSA kungu un Pēteri EGLĪSA kungu no Rīgas telefona kantoŗa.
Ernests Z e b e r g s, 92 Morse Str., Toronto, Ont., Canada. (983)

Visiem, visiem!
Vairāk laimes šinī gadā
nekā aizgājušā gadā.
Bet it sevišķi Raiņa ģimn. 1939. gada absolventiem, brāļiem-skautiem un 19. div. brīprāt. leģionāriem šeit brīvībā un aiz dzeloņdrātīm. Paulis A u e n s.
(985)

Es gribu, lai ātrāk nāk pavasars,
Bet trūkst man siltas saules stars . . .
Tautiete, ja arī Tu domā tā, tad atraksti 29 g. vecam vientulim. Vēlos Tevi ne vecāku.
Adrese: Vientulim, Church Farm Hostel Marston — Beds, England. (986)

Izlietojiet iespējas

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA
PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanadu — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—6 resp. 5—7 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzelandi — DM 11,— mēnesī

LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā

Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā.

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany

LATVIJA

Nr. 8 (452) 1951. g. 27. janvārī

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VĀCIJĀ.

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn., uz ārzemēm DM 4,80 mēn., atsevišķa numura cena DM 0,50; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8,50 mēn., uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisa pastu DM 11,—.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0,90 par vienslej nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud DM 5,—; vienreiz 5 iespiedumr slud DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas V ā c i j ā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ā r z e m ē s un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schwäbisch Gmünd,
Artillerie-Kaserne, US Zone,
Germany (tālr. Schw. Gmünd 2158)

Grāmatu apgāds

ATCERATIES TAUTIEŠUS DRAUDZĪGĀ AICINĀJUMA DIENĀ AR VĒRTĪGĀM GRĀMATU VELTĒM!

SVĒTS MANTOJUMS

Leonīda Breikša patriotisko dzejoļu papildināta izlase, Juŗa Soikana grafiskā ietērpā. Jau kopš Latvijas brīvības pēdējiem gadiem L. Breikša tautas un tēvzemes liktenim veltītā dzeja bijusi mūsu nacionālo spēku stiprinātāja.

C e n a: iesieta DM 4.—

BABELES GŪSTĀ

Konstances Miķelsones stāstu un noveļu krājums. Grezns, dāvanām ļoti piemērots izdevums ar interesantu un mūsu laikam tuvu problēmu risinājumu. 120 lpp. biezā luksa izdevuma grāmata ar 5 iecienītās latviešu rakstnieces darbiem ir skaista papildinājums katra trimdinieka grāmatu plauktā. Juŗa Soikana 6 mākslinieciski kokgrebumi un grafiskais ietērps. Visi eksemplāri krāšņā audekla sējumā.

C e n a: iesieta DM 4.80

Augstā krastā

Aleksandra Čaka dzejoļu krājums, kurā iespiesti latviešu trimdas saimei pilnīgi nepazīstami ģeniālā dzejnieka dzejoļi, kas, kalpojot talanta ievirzei un patiesas mākslas prasībām, radušies par spīti garīgai verdzībai boļševiku okupācijā. Krājums padziļina skatu Mūžības skarto autora dzejas mākslā un godina nelaiķa piemiņu. Fr. Milta vāks un zīmējums, J. Soikana iesājuma lapas.

C e n a: broš. DM 3.—; ies. DM 4.30

Pasūtinājumi adresējami —
A. STRĒMELIS,
(24a) Lübeck, Marlistr. 101, Bl. 8—46.

Austrālijas Latvietis
laikraksts
l a t v i e š i e m A u s t r ā l i j ā
Box 69, P. O. Prahran / Victoria
Abonēšanas maksa: 9 šiliņi par 3 mēn.
(894)

AUSTRĀLIJĀ
latviešu grāmatas visplašākā izvēlē piedāvā
J. S T R A U T I Ņ Š,
12, Seventh Ave., Alberton, S. A.
(718)

Meklēju
Alfrēdu FALKENBERGU. Ja kāds par viņu ko zinātu, lūdzu paziņot mātei R. Falkenbergai, IRO Motor Depot, Bl. 29, (13b) Bad-Aibling.

KANADĀ
vajadzīga enerģiska sieviete
30—45 g. v. mājas darbiem draudzīgā kanadiešu ģimenē. Labi darba apstākļi.
Bez tam vajadzīgas
š u v ē j a s
Vēlams vieninieces, bet var būt arī ar ģimeni. Rakstīt: A. Reķis, 4. St. Charles, Granby, P. Q. Canada.

Kas viss šodien nav politika?!

Latvijas atbrīvošana, tēvzemes un latviešu tautas nākotne, mūsu pašu eksistences cīņa emigrācijā, mūsu kultūras atdzimšana, reliģijas un domāšanas brīvība, patiess miers un brīvība pasaulē, — tas viss izšķirsies atkarībā no politiskās attīstības, no kuras esam pilnā mērā atkarīgi. Tādēļ mūsu ļoti svarīga vajadzība ir prašana orientēties politiskos notikumos. Labākā atslēga politikas izprašanai ir tās likumu pazīšana. Lai šo iespēju sagādātu apzinīgajiem un nacionāli aktīvajiem latviešiem, esam izšķīrušies sniegt viņiem attiecīgas grāmatas. Kā pirmo — šveicieša Teodora Š v a r c a grāmatu „POLĪTISKIE DOMĀTĀJI", jo šāda grāmata vislabāk ieved lasītāju politikas problēmu pasaulē un pieradina pie politiskās domāšanas. Grāmata sarakstīta ļoti skaidrā, viegli saprotamā valodā. Jau no senāko laiku politiskām idejām gandrīz katrā grāmatas lappusē sastopamies ar vārdiem un jēdzieniem, ar ko tiekamies arī tagad ikdienas. Bet izdevēju šādām grāmatām nebūs vēl ļoti ilgi. Un vienīgais veids tomēr pie tādām tikt ir tas, ko esam izvēlējušies: sniegt tās turpinājumos kā daļu mūsu mēneša izdevumā „LAIKMETA DOMAS UN DOKUMENTI", kas atjauno savu iznākšanu ar 14-to burtnīcu. Tālāk „L. D. u. D." sniegs idejiskus apcerējumus par laikmeta problēmām; ievadrakstu par mūsu dzīves uzdevumiem; aktuālas politiskas piezīmes — „No žurnālista dienasgrāmatas" un ārpolitikas mēneša apskatu, neatkarīgi un bezbailīgi izsakot mūsu viedokli par notikumu saturu un atklājot notikumu virzienu sagaidāmās sekas, sevišķi jautājumos par boļševisma ekspansiju.

„Laikmeta Domu un Dokumentu" darba programma ir: 1) ar brīvības cīņu garā saknotu atbildību formulēt mūsu nacionālās cīņas mērķus un konkrētos uzdevumus; 2) vienkopus krāt laikmeta dokumentus, kam var būt vai ir sakars ar Latvijas cīņām un nākotni; 3) sekmēt politiskās kultūras līmeņa celšanu mūsu tautas emigrējušā daļā, veicinot atbrīvotās Latvijas nākošo darbinieku politisku izglītošanu.

Tas nozīmē „Laikmeta Domu un Dokumentu" saturu sniegt pārveidotu un paplašinātu, kas prasa arī vairāk izdevumu, kuŗus vairo arī papīra un citu iespiedmateriālu cenu celšanās 35% apmērā. Tādēļ esam spiesti „L. d. u. D." abonēšanas cenu paaugstināt n o 2 u z 3 k r o n ā m p a r b u r t n ī c u, ko lasītājus lūdzam saprast un šī iemesla dēļ neatraut atbalstu mūsu darbam, jo lasītājs ir vienīgais mūsu kapitāls, kas reizē mums dod iespēju būt pilnīgi neatkarīgiem no atsevišķu interešu grupām vai atsevišķām personām, kas seko kādiem subjektīviem mērķiem un nolūkiem.

Paļaujoties uz mūsu lasītāju atbalstu, darīsim visu, ko spējam, lai „Laikmeta Domas un Dokumenti" kļūtu nostiprināts kā mūsu cīņas svarīgs ierocis, kā ceļa rādītājs pasaules notikumu chaosā un idejiski morālā miglā, caur kuŗu mums tomēr jāizbrien, līdz atnāks mūsu tautas gaišais rīts. Mēs lūdzam un aicinām visus apzinīgākos un aktīvākos latviešus nākt mums palīgā.

Lūdzam „Laikmeta Domas un Dokumentus" abonēt, naudu iesūtot tieši redakcijai (no citām zemēm, kur naudas pārvedumi nav iespējami, to var izdarīt sūtot starptautiskos pasta kuponus) vai pie mūsu pārstāvjiem attiecīgā zemē.

Latviešu grāmatu izplatītājus lūdzam pieteikt viņiem vajadzīgo eksemplāru skaitu tieši redakcijai, tad nekavējoties tos izsūtīs. Bet lūdzam pieprasīt tikai reāli izplatāmo skaitu, lai nebūtu velti jāiespiež eksemplāri, kas guļ plauktos un par kuriem tomēr jāmaksā no mūsu ļoti ierobežotiem līdzekļiem.

„Laikmeta Domas un Dokumenti" ir vienīgais tāda veida izdevums latviešu valodā. Palīdziet visi to nostiprināt, abonējot un popularizējot.

„L. D. u. D." redakcijas adrese: „Information" — (L. D. u. D.) Postbox 15106, Stockholm 15. Postgiro: „Information" — 35 61 46, katrā ziņā atzīmējot pārveduma kartē, ka nauda sūtīta „L. D. u. D.".

„Laikmeta Domas un Dokumenti" abonējami pa atsevišķām burtnīcām, tagad tā tad ar cenu 3 zv. kronas par burtnīcu un attiecīgi citās zemēs (uz vāka atzīmēta cena katrā zemē un pārstāvju adreses).

Sagaidot lasītāju atbalstu un no savas puses apsolot ne soli neatkāpties no neatkarīgas mūsu nacionālo interešu aizstāvēšanas,

„L. D. u. D." redakcija

Nacionālā koalīcija

Pieaugot starptautiskiem saspīlējumiem, pēdējās nedēļās rietumvalstu presē arvien skaļāk atskan sauciens pēc nacionālām koalīcijas valdībām. Šis sauciens nav jāuzskata kā briesmu signāls, bet drīzāk gan kā pašaizsardzības instinkta izpaudums, lai organizētu tautas nebaltai rītdienai, kad izšķirsies — vai rietumu civilizācijai pastāvēt vai iet bojā. Koalīcija ir daudz, un allaž lietāts vārds, kas daudzkārt arī pārprasts. Koalīcija, lajiem runājot, ir kaut kas vidējs starp divi dažādiem politiskiem virzieniem, tā tad zināmā mērā nestabils princips, uz kā neviena tauta nevarētu dibināt savu drošību un dzīvības intereses. Ļoti bieži šādai vājai demokrātiskai koalīcijai stādīta pretī autoritāra nacionālā vienība. Lai cik iespaidīga, ārēji raugoties, būtu varas līdzekļiem dibinātā tautas vienība, diemžēl, laika ritējumā tā pierādījusi savu nespēju skaidrāk kā jebkura cita politiska parādība. Otrā pasaules kara noslēgums liecina, ka uzspiestā vienība, saduroties ar boļševismu, nespēj realizēt sprausto mērķus, jo izņemot iekarošanas ideoloģiju, tai nepietiek ne nacionālā, ne sociālā dzinējspēka, ko likt lietā, lai uzveiktu viltīgo un mainīgo pretinieku.

Par spīti pretkominterna propagandai, ko savā laikā piekopa Hitlers un Musolīni, komūnisms pasaulē kļuvis daudz iespaidīgāks nekā pirms desmit gadiem. Hitlera sauklis, ka katrs, kas slēdz ar Staļinu līgumu, iet bojā, ir īstenojies ar uzviju, pie tam — pats saukļa radītājs kļuvis tā upuris. Arī Čangkaišeks, kas valdīja tādiem pašiem korupltīviem paņēmieniem kā Hitlers un Musolīni, nespēja pretoties komūnisma spiedienam, jo tautā viņam atbalsta nebija.

Somija bija vienīgā, kas otrā pasaules kara traģiskajā posmā izturēja kapitulācijas spiedienu, jo tās valdības pamatos bija likti nacionālās koalīcijas principi, kur gribas politiski nostrāvojumi aiz brīvas gribas un pārliecības atsakas no daļas, lai iemantotu visu. Tā notika, ka vismazākā un visapdraudētākā valsts panesa vislielāko spiedienu kā politiskā, tā morāliskā ziņā, bet citas lielas sabruka.

Tagad šī mazā valsts atkal gājusi priekšgalā citām Eiropas zemēm, un apliecinājusi sevi par nacionāli nobriedušu un dzīvotspējīgu. Par spīti Maskavas draudiem, ar agrariešu, sociāldemokrātu un zviedru partijas atbalstu Helsinkos nodibināta nacionāla koalīcijas valdība, kurai bija jāpārvar [illegible]. Šo mu lecirtība iepretim Maskavai jau kļuvusi leģendāra, bet tā arī glābusi somu tautu un liekas glābs vienmēr, jo brīvu vīru apņēmība ir stiprāka par Manerheima līniju.

Tai pašā laikā, kad Helsinkos notika sarunas par nacionālo koalīciju, angļu presē parādījās pirmie saucieni, lai arī Lielbritānijā dibinātu nacionālu valdību ar Etliju priekšgalā. Jo zīmīgāk, ka šie mudinājumi tikpat labi lasāmi konservatīvā, liberālā un strādnieku presē. Tas lieku reizi liecina, ka visvecākā parlamentārā iekārta Eiropā ir pietiekami jauna, lai nostātos laikmeta problēmu priekšā. Lai tās godam uzveiktu, strādnieku partija gatava atkāpties no savas programmas resp. atsaukt paredzētās nacionalizācijas; konservatīvie savukārt ar mieru atzīt līdzšinējās valdības reformas, ko toriji sīvi apkaroja, un sēdēt ar Etliju un Bevinu pie viena galda, turpmāk kārtojot valsts lietas nevis atsevišķas partijas, bet visas nācijas pilnvarā.

Anglijas un Somijas priekšzīme nav vienīgā Eiropā, kur vērojama nacionālo spēku mobilizācija. Berlīnes pilsētas parlamenta rīcība, izraugot pilsētas galvu Reiteri, arī liecina, ka Vācijas partijas spēj saskaņot savas intereses ar nacionālās koalīcijas pamatiem. Tas, kas vakar notika Berlīnē, rīt, vajadzības gadījumā, var notikt Bonnā.

Saucieni pēc nacionālās valdības sakļausāmi arī amerikāņu presē, pie tam ļoti apņēmīgi. Kaut gan ārpolitiskās lietās demokrāti un republikāņi jau līdz šim ieturēja saskaņotu līniju, republikānis Dalless kā Ečesona pilnvarnieks patlaban apspriedies Tokijā ar Japānas valdību, tomēr no īstas nacionālās koalīcijas amerikāņi vēl ir tālu. Tādēļ brāļi Olsopi New York Herald Tribune slejās atkārtoti aicina vienu un otru pusi apdomāties. Viņi pārmet Trūmenam un Ečesonam, ka tie dzīvojot maldīgā politiskā sapnī. Amerikas valdība šai laikā varot nonākt tādu problēmu priekšā, kas vienai partijai vairs nebūtu pa spēkam atrisināt, kaut arī tai kongresā un senātā būtu vairākums. No republikāņu puses nacionālās koalīcijas piekritējs ir Ņujorkas gubernātors Djuijs. Demokrātu priekšlikumu ir atzinusi rinda iespaidīgu senātoru. Koalīcijas pretiniekam Taftam, liekas, pašā partijā nav vairākuma. „Ja notikumi risināsies tādā pašā straujumā kā līdz šim," saka brāļi Olsopi, „tad ne viena nedz otra puse nevarēs pretoties tautas aicinājumam pēc nacionālas valdības."

Tā starp daudzām nepatīkamām ziņām no Korejas, Ķīnas un Indijas, šie preses raksti jāuzņem ar lielu gandarījumu. Nacionālā koalīcija, kas apvieno visas tautas spēkus no sienas līdz sienai, ir vislabākais un stiprākais līdzeklis, ko stādīt pretī Maskavas agresijai. Līdz šim boļševiki arvien varējuši īstenot savtīgos nolūkus lēti un nevainīgi, jo pretinieku starpā nav bijis saskaņas, un arī pašas tautas nav apzinājušās likteni, kas tām draud. Sauciens visā pasaulē pēc nacionālo spēku saliedēšanas liecina, ka tautas apzinājas briesmas un apņēmušās stāties tām pretī ar visu vitālo un militāro spēku. Labojot pagātnes kļūdas, gaišredzīgākie valstsvīri atraduši jaunu platformu tautas vienības radīšanai, un tās vārds ir — nacionālā koalīcija. Šai brīdī mēs varam tikai vēlēties, lai arī pārējās apdraudētās tautas apzinātos stāvokli un sekotu somu angļu un amerikāņu paraugam.

P. A.

Lavīnas prasījušas 250 cilvēku dzīvības

KATASTROFU SERIJA PIEMEKLĒJUSI VISU PASAULI

Minchene (il). Nepieredzētas dabas katastrofas kopš vairākām dienām plosās Šveices, Italijas, Austrijas un Francijas Alpos. Līdz trešdienai tās prasījušas jau vairāk nekā 250 cilvēku dzīvības. Jaungvinejā tai pašā laikā piepeši sācis darboties Mountklemintonas vulkāns, ko ģeologi uzskatīja kā izdzisušu. Pēc pagaidu ziņām ugunīgajā lavas masā aprakti 23 cilvēki. Glābšanas komandām pagaidām nav ziņu par 34 bezvēsts pazudušiem eiropiešiem un 4000 iedzimtajiem. Šai nelaimju serijai vēl pievienojas smagas vilcienu katastrofas Zviedrijā un Spānijā.

Lavīnas vislielākos upuŗus prasījušas Austrijā. Tūkstošiem māju, šķūņu, zemnieku sētu un kalniešu būdu iznīcinātas vai aiznestas nezināmā virzienā. Kilometriem iznīcināti elektrības kābeļi, kalnu dzelzceļa līnijas, tūkstošiem augļu koku un lielas mežu platības. Insbrukā kopš vairākām dienām nav ūdens, jo lavīnas bojājušas ūdens piegādes ierīces. Vairākas kaimiņu pilsētas, to starpā arī Minchene, apgādā Insbruku ar ūdeni speciālos tvertņu automobiļos. Skolas slēgtas, jo sniega kārta tik bieza, ka nav vairs iespējams to notīrīt. Vilcieni nokļūst Insbrukā ar daudzu stundu nokavēšanos. Rietumaustrijā cīņā ar „balto nāvi" iesaistījušies vairāk kā 10.000 sabiedroto armijas kaŗavīru, policistu, kalnu sardžu dienesta vīru un citu brīvprātīgo izpalīgu. Līdz trešdienai lavīnu nogalināto upuŗu kopskaits Austrijā bija 150. Kādā ziemas nometnē Pasterzes glečeŗa tuvumā no ārpasaules atšķirti 200 austriešu strādnieki. 75 no tiem, pārvarot ļoti bīstamo glečera pāreju, pirmdien izdevās sasniegt Heiligenblutu. Vairāk kā 100 strādnieku joprojām vēl atrodas nometnē, kur tiem kāds amerikāņu helikopters bīstamā lidojumā pāri Grosgloknera glečeŗam otrdien nogādāja pārtiku. Pirmdienas vakarā Heiligenblutu sasniedza kāds strādnieks, kas nesa uz muguras savu nespēkā sabrukušo biedru. Strādājot pie gaisa dzelzceļa, viņus pārsteigusi lavīna un aizrāvusi no klints sienas 30 m dziļā aizā.

Šveicē vissmagāk piemeklētas Andermate, Davosa un Valsa. Abās pirmajās pilsētās iznīcinātas vairākas mājas. Tāpat bojātas dzelzceļa līnijas, kas ved uz šīm pilsētām. Lidmašīnas riņķo ap nogriezto Materhornu un apgādā to ar pārtiku un pastu.

Kāda milzu lavīna aprakusi itaļu kalnu ciemu Livignu. Lavīna nesa sev līdzi arī milzīgus klinšu bluķus, tādēļ gandrīz neviena ciema māja nav palikusi vesela. Septiņi iedzīvotāji nogalināti.

Francijas Alpos kaŗaspēka vienības ar lidmašīnu un izpletņu lēcēju palīdzību apgādā pārtiku un medikamentus lavīnu nogrieztajiem ciemiem.

Vienlaicīgi ar šīm dabas katastrofām desmitiem cilvēku upuŗu prasījušas vilcienu un autobusu katastrofas. Kinstabijā, zviedru ostas pilsētas Sederhamas tuvumā smaga dzelzceļa katastrofa prasījusi 10 cilvēku dzīvības, 12 personas smagi ievainotas. Arī Spānijā 17 personas dabūjušas galu Valensijas-Barselonas pasta vilciena katastrofā. Ievainotas 28 personas.

Dzīva tālruņa grāmata

Parīze (pa). — Francūzis Šanā ir lielākais atmiņas fainomens pasaulē. Viņš atceras no galvas visus 400.000 Parīzes abonementus. Arī kaŗa dienestā Šanā varējis lietā likt savu atmiņu. Otrām pasaules kaŗam sākoties, viņu piedalīja štāba nodaļai, lai paturētu atmiņā visus Francijas slepenos šifrus, kuŗi sastāv no 23.676 teikumiem, pie kam katrs teikums apzīmēts ar zināmu skaitli. Fainomenālais francūzis savas spējas demonstrē arī publiski. Piem., vajag pateikt tikai kādu no 400.000 Parīzes tālruņu numuriem, kad Šanā nekavējoties nosauc abonenta vārdu un adresi. Ko viņš reiz iegaumējis, tas paliekot uz visu mūžu.

Šanā ārkārtīgās spējas pirmo reizi atklājās vidusskolas gala eksāmenos. Kad vēstures profesors viņu izjautāja par Francijas revolūcijas izcelšanos, Šanā veselu pusstundu profesoram bēra visus vēsturiskos faktus un datus. Profesors bija pārsteigts par Šanā zināšanām, bet no 20 iespējamiem punktiem Šanā dabūja tikai 18. Skolnieks par to bija ļoti sašutis. Kad profesors ielicis atzīmi, piezīmējis, ka Šanā neesot īstenībā izpratis franču revolūcijas jēgu, tad skolnieks pikti atbildējis: „Ja es neizprotu, tad arī grāmata ir kļūdījusies," un, lai pierādītu savu taisnību, Šanā no galvas citējis visu vēstures grāmatu, sākot no Aleksandra Lielā līdz pat jauniem laikiem.

IGAUŅU DP LAIMĒJIS TOTO SPĒLĒ 38.000 DM

Piedaloties vācu futbola toto spēlē, igauņu bēglis, bij. tērbatnieks O. Mēseps laimējis galveno vinnestu — 38.000 DM. Mēseps pēc nodarbošanās ir mašīnists, tādēļ nodomājis par saņemto naudu iekārtot mašīnu remonta darbnīcu kādā Dienvidvācijas pilsētiņā. Patlaban laimīgais vinnētājs strādā amerikāņu armijas remontdarbnīcā Šarbencā. Saņēmis laimēto naudu, M. uzdāvinājis katram darba biedram 100 DM.

Austrumvācijas FDJ vadītājus skolo Pad. savienībā

Maskava (rs). — Maskavas raidītājs ziņo, ka jau kopš pagājušā gada augusta Austrumvācijas komūnistiskās jaunatnes organizācijas FDJ vadītājus skolo Pad. savienībā. Maskavas tuvumā, vienā no modernākām komjauniešu apmācību nometnēm, vācu komūnistiem māca ne tikai marksismu un ļeņinismu, boļševiku partijas īso kursu, Staļina biografiju un „vācu un padomju tautu draudzības vēsturi", bet arī šaušanu, dažādu ieroču techniku, apvidus dienestu un pretaviācijas un pretgāzu aizsardzību. Apmācības sekmīgi beigušie FDJ vadītāji iegūst komjauniešu gatavības medaļu („gatavs darbam un aizsardzībai"). Pag. gadā katru kursu apmeklējuši 80—120 FDJ vadītāju. Šogad paredzēts dalībnieku skaitu ievērojami palielināt.

Staļina lielgabaliem ripojot

UZ RIETUMIEM KAUT KAS IEDĀRDĒSIES ZIEMEĻOS NO VIDUSJŪRAS

Lielā kaŗa vai miera spēku pārbaude sāksies 1952. gadā

Daily Mirror komentātors V. Vinčels, kas regulāri nolasa savus komentārus arī amerikāņu ABC raidītājā, apgalvo, ka rietumu sabiedroto slepenajos arsenālos ir pietiekami daudz ieroču, lai no pasaules kartes noslaucītu katru Krievijas pilsētu, kuŗas iedzīvotāju skaits pārsniedz 100.000. „No savām ārzemju bazēm mēs ar vienu vienīgu masu uzlidojumu varam iznīcināt 50 milj. krievu," saka Vinčels un turpina: „Mēs zinām, ka arī krieviem ir slepeni ieroči, bet salīdzinot ar mums, tie nesniedzas pat līdz mūsu 4. jūlija (ASV neatkarības dienas) uguņošanai. To pašu var attiecināt arī uz Koreju. Mēs varam izkvēpināt sarkanās Ķīnas armiju vienā pašā naktī. Nedrīkstam to vienīgi tādēļ, ka negribam tai pašā laikā nogalināt arī 29 milj. korejiešus, ko esam gājuši atbrīvot. Daudz ātrākā laikā mēs varam iznīcināt Kremli nekā atbrīvot Koreju. Bet arī no 50 milj. krieviem, ko mēs varētu nogalināt, 25 milj. būtu bērnu... Un mūsu tradicijas neatļauj iznīcināt bērnus.

Staļins zina, ka tai pašā mirklī, kad viņa lielgabali sāks ripot uz rietumiem, kaut kas iedārdēsies ziemeļos no Vidusjūras... Un melna milzīga bedre zemes garozā, tai vietā kur kādreiz bija Maskava, būs vienīgais Kremļa netīro noziegumu liecinieks."

Vairāki amerikāņu kaŗa lietu eksperti iztēlojuši šādu nākotnes militāro notikumu risinājumu:

„Kaŗa draudi atgriezīsies Eiropas kontinentā. Bīstamākie posmi būs vasara un rudens. Pirms lielās izšķirīgās spēkošanās sagaidāmas mazākas spēku pārbaudes Berlīnē, varbūt arī Jugoslavijā. Nopietns mēģinājums — lielā kaŗa vai miera spēku pārbaude — sāksies tikai 1952. gadā, tad, kad krievi apzināsies, ka viņu aizsardzības sistēma būs tiktālu attīstīta, lai tā būtu spējīga atvairīt lielākus atombumbu uzbrukumus.

JŪRAS ŪDENS DZERŠANAI

Stokholma (pa). — Dagens Nyheter ziņo, ka Zviedrijā atrasta ļoti lēta un vienkārša metode kā jūras ūdeni padarīt dzeramu. Ūdens pārstrādāšanas process esot ļoti vienkāršs un tas dibinās uz atklājuma, ka pie 300 atmosfairas liela spiediena vajadzīgs ļoti maz degvielu, lai ūdeni destilētu. Vienas tonnas destilēšanai, pēc šī paņēmiena, nepieciešams tikai 1 litrs degvielas, pie tam jūras ūdenim top pilnīgi atšķirts kalcijs un sāls. Vēl gan destilēšanas aparāts prasīšot dažu labu papildinājumu un grozījumu, bet uz tālbraucēju kuģiem šai ierīcei būšot ļoti liela nākotne.

Mēģinājums saškelt brīvo...

(Turpinājums no 1. lpp.)

apliecinot tās lielo un patieso miera gribu. Tie ienesa jaunu elementu straujo un drāmatisko notikumu virknē — kamēr Francija un Jaunzēlande jau bija izšķīrušies balsot par amerikāņu iesniegumu, 12 Āzijas valstis bija nolēmušas eventuāli nākt klajā ar savu rezolūciju.

Pirms debašu atsākšanās UN komisijā, ASV ārl. min. Ečesons deklarēja, ka ASV cieši nolēmušas panākt komūnistiskās Ķīnas izsludināšanu par agresoru, taču nopietni cer, ka tas nesaskaldīs brīvās pasaules vienību.

Britu ministru prezidents Etlijs apakšnamā izteica prieku par Āzijas un arabu zemju centieniem atrisināt konfliktu Tālajos austrumos miera ceļā, deklarējot: „Mēs nedomājam, ka ir pienācis laiks apsvērt tālākus soļus. No tā varētu secināt, ka mēs esam uzdevuši cerības uz miermīlīgu atrisinājumu, un to mēs neesam darījuši nekādā ziņā." Tai pašā laikā Etlijs jo asi nosodīja ķīniešu iejaukšanos, atbalstot agresoru, kas ir aizkavējusi UN spraustos mērķus.

Vinstons Čerčils opozīcijas vārdā lika premjēram pie sirds vienmēr domāt par smagajām briesmām, kas draudētu, ja rastos domstarpības britu un amerikāņu politikā vai arī UN nekomūnistisko nāciju starpā. Čerčils uzsvēra, ka šāda šķelšanās Maskavai būtu gluži pa prātam un tā arī centīsies to visiem līdzekļiem veicināt. Min. prezidents Etlijs apsolīja rūpēties, lai visi šāda veida mēģinājumi ciestu neveiksmi, taču reizē uzsvēra, ka valdība neuzdos miera centienus. Pēc tam britu valdība sanāca sevišķā sēdē ķīniešu priekšlikumu rūpīgai pārbaudei.

Londonas Times raksta: „Šie priekšlikumi vismaz dod cerības patiesām sarunām. Vispirms gan vajadzētu uzzināt ko vairāk par ķīniešu ieteikumu motiviem un nolūkiem. Ķīniešus nosodīt, tai pašā laikā nesperot nekādus tālākus soļus — būtu vārdi bez darbiem. Atbalstīt nosodīšanu, saistītu ar blokādēm, boikotu vai pat bombardēšanu, varētu nest vairāk ļauna kā laba. Kamēr vien vēl varbūt iespējams atrisinājums, šādus soļus spert būtu ārprāts."

Vairāki britu laikraksti ar liberālo News Chronicle priekšgalā, tāpat franču valdības aprindām tuvu stāvošais Le Monde, kā arī Figaro atzīst, ka jaunā ķīniešu nota Lēksaksesā ienesusi zināmu sajukumu un — vairāk vai mazāk tiešām izraisījuši bažas par iespējamu tālāku plaisu ASV — Anglijas un visu nekomūnistisko valstu starpā.

Sašutums amerikāņu tautas plašās masās par komūnistiskās Ķīnas rīcību ar katru dienu aug, un pie šiem apstākļiem liekas puslīdz neiespējami, ka ASV, ko jau uz iepriekšējiem miera piedāvājumiem Pekingai izdevās pierunāt tikai pēc ilgākām pūlēm, būtu gatavas uz sarunām tagad.

ASV UN delegāts Gross nule izdotā deklarācijā, kas asumā tālu pārspēja visus iepriekšējos sarkanās Ķīnas nosodījumus, oficiāli deklarē, ka ASV kategoriski noraida jebkāda veida samierināšanās politiku iepretim Pekingai. Gross uzsvēra, ka ASV arī tālāk pretosies komūnistiskās Ķīnas uzņemšanai UN un ielaidīsies tikai uz tādu nokārtojumu Formozas jautājumā, kas būtu savienojams ar amerikāņu drošības interesēm un kuŗa izstrādāšanā būtu piedalījušies arī nacionālās Ķīnas pārstāvji.

RIRDĀNA PADOMJU ANEKDOTI

(17)

NOLEMTS

Kolhoza kultūras sekcijas protokols:
Spriests par zemes lodes griešanos ap savu asi.
Nolemts apstiprināt griešanos.

DAŽOS VĀRDOS

Ernests Bēvins saslimis ar plaušu karsoni. Viņa ārstēšanai pielieto jauno preparātu aureomicinu. Ņemot vērā Lielbritānijas ārlietu ministra vājo veselību, angļu presē klīst valodas, ka esot gaidāma Bēvina atkāpšanās. Bēvins 69 g. vecs.

Velkswāga autors Dr. Poršs smagi saslimis un ievietots slimnīcā Štutgartā. Dr. Poršes slimības cēloņi nav zināmi, bet pieņem, ka viņš saslimis ar kuņģa kaiti, kas to māca jau ilgāku laiku. Slimnieks nesen nosvinēja 75. dzimšanas dienu.

Trešā atomrūpnīca Lielbritānijā, Seldas tuvumā, Ziemeļrietumanglijā, šais dienās uzsākusi darbību. Tā galvenā kārtā ražos plutoniju. Rūpnīcas iekārta maksājusi 8 milj. mārc., un pie tās būvēšanas strādājuši daudz zinātnieku.

Pāsikivi olimpisko spēļu protektors. Šinīs dienās Somijas valsts prezidents uzņēmies protektorātu par 1952. g. Helsinkos paredzētām olimpiskām spēlēm. Tuvākās dienās olimpiskā komiteja izplatīs 30.000 plakātus angļu, franču, spāņu un skandināviešu valodās.

Padomju projekts informācijas „brīvībai" noraidīts UN komisijā. Tas paredzēja aizliegt privātos „monopolpasākumus" laikrakstu un informācijas nozarē. Amerikāņu delegāts Binders jautāja padomju pārstāvjiem, vai viņi tiešām domā pārējai pasaulei iestāstīt, ka Pad. sav. nepastāvētu ziņu dienesta monopols.

Bruņošanās netiks uz luksuspreču rēķina, deklarējis Lielbritānijas finanču ministrs Geickels Lesterā. Apbruņošanas programma nedrīkst sagraut Lielbritānijas saimniecisko nākotni. Eksportam esot jāturpinājas par spīti tam, ka smagā rūpniecība būšot aizņemta citiem uzdevumiem.

Šalegs nogalina ģimeni. Besansonas tuvumā zem smagas sniega segas iebrucis jumts, kas nogalinājis trīscilvēku ģimeni, to skaitā 5 mēn. vecu bērnu.

Labas gleznas, bet zagtas, saka vācu laikraksti, atzīmējot notikumu, ka Leņingradas Ermitāžā atklātas jaunas izstāžu zāles, kur sakopoti vācu mākslas darbi no 15.—19. g. s. Starp citu tur redzami Alberta Dīrera, Ādolfa Menceļa, Maksa Libermaņa, Franča Lenbacha un Kātes Kolvicas darbi, kas visi atvesti no Vācijas kā reparācijas.

100.000 Berlīnes jauniešu demonstrēja Šenbergas rātsnama priekšā, protestējot pret Drēzdenes tiesas lēmumu, kas piespriedusi nāves sodu 18 g. v. Joachim Fladem par komūnistisko vēlēšanu traucēšanu.

Tīrīšanas akcijas ietekmē atkal vairojoties pārbēdzēju skaits no austrumu joslas. Kā zināms, visus aizdomīgos, tīrīšanas komisijas var uz vietas apcietināt, kaut arī viņiem kabatā ir partijas biedra karte.

Lichtenšteinas princis paliek cietumā Lorachā, kur viņš ievietots par kontrabandas lietām. Prinča aizstāvis bija piedāvājis 78.000 Šveices franku drošības naudas, bet pats vainīgais iespēju iekļūt no cietuma noraidījis. Viņš ticot taisnības uzvarai.

Vai jūs esiet ar savu dzīvokli apmierināti? Ar šādu jautājumu bija griezies Allenbachas iedzīvotāju noskaņojuma pētīšanas institūts pie 2000 personām. [illegible] proc. atbildējuši, ka apmierināti, 11 proc. būtu apmierināti, bet vēlētos tomēr citu dzīvokli, [illegible] proc. katrā ziņā grib jaunu dzīvokli.

[illegible] Austrumvācijas [illegible] pieprasījuši 5 amerikāņu tautas vietnieku nama pārstāvji, kas atspoguļo abu partiju uzskatus.

Slepenu ieroču noliktavu Italijā atklājusi policija. Milānas priekšpilsētā kādā garāžā atrasti dažādi ieroči, to starpā arī bumbas ar laika degļiem.

Ļeņina 27. nāves dienu atzīmējot, Maskavas Lielajā teātrī svinīgo uzrunu teica augstākās padomes prezidija priekšsēdētājs Švernīks. Svinībās piedalījās Staļins, Molotovs, Maļenkovs un citi politbiroja locekļi.

Jaunu vietnamiešu uzbrukumu Hanojai paredz ģen. Tasinji. Šis uzbrukums varot kļūt izšķirējs, ja franču aizsardzības ministrijas ziņas izrādītos pareizas, ka Ķīna Indoķīnā rīkosies tāpat kā Korejā, t. i. sūtīšot vietnamiešiem palīgā brīvprātīgos.

Pazudis vācu ģenerālis Ramke, kas Francijā bija atbrīvots no cietuma uz goda vārda. Tuvākā laikā Ramkem vajadzēja stāties militāra tribunāla priekšā par pārkāpumiem kaŗa laikā Francijā.

Gaŗākais garīdznieks pasaulē ievests amatā Selisberijas katedrālē, Lielbritānijā. Angļu prese apgalvo, ka viņš esot „lielākais" garīdznieks pasaulē un proti — 2,10 m garš.

Vācu drupas pērk holandieši Zuiderzee nosusināšanai. Līdz šim jau Holandes tirgotāji Āchenā nopirkuši 20.000 tonnas gruvešu dažādām celtniecības vajadzībām.

Padomju joslas slepenai policijai nodoto visu to pasažieru dzelzceļa biļetes, kas ierodas Berlīnē no Erfurtes dzelzceļu direkcijai pakļautām stacijām. Direkcija saņēmusi rīkojumu reģistrēt visu braucēju personas apliecību numurus, kuŗas pērk biļetes braucienam uz Berlīni.

7700 avīžu 119 valodās iznākot Pad. savienībā ar 33 milj. eksemplāru metienu dienā, lepni raksta Pravda. Bet laikrakstu sadale, kas nodota „Vissavienības preses pārvaldei", tomēr stipri klibojot, un neesot izdevies nodrošināt pietiekamu skaitu avīžu brīvā pārdošanā. Pat daudzās stacijās avīzes un žurnāli vai nu neesot nemaz dabūjami, vai arī pienākot ar lielu nokavēšanos. Arī žurnālu iznākšana nereti aizkavējoties par vairāk nedēļām.

„Kronēšanas akmens ir Skotijā un paliks tur tik ilgi, līdz Skotija pati pārņems savā liktenja noteikšanu," paziņojis kāds prominents skotu nacionālistu pārstāvis. Holandiešu gaišreģis Pēteris Hurko apgalvojot, ka nozagtais akmens vēl atrodoties Londonā.

Zelta pulksteņi desās atrasti Lidas lidlaukā 8000 Izraeles mārciņu vērtībā. Desas ražotas Parīzē un piepildītas pulksteņiem. Telavivas policija pieļauj varbūtību, ka viena no lidlaukā apcietinātiem ir starptautiskās bandas pārstāvis, kas sevišķi specializējies Šveices pulksteņu kontrabandā. Pavisam pēdējās nedēļās lidlaukā apķīlāti pulksteņi 30.000 Izraeles mārciņu vērtībā.

Kominforma žurnāls uzbrūk Prāgas presei, ka tā pietiekami aktīvi neapkaŗojot titoismu un neveicinot paškritiku. (Šis pats žurnāls savā laikā kā pirmais atklāja uguni 1948. g. jūnijā pret maršalu Tito.) Visasāk kominforma laikraksts vēršas pret čechu komūnistu partijas orgānu Rude Pravo, ko vada prezidenta Gotvalda draugs Drda. Čechu komūnistu oficiozs nesen nosvinēja 30 gadu jubileju, un paši čechi to uzskata par priekšzīmīgāko un labāko laikrakstu visā tautas republikā. Masarika un Beneša laikā Rude Pravo it kā esot apkaŗots. Krievu-čechu attiecībās pēdējā laikā vispār saskatāmas disonances, kas vedamas sakarā ar lielām padomju koncesijām Austrumvācijā. Arī satelītu starpā nav izzudusi greizsirdība.